

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-10-33-17

Druk nr 1406
Warszawa, 16 marca 2017 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw z projektami aktów wykonawczych.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem

(-) Beata Szydło

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2017 r. poz. 146) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Tworzy się Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, zwaną dalej „Krajową Szkołą”, której celem jest kształcenie i doskonalenie kadr sądów powszechnych i prokuratury.”;

2) w art. 2:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Zadaniem Krajowej Szkoły są:

- 1) prowadzenie aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej, których celem jest uzyskanie przez aplikantów niezbędnej wiedzy i praktycznego przygotowania do zajmowania stanowisk sędziego i asesora sądowego, prokuratora i asesora prokuratury;
- 2) szkolenie i doskonalenie zawodowe sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury w celu uzupełnienia ich specjalistycznej wiedzy i umiejętności zawodowych;
- 3) szkolenie i doskonalenie zawodowe referendarzy sądowych, asystentów sędziów, asystentów prokuratorów, kuratorów zawodowych oraz urzędników sądów i prokuratury w celu podniesienia ich kwalifikacji zawodowych;

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze, ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury, ustawę z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, ustawę z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, ustawę z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw, ustawę z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów oraz ustawę z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze.

- 4) prowadzenie analiz i badań służących ustaleniu kompetencji i kwalifikacji wymaganych na stanowiskach pracy w sądach i prokuraturze w celu ich wykorzystania w działalności szkoleniowej;
- 5) prowadzenie analiz i badań służących ustaleniu potrzeb szkoleniowych osób zajmujących w sądach i prokuraturze stanowiska wymienione w pkt 2 i 3.

2. Krajowa Szkoła realizuje zadania w szczególności przez:

- 1) opracowywanie programów aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej oraz organizowanie tych aplikacji;
 - 2) przygotowywanie i organizowanie egzaminów sędziowskiego, prokuratorskiego i referendarskiego;
 - 3) opracowywanie programów i organizowanie szkoleń i innych cyklicznych form doskonalenia zawodowego;
 - 4) koordynowanie działalności szkoleniowej sądów i prokuratury;
 - 5) przygotowywanie oraz organizowanie konferencji, sympozjów i seminariów;
 - 6) współpracę międzynarodową;
 - 7) współdziałanie z jednostkami naukowymi, jednostkami badawczo-rozwojowymi oraz innymi podmiotami w zakresie działalności szkoleniowej oraz innych form doskonalenia zawodowego;
 - 8) prowadzenie działalności wydawniczej związanej z realizacją zadań, o których mowa w ust. 1;
 - 9) pozyskiwanie i wykorzystywanie funduszy pomocowych przeznaczonych na finansowanie zadań, o których mowa w ust. 1;
 - 10) wykonywanie innych zadań związanych z doskonaleniem kadr sądów i prokuratury, a także z potrzebami sądownictwa i prokuratury, wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Krajowego.”,
- b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Prezesi sądów powszechnych oraz prokuratorzy kierujący powszechnymi jednostkami organizacyjnymi prokuratury współpracują z Dyrektorem Krajowej Szkoły przy realizacji zadań Krajowej Szkoły.”;

3) w art. 6:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W skład Rady Programowej, zwanej dalej „Radą”, wchodzi Dyrektor Krajowej Szkoły i nie więcej niż 12 członków powoływanych przez Ministra Sprawiedliwości, w tym:

- 1) członek wskazany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) 2 członków wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości spośród sędziów;
- 3) 2 członków wskazanych przez Prokuratora Krajowego spośród prokuratorów;
- 4) członek wskazany przez Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym;
- 5) członek wskazany przez Krajową Radę Sądownictwa;
- 6) członek wskazany przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego;
- 7) członek wskazany przez Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego;
- 8) 3 członków wskazanych przez podstawowe jednostki organizacyjne szkół wyższych prowadzące kształcenie na kierunku prawo.”,

b) uchyla się ust. 2 i 5,

c) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Minister Sprawiedliwości nie później niż na 3 miesiące przed dniem upływu kadencji członków Rady zwraca się do Prokuratora Krajowego, Krajowej Rady Sądownictwa, Krajowej Rady Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i podstawowych jednostek organizacyjnych szkół wyższych prowadzących kształcenie na kierunku prawo o wskazanie kandydatów na członków Rady. Wskazanie kandydatów następuje najpóźniej na 30 dni przed dniem upływu kadencji członków Rady.”;

4) w art. 7 uchyla się ust. 3;

5) art. 10 otrzymuje brzmienie:

„Art. 10. Do zadań Rady należy:

- 1) ustalanie ogólnych kierunków działalności Krajowej Szkoły;
- 2) uchwalanie założeń do rocznych harmonogramów działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły;
- 3) uchwalanie założeń do programów aplikacji;
- 4) opiniowanie rocznych planów wydawniczych Krajowej Szkoły;

- 5) opiniowanie kandydatów na wykładowców Krajowej Szkoły;
 - 6) opiniowanie rocznego sprawozdania z działalności Krajowej Szkoły, przedstawianego przez Dyrektora Krajowej Szkoły;
 - 7) wyrażanie opinii we wszystkich sprawach dotyczących działalności Krajowej Szkoły;
 - 8) uchwalanie regulaminu organizacyjnego Rady;
 - 9) opiniowanie projektu zarządzenia Dyrektora Krajowej Szkoły w przedmiocie ustalenia indywidualnego toku odbywania aplikacji oraz indywidualnego toku szkolenia.”;
- 6) w art. 12 po ust. 5a dodaje się ust. 5b w brzmieniu:
- „5b. W razie odwołania Dyrektora Krajowej Szkoły lub wygaśnięcia jego kadencji Minister Sprawiedliwości wyznacza spośród zastępców Dyrektora osobę, której powierza pełnienie obowiązków Dyrektora Krajowej Szkoły do czasu powołania Dyrektora. Osoba ta powinna spełniać wymagania określone w ust. 3.”;
- 7) w art. 14 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Minister Sprawiedliwości wyznacza spośród zastępców Dyrektora osobę, której powierza pełnienie obowiązków Dyrektora Krajowej Szkoły na czas jego zawieszenia w czynnościach służbowych. Osoba ta powinna spełniać wymagania określone w art. 12 ust. 3.”;
- 8) w art. 15:
- a) w ust. 2:
 - pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) ustalanie regulaminu organizacyjnego Krajowej Szkoły;”;
 - pkt 4–8 otrzymują brzmienie:
 - „4) zapewnianie realizacji procesów dydaktycznych oraz wydawanie regulaminu działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły;
 - 5) ustalanie programu aplikacji;
 - 6) ustalanie i realizowanie rocznych harmonogramów działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły;
 - 7) opracowywanie i realizowanie rocznych planów wydawniczych Krajowej Szkoły;
 - 8) realizowanie zadań związanych z przygotowaniem i przeprowadzaniem naboru na aplikację sędziowską i aplikację prokuratorską, a także

prowadzeniem tych aplikacji oraz przygotowywaniem i przeprowadzaniem egzaminu sędziowskiego, prokuratorskiego i referendarskiego;”

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Dokument, o którym mowa w ust. 2 pkt 6, w zakresie zgodności z planem finansowym wymaga zatwierdzenia przez Ministra Sprawiedliwości.”;

9) art. 15a otrzymuje brzmienie:

„Art. 15a. 1. Szkolenia zawodowe i inne formy doskonalenia zawodowego sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów, asesorów prokuratury, referendarzy sądowych, asystentów sędziów, asystentów prokuratorów, kuratorów zawodowych oraz urzędników sądów i prokuratury odbywają się zgodnie z rocznym harmonogramem działalności szkoleniowej, o którym mowa w art. 15 ust. 2 pkt 6, zwanym dalej „harmonogramem”.

2. Uwzględniając uzasadnione potrzeby, Krajowa Szkoła – niezależnie od szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego ujętych w harmonogramie – może, po zasięgnięciu opinii Rady, organizować dodatkowe szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego, zawiadamiając o tym zainteresowanych.

3. Minister Sprawiedliwości może zlecić Krajowej Szkole organizację szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego lub opracowanie ich programów, pokrywając wydatki z budżetu państwa z części „Sprawiedliwość”.

4. Minister Sprawiedliwości na wniosek prezesa sądu apelacyjnego lub z własnej inicjatywy może zlecić Krajowej Szkole przeprowadzenie dodatkowych szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, nieuwzględnionych w harmonogramie, dla sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych, asystentów sędziów, kuratorów zawodowych oraz urzędników sądów.

5. Na wniosek Prokuratora Krajowego Krajowa Szkoła, po zasięgnięciu opinii Rady, może organizować dodatkowe szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego, nieuwzględnione w harmonogramie, dla prokuratorów, asesorów prokuratury, asystentów prokuratorów oraz urzędników prokuratury.

6. Wydatki związane z przeprowadzeniem szkoleń, o których mowa w ust. 4 i 5, są pokrywane odpowiednio z budżetu państwa z części „Sądy powszechne” z budżetu części obszaru apelacji, z którego sędziowie, asesorzy sądowi, referendarze sądowi, asystenci sędziów, kuratorzy zawodowi oraz urzędnicy sądowi będą uczestniczyć

w przeprowadzanych szkoleniach, albo z części „Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury.”;

10) w art. 15b:

- a) skreśla się oznaczenie ust. 1,
- b) uchyla się ust. 2–4;

11) art. 16 otrzymuje brzmienie:

„Art. 16. Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór nad organizacją aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej.”;

12) w art. 17:

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Zgłoszenie do konkursu zawiera:

- 1) ankietę personalną;
- 2) kopię dokumentu potwierdzającego ukończenie wyższych studiów prawnych w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskanie tytułu zawodowego magistra lub zagranicznych studiów prawnych uznanych w Rzeczypospolitej Polskiej albo zaświadczenie o zdany egzaminie magisterskim;
- 3) kopię dowodu uiszczenia opłaty za udział w konkursie;
- 4) kopię dowodu osobistego;
- 5) oświadczenie o korzystaniu z pełni praw cywilnych i obywatelskich.”,

b) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Zamiast dokumentów, o których mowa w ust. 4 pkt 2, można złożyć zaświadczenie, z którego wynika, że kandydat zdał wszystkie egzaminy i odbył praktyki przewidziane w planie wyższych studiów prawnych oraz ma wyznaczony termin egzaminu magisterskiego. Warunkiem dopuszczenia do udziału w konkursie takiego kandydata jest złożenie przez niego, nie później niż 14 dni przed terminem przeprowadzenia konkursu, dokumentów, o których mowa w ust. 4 pkt 2.”,

c) uchyla się ust. 5,

d) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Dokumenty, o których mowa w ust. 4 i 4a, składa się w formie elektronicznej. Odstąpienie od obowiązku składania dokumentów w formie elektronicznej może nastąpić na zarządzenie Dyrektora Krajowej Szkoły.”;

13) w art. 18:

a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pracy pisemnej sprawdzającej umiejętności dokonywania wykładni i stosowania prawa, argumentacji prawniczej oraz kwalifikowania stanów faktycznych do zakresów właściwych norm prawnych.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Do drugiego etapu konkursu zostają dopuszczeni kandydaci, stosownie do liczby uzyskanych punktów, w liczbie odpowiadającej sumie dwukrotności limitów przyjęć na aplikację sędziowską i aplikację prokuratorską w danym roku. Przepis art. 25 ust. 2 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.”;

14) w art. 19:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Minister Sprawiedliwości, na wniosek Dyrektora Krajowej Szkoły, powołuje zespół konkursowy, który opracowuje test oraz zadania na drugi etap konkursu.

2. W skład zespołu konkursowego wchodzi:

- 1) sekretarz wskazany przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród pracowników Krajowej Szkoły lub osób do niej delegowanych;
- 2) 2 sędziów lub prokuratorów wykładowców Krajowej Szkoły, specjalistów z poszczególnych dziedzin prawa, które podlegają sprawdzeniu w toku konkursu, wskazanych przez Dyrektora Krajowej Szkoły;
- 3) 4 sędziów wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości, specjalistów z poszczególnych dziedzin prawa, które podlegają sprawdzeniu w toku konkursu;
- 4) 3 prokuratorów wskazanych przez Prokuratora Generalnego, po uzgodnieniu z Prokuratorem Krajowym, specjalistów z poszczególnych dziedzin prawa, które podlegają sprawdzeniu w toku konkursu;
- 5) pracownik naukowy, naukowo-dydaktyczny lub dydaktyczny szkoły wyższej działającej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który posiada co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego z zakresu nauk prawnych, wskazany przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród nauczycieli akademickich będących wykładowcami Krajowej Szkoły.”,

b) dodaje się ust. 9 w brzmieniu:

„9. W pracach zespołu konkursowego uczestniczy przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości w charakterze obserwatora.”;

15) w art. 20:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Konkurs przeprowadza komisja konkursowa powoływana przez Ministra Sprawiedliwości na wniosek Dyrektora Krajowej Szkoły. Członkami komisji konkursowej mogą być osoby, których wiedza, doświadczenie zawodowe i autorytet dają rękojmię prawidłowego przebiegu konkursu.

2. W skład komisji konkursowej wchodzi:

- 1) sekretarz wskazany przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród sędziów, prokuratorów i referendarzy sądowych delegowanych do Krajowej Szkoły;
- 2) 2 wykładowców Krajowej Szkoły wskazanych przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród sędziów i prokuratorów, specjalistów z poszczególnych dziedzin prawa, które podlegają sprawdzeniu w toku konkursu;
- 3) 4 sędziów wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości, specjalistów z poszczególnych dziedzin prawa, które podlegają sprawdzeniu w toku konkursu;
- 4) 3 prokuratorów wskazanych przez Prokuratora Generalnego, po uzgodnieniu z Prokuratorem Krajowym, specjalistów z poszczególnych dziedzin prawa, które podlegają sprawdzeniu w toku konkursu;
- 5) sędzia, przedstawiciel Krajowej Rady Sądownictwa;
- 6) prokurator, przedstawiciel Krajowej Rady Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Jeżeli wymagają tego względy organizacyjne wynikające z dużej liczby kandydatów, może zostać zwiększona liczba członków komisji konkursowej, o których mowa w ust. 2 pkt 3 i 4, lecz nie więcej niż dwukrotnie.”,

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przewodniczącą komisji konkursowej oraz jego zastępcę wyznacza Minister Sprawiedliwości spośród członków komisji. Przewodniczący komisji konkursowej albo jego zastępca kieruje pracami komisji.”,

d) ust. 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5. Jeżeli wymagają tego względy organizacyjne wynikające z dużej liczby kandydatów, przebieg testu nadzorują zespoły powołane przez Ministra Sprawiedliwości w uzgodnieniu z prezesem sądu apelacyjnego lub prokuratorem regionalnym, właściwymi ze względu na miejsce przeprowadzania testu.

6. W skład zespołów wchodzi urzędnicy sądów i prokuratury z obszarów właściwości sądów apelacyjnych lub prokuratur regionalnych, o których mowa w ust. 5.”,

e) dodaje się ust. 8 w brzmieniu:

„8. W pracach komisji konkursowej uczestniczy przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości w charakterze obserwatora.”;

16) w art. 21 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku złożenia przez kandydata, nie później niż 21 dni przed terminem pierwszego etapu konkursu, pisemnego oświadczenia o odstąpieniu od udziału w konkursie Dyrektor Krajowej Szkoły, na wniosek kandydata, zwraca 2/3 uiszczonych opłat.”;

17) w art. 22 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. O miejscu na liście kwalifikacyjnej decyduje suma punktów uzyskanych przez kandydatów w konkursie. Jeżeli dwóch lub więcej kandydatów uzyska taką samą liczbę punktów, wszystkich tych kandydatów umieszcza się na jednym miejscu na liście kwalifikacyjnej.”;

18) art. 23 otrzymuje brzmienie:

„Art. 23. 1. Osoba umieszczona na liście kwalifikacyjnej może, w terminie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Biuletynie Informacji Publicznej, złożyć do Dyrektora Krajowej Szkoły wniosek o przyjęcie na aplikację sędziowską lub aplikację prokuratorską, dołączając oryginał lub urzędowo poświadczony odpis dokumentu, o którym mowa w art. 17 ust. 4 pkt 2, zaświadczenie, że jest zdolna – ze względu na stan zdrowia – do pełnienia obowiązków odpowiednio sędziego lub prokuratora, oraz aktualną fotografię zgodną z wymaganiami stosowanymi przy wydawaniu dowodów osobistych.

2. Wydanie zaświadczenia, o którym mowa w ust. 1, oraz badanie kandydata na aplikanta aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej odbywa się na zasadach obowiązujących kandydata na stanowisko sędziowskie.”;

19) w art. 24 w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) której stan zdrowia pozwala na pełnienie obowiązków sędziego albo prokuratora.”;

20) w art. 25 ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. W przypadku niepodjęcia przez aplikanta aplikacji sędziowskiej albo aplikacji prokuratorskiej w terminie 7 dni od dnia jej rozpoczęcia oraz w przypadku rezygnacji aplikanta z odbywania aplikacji sędziowskiej albo aplikacji prokuratorskiej w terminie 30 dni od dnia jej rozpoczęcia Dyrektor Krajowej Szkoły informuje kolejnego kandydata umieszczonego na liście kwalifikacyjnej o zwolnionym miejscu i możliwości złożenia wniosku o przyjęcie na aplikację w terminie 14 dni od dnia powiadomienia o zwolnionym miejscu. Przepisy ust. 1, 2 i 4–7 stosuje się odpowiednio.”;

21) po art. 26 dodaje się art. 26a w brzmieniu:

„Art. 26a. 1. Aplikant aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej otrzymuje legitymację aplikanta Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze zarządzenia, wzór legitymacji aplikanta Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.”;

22) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. 1. Aplikacje sędziowska i prokuratorska trwają 36 miesięcy.

2. Aplikacje rozpoczynają się nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia list, o których mowa w art. 25 ust. 3.

3. Dyrektor Krajowej Szkoły określa, w drodze zarządzenia, termin rozpoczęcia aplikacji. Zarządzenie zamieszcza się w Biuletynie Informacji Publicznej.

4. W trakcie aplikacji aplikanci odbywają zajęcia w Krajowej Szkole oraz praktyki zgodnie z programem aplikacji.

5. Dyrektor Krajowej Szkoły wyznacza aplikantowi patrona koordynatora, który służy aplikantowi pomocą merytoryczną oraz nadzoruje i koordynuje prawidłowy przebieg jego praktyk, zgodnie z programem aplikacji.

6. Na czas odbywania przez aplikanta praktyk Dyrektor Krajowej Szkoły, na wniosek patrona koordynatora, wyznacza aplikantowi patrona każdej z praktyk, który zapoznaje aplikanta z czynnościami należącymi do zakresu jego obowiązków w trakcie praktyki. Niezwłocznie po jej zakończeniu patron praktyki przedstawia patronowi koordynatorowi pisemną opinię wraz z oceną przebiegu praktyki.

7. Dyrektor Krajowej Szkoły może, na wniosek aplikanta, ustalić indywidualny tok odbywania aplikacji, jeżeli uzna, że choroba, wypadek losowy lub inna wskazana

i udokumentowana przez aplikanta przyczyna uniemożliwiają mu odbywanie zajęć lub praktyk zgodnie z programem aplikacji. W ramach indywidualnego toku odbywania aplikacji aplikant ma obowiązek przystąpić do wszystkich przewidzianych w programie aplikacji sprawdzianów.

8. Dyrektor Krajowej Szkoły może ustalić indywidualny tok szkolenia na wniosek aplikanta, który przed podjęciem aplikacji co najmniej 3 lata zajmował stanowisko referendarza sądowego, asystenta sędziego lub asystenta prokuratora. W takim przypadku czas trwania aplikacji sędziowskiej lub aplikacji prokuratorskiej może zostać skrócony, jednak nie więcej niż o 12 miesięcy. Aplikant może złożyć taki wniosek przed upływem 30 dni od dnia rozpoczęcia aplikacji.”;

23) uchyla się art. 28–31;

24) w art. 32:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Aplikanci przystępują do egzaminu sędziowskiego nie później niż w terminie miesiąca od ukończenia aplikacji sędziowskiej. O terminie egzaminu Dyrektor Krajowej Szkoły obwieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej Krajowej Szkoły co najmniej na cztery miesiące przed dniem zakończenia aplikacji sędziowskiej.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Jeśli w danym roku nie odbywa się egzamin, o którym mowa w ust. 1, Minister Sprawiedliwości może wyznaczyć jeden termin egzaminu sędziowskiego. O terminie egzaminu Dyrektor Krajowej Szkoły obwieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej Krajowej Szkoły co najmniej na sześć miesięcy przed dniem egzaminu.”,

c) ust. 4–9 otrzymują brzmienie:

„4. Warunkiem zdania egzaminu sędziowskiego jest uzyskanie co najmniej 60% możliwych do zdobycia punktów zarówno z części pisemnej, jak i części ustnej egzaminu, lecz nie mniej niż 50% z każdej dziedziny w części ustnej egzaminu.

5. Zadania praktyczne na część pisemną oraz kazusy na część ustną egzaminu sędziowskiego opracowuje zespół egzaminacyjny powołany przez Ministra Sprawiedliwości na wniosek Dyrektora Krajowej Szkoły.

6. W skład zespołu egzaminacyjnego wchodzi:

- 1) przewodniczący zespołu – sędzia wyznaczony przez Ministra Sprawiedliwości;
- 2) sekretarz wskazany przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród pracowników Krajowej Szkoły lub osób do niej delegowanych;
- 3) 7 sędziów wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości, specjalistów z poszczególnych dziedzin prawa objętych zakresem egzaminu;
- 4) sędzia wskazany przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród sędziów będących wykładowcami Krajowej Szkoły, specjalista z dziedzin prawa objętych zakresem egzaminu.

7. Przewodniczący zespołu egzaminacyjnego kieruje jego pracami.

8. Egzamin sędziowski przeprowadza komisja egzaminacyjna powołana przez Ministra Sprawiedliwości na wniosek Dyrektora Krajowej Szkoły.

9. Komisja egzaminacyjna składa się z:

- 1) przewodniczącego komisji – sędziego wyznaczonego przez Ministra Sprawiedliwości;
- 2) sekretarza wskazanego przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród sędziów delegowanych do Krajowej Szkoły;
- 3) 7 sędziów wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości, specjalistów z poszczególnych dziedzin prawa objętych zakresem egzaminu;
- 4) sędziego wskazanego przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród sędziów będących wykładowcami Krajowej Szkoły, specjalisty z dziedzin prawa objętych zakresem egzaminu.”,

d) po ust. 9 dodaje się ust. 9a i 9b w brzmieniu:

„9a. W pracach komisji egzaminacyjnej może uczestniczyć przedstawiciel Krajowej Rady Sądownictwa w charakterze obserwatora.

9b. W pracach zespołu egzaminacyjnego i komisji egzaminacyjnej uczestniczy przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości w charakterze obserwatora.”,

e) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Przewodniczący komisji egzaminacyjnej kieruje jej pracami.”;

25) po art. 32 dodaje się art. 32a w brzmieniu:

„Art. 32a. 1. Dyrektor Krajowej Szkoły zasięga o każdym z aplikantów, którzy przystąpili do egzaminu sędziowskiego lub zgłosili zamiar uczestniczenia w wyborze

stanowisk asesorskich na podstawie art. 33a ust. 6, informacji z Krajowego Rejestru Karnego oraz informacji od komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu aplikanta. We wniosku do komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji wskazuje się imię, nazwisko i PESEL aplikanta. Komendant Policji uzyskuje i sporządza informacje w oparciu o dane zawarte w policyjnych systemach teleinformatycznych, następnie przedstawia Dyrektorowi Krajowej Szkoły pisemną informację o aplikancie w terminie 14 dni od dnia wpływu wniosku.

2. Minister Sprawiedliwości nie później niż na miesiąc przed terminem egzaminu sędziowskiego ogłasza, w drodze zarządzenia, wykaz wolnych stanowisk asesorskich przewidzianych dla egzaminowanych aplikantów aplikacji sędziowskiej zawierający informacje o wydziałach, do których stanowiska te zostały przydzielone. Dyrektor Krajowej Szkoły ogłasza zarządzenie w Biuletynie Informacji Publicznej.”;

26) art. 33 otrzymuje brzmienie:

„Art. 33. 1. Dyrektor Krajowej Szkoły może udzielić aplikantowi aplikacji sędziowskiej zezwolenia na przystąpienie do egzaminu sędziowskiego w terminie późniejszym, jeżeli uzna, że choroba, wypadek losowy lub inna udokumentowana przez aplikanta przyczyna uniemożliwiają przystąpienie do egzaminu w terminie, o którym mowa w art. 32 ust. 1, lub jego ukończenie.

2. Wniosek o zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, składa się nie później niż w ciągu 30 dni od dnia ustania przyczyny uzasadniającej nieprzystąpienie do egzaminu sędziowskiego, nie później jednak niż w terminie 18 miesięcy od dnia zakończenia egzaminu.

3. Aplikant, który nie przystąpił do egzaminu w wyznaczonym terminie i nie uzyskał zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, lub odstąpił bez usprawiedliwienia od egzaminu w czasie jego trwania albo nie zdał egzaminu, może przystąpić do egzaminu sędziowskiego ponownie tylko raz.

4. Aplikanci, o których mowa w ust. 1 i 3, przystępują do egzaminu w terminie wyznaczonym na podstawie art. 32 ust. 1 lub 1a, jednak nie później niż w ciągu 36 miesięcy od ukończenia aplikacji sędziowskiej.”;

27) po art. 33 dodaje się art. 33a i art. 33b w brzmieniu:

„Art. 33a. 1. Dyrektor Krajowej Szkoły, w terminie 14 dni od dnia zakończenia egzaminu sędziowskiego, sporządza i ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej listę

klasyfikacyjną egzaminowanych aplikantów aplikacji sędziowskiej, zwaną dalej „listą egzaminowanych aplikantów sędziowskich”. Lista ta zawiera imiona i nazwiska egzaminowanych aplikantów sędziowskich, z podaniem liczby punktów uzyskanych na egzaminie przez każdego aplikanta oraz liczby porządkowej wskazującej jego miejsce na liście. Warunkiem umieszczenia na tej liście jest złożenie egzaminu sędziowskiego z wynikiem pozytywnym.

2. O kolejności na liście, o której mowa w ust. 1, decyduje suma punktów uzyskanych przez aplikanta z egzaminu sędziowskiego.

3. W przypadku równej liczby punktów uzyskanych przez dwóch lub większą liczbę aplikantów o kolejności na liście decyduje średnia arytmetyczna punktów uzyskanych przez aplikanta ze wszystkich sprawdzianów w czasie aplikacji, a jeżeli liczba punktów jest taka sama, o kolejności decyduje wynik losowania.

4. Dyrektor Krajowej Szkoły przedstawia egzaminowanemu aplikantowi sędziowskiemu wykaz wolnych stanowisk asesorskich, o których mowa w art. 32a ust. 2.

5. Egzaminowanemu aplikantowi sędziowskiemu przysługuje wybór jednego z wolnych stanowisk asesorskich, o których mowa w art. 32a ust. 2, według kolejności miejsca zajmowanego na liście egzaminowanych aplikantów sędziowskich. Najpóźniej w chwili przedstawienia propozycji wyboru stanowiska asesora sądowego aplikant może wskazać na liście dalsze miejsce, z którego dokona wyboru. W takim przypadku kolejność na liście egzaminowanych aplikantów sędziowskich ulega przesunięciu w sposób zapewniający zastąpienie miejsca zwolnionego.

6. Egzaminowanego aplikanta sędziowskiego zajmującego na liście egzaminowanych aplikantów sędziowskich miejsce, z którego nie przysługiwał wybór wolnego stanowiska asesorskiego, umieszcza się, na jego wniosek, na liście egzaminowanych aplikantów sędziowskich sporządzanej w trzech kolejnych latach. W takim przypadku podstawą ustalenia miejsca na liście jest liczba punktów uzyskanych przez aplikanta z egzaminu sędziowskiego. Wniosek składa się do Dyrektora Krajowej Szkoły nie później niż do dnia rozpoczęcia egzaminu sędziowskiego w danym roku. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

7. Na wniosek aplikanta, który z przyczyn losowych nie złożył oświadczenia o wyborze stanowiska asesorskiego, Dyrektor Krajowej Szkoły może przyznać prawo

uczestniczenia w kolejnym wyborze stanowisk asesorskich na zasadach określonych w ust. 6.

8. Od decyzji, o której mowa w ust. 7, przysługuje odwołanie do Ministra Sprawiedliwości w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia. Rozpoznanie odwołania następuje w terminie 14 dni od dnia jego wniesienia.

9. Od decyzji Ministra Sprawiedliwości wydanej po rozpatrzeniu odwołania przysługuje skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego w terminie 14 dni od dnia doręczenia tej decyzji.

10. Aplikant sędziowski może dokonać wyboru stanowiska asesorskiego, o którym mowa w ust. 5–7, przez ustanowionego w tym celu pełnomocnika. Pełnomocnictwo wymaga formy pisemnej.

11. Dyrektor Krajowej Szkoły przedstawia Ministrowi Sprawiedliwości listę egzaminowanych aplikantów sędziowskich, wskazując wybrane przez poszczególnych aplikantów stanowiska asesorskie. Do listy Dyrektor Krajowej Szkoły dołącza uzyskane o każdym z aplikantów informacje, o których mowa w art. 32a ust. 1.

12. Listę egzaminowanych aplikantów sędziowskich, ze wskazaniem wybranych przez poszczególnych aplikantów stanowisk asesorskich z obszaru danej apelacji, Dyrektor Krajowej Szkoły przekazuje właściwemu prezesowi sądu apelacyjnego.

13. Niezłożenie przez aplikanta sędziowskiego oświadczenia o wyborze stanowiska asesorskiego w trybie, o którym mowa w ust. 5–7, powoduje utratę możliwości mianowania na stanowisko asesorskie.

14. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb dokonywania wyboru stanowisk asesorskich przez egzaminowanych aplikantów sędziowskich i prokuratorskich, uwzględniając potrzebę sprawnego przeprowadzenia przez Dyrektora Krajowej Szkoły rekrutacji na stanowiska asesorskie.

Art. 33b. 1. W razie nieobsadzenia przez aplikantów aplikacji sędziowskiej wszystkich stanowisk asesorskich, o których mowa w art. 32a ust. 2, Minister Sprawiedliwości może zarządzić przeznaczenie nieobsadzonych stanowisk asesorskich w wydziałach karnych do objęcia przez aplikantów aplikacji prokuratorskiej, którzy zdali w danym roku egzamin prokuratorski.

2. W przypadku wydania zarządzenia, o którym mowa w ust. 1, Dyrektor Krajowej Szkoły ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej listę nieobsadzonych stanowisk

asesorskich i wzywa aplikantów aplikacji prokuratorskiej do zgłoszenia zamiaru objęcia stanowiska w terminie 14 dni.

3. Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, Dyrektor Krajowej Szkoły sporządza i ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej listę klasyfikacyjną egzaminowanych aplikantów aplikacji prokuratorskiej ubiegających się o stanowiska asesorów sądowych. Lista ta zawiera imiona i nazwiska egzaminowanych aplikantów prokuratorskich, z podaniem liczby punktów uzyskanych na egzaminie prokuratorskim przez każdego aplikanta oraz liczby porządkowej wskazującej jego miejsce na liście. Warunkiem umieszczenia na tej liście jest złożenie egzaminu prokuratorskiego z wynikiem pozytywnym.

4. Egzaminowanemu aplikantowi prokuratorskiemu przysługuje wybór jednego z wolnych stanowisk asesorskich, o których mowa w ust. 1. Wyboru wolnego stanowiska asesorskiego aplikant dokonuje według kolejności wynikającej z liczby punktów uzyskanych na egzaminie prokuratorskim. W przypadku równej liczby punktów uzyskanych przez dwóch lub większą liczbę aplikantów o kolejności na liście decyduje średnia arytmetyczna punktów uzyskanych przez aplikanta ze wszystkich sprawdzianów w czasie aplikacji, a jeżeli liczba punktów jest taka sama, o kolejności decyduje wynik losowania.

5. Najpóźniej w chwili przedstawienia propozycji dokonania wyboru stanowiska asesora sądowego aplikant może wskazać na liście dalsze miejsce, z którego dokona wyboru. W takim przypadku kolejność na liście ulega przesunięciu w sposób zapewniający zastąpienie miejsca zwolnionego.

6. Aplikant prokuratorski może dokonać wyboru stanowiska asesorskiego przez ustanowionego w tym celu pełnomocnika. Pełnomocnictwo wymaga formy pisemnej.

7. Dyrektor Krajowej Szkoły przedstawia Ministrowi Sprawiedliwości listę, wskazując wybrane przez poszczególnych aplikantów prokuratorskich stanowiska asesorskie. Do listy Dyrektor Krajowej Szkoły dołącza uzyskane o każdym z aplikantów informacje, o których mowa w art. 32a ust. 1.”;

28) w art. 34:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Aplikanci przystępują do egzaminu prokuratorskiego nie później niż w terminie miesiąca od ukończenia aplikacji prokuratorskiej. O terminie egzaminu Dyrektor Krajowej Szkoły obwieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej

Krajowej Szkoły co najmniej na cztery miesiące przed dniem zakończenia aplikacji prokuratorskiej.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Warunkiem zdania egzaminu prokuratorskiego jest uzyskanie co najmniej 60% możliwych do zdobycia punktów zarówno z części pisemnej, jak i części ustnej egzaminu, lecz nie mniej niż 50% z każdej dziedziny w części ustnej egzaminu. Do części ustnej egzaminu nie może zostać dopuszczony zdający, który za rozwiązanie jednego z zadań praktycznych uzyskał mniej niż 10% możliwych do zdobycia punktów.”,

c) ust. 2–5 otrzymują brzmienie:

„2. Do egzaminu prokuratorskiego, zespołu egzaminacyjnego opracowującego zadania i kazusy na egzamin prokuratorski oraz komisji egzaminacyjnej powołanej do przeprowadzenia egzaminu prokuratorskiego, a także do ich członków stosuje się odpowiednio przepisy art. 19 ust. 5–8, art. 32 ust. 2–3, 5, 8 i 10 oraz do aplikantów – przepisy art. 33.

3. Przewodniczący zespołu egzaminacyjnego i komisji egzaminacyjnej kierują odpowiednio pracami zespołu oraz komisji.

4. W skład zespołu egzaminacyjnego wchodzi:

- 1) przewodniczący zespołu – prokurator wyznaczony przez Prokuratora Generalnego;
- 2) sekretarz wskazany przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród pracowników Krajowej Szkoły lub osób do niej delegowanych;
- 3) 7 prokuratorów wskazanych przez Prokuratora Generalnego, po uzgodnieniu z Prokuratorem Krajowym, specjalistów z poszczególnych dziedzin prawa i nauk pokrewnych objętych zakresem egzaminu;
- 4) prokurator wskazany przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród prokuratorów będących wykładowcami Krajowej Szkoły, specjalista z dziedzin prawa i nauk pokrewnych objętych zakresem egzaminu.

5. Komisja egzaminacyjna składa się z:

- 1) przewodniczącego komisji – prokuratora wyznaczonego przez Prokuratora Generalnego;
- 2) sekretarza wskazanego przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród prokuratorów delegowanych do Krajowej Szkoły;

- 3) 7 prokuratorów wskazanych przez Prokuratora Generalnego, po uzgodnieniu z Prokuratorem Krajowym, specjalistów z poszczególnych dziedzin prawa i nauk pokrewnych objętych zakresem egzaminu;
 - 4) prokuratora wskazanego przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród prokuratorów będących wykładowcami Krajowej Szkoły, specjalisty z dziedzin prawa i nauk pokrewnych objętych zakresem egzaminu.”;
- d) dodaje się ust. 6 i 7 w brzmieniu:
- „6. W pracach komisji egzaminacyjnej może uczestniczyć przedstawiciel Krajowej Rady Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym w charakterze obserwatora.
7. W pracach zespołu egzaminacyjnego i komisji egzaminacyjnej uczestniczy przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości w charakterze obserwatora.”;
- 29) w art. 35:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dyrektor Krajowej Szkoły, w terminie 14 dni od dnia zakończenia egzaminu prokuratorskiego, sporządza i przekazuje Prokuratorowi Generalnemu listę klasyfikacyjną egzaminowanych aplikantów aplikacji prokuratorskiej, zwaną dalej „listą egzaminowanych aplikantów prokuratorskich”. Lista ta zawiera imiona i nazwiska egzaminowanych aplikantów prokuratorskich, z podaniem liczby punktów uzyskanych na egzaminie przez każdego aplikanta oraz liczby porządkowej wskazującej jego miejsce na liście. Warunkiem umieszczenia na tej liście jest złożenie egzaminu prokuratorskiego z wynikiem pozytywnym.”;
 - b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Prokurator Generalny przedstawia egzaminowanemu aplikantowi prokuratorskiemu propozycję pracy na stanowisku asesora prokuratury w powszechnej jednostce organizacyjnej prokuratury według kolejności miejsca zajmowanego na liście egzaminowanych aplikantów prokuratorskich.”;
- 30) art. 36 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 36. Dyrektor Krajowej Szkoły wydaje dyplom ukończenia aplikacji oraz dyplom złożenia egzaminu odpowiednio sędziowskiego, prokuratorskiego i referendarskiego.”;
- 31) w art. 39 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) uczestniczenie w zajęciach i praktykach przewidzianych w programie aplikacji;”;

32) art. 40 otrzymuje brzmienie:

„Art. 40. 1. Dyrektor Krajowej Szkoły, w drodze decyzji, zawiesza aplikanta w jego prawach i obowiązkach, jeżeli:

- 1) prowadzone jest przeciwko aplikantowi postępowanie o przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 2) przy wszczęciu lub w toku postępowania o częściowe lub całkowite ubezwłasnowolnienie aplikanta sąd ustanowił doradcę tymczasowego.

2. Dyrektor Krajowej Szkoły, w drodze decyzji, może zawiesić aplikanta w jego prawach i obowiązkach, jeżeli:

- 1) prowadzone jest przeciwko aplikantowi postępowanie o przestępstwo nieumyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub nieumyślne przestępstwo skarbowe;
- 2) wniósł o to sam aplikant z powodu długotrwałej choroby lub z innych ważnych przyczyn;
- 3) aplikant nie kontynuuje aplikacji ze względu na ważne okoliczności uniemożliwiające jej odbywanie, przez okres dłuższy niż 30 dni.

3. W okresie zawieszenia nie wypłaca się przyznanego aplikantowi stypendium.

4. Dyrektor Krajowej Szkoły uchyla decyzję o zawieszeniu w przypadku, o którym mowa w:

- 1) ust. 1 pkt 1 – jeżeli postępowanie zostało umorzone lub zakończyło się uniewinnieniem;
- 2) ust. 2 pkt 1 – jeżeli postępowanie zostało umorzone lub zakończyło się uniewinnieniem lub jeżeli Dyrektor Krajowej Szkoły nie stwierdzi podstaw do skreślenia z listy aplikantów na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 1;
- 3) ust. 1 pkt 2 – po ustaniu przyczyny zawieszenia;
- 4) ust. 2 pkt 2 i 3 – na wniosek aplikanta.

5. Od decyzji Dyrektora Krajowej Szkoły o zawieszeniu aplikantowi przysługuje odwołanie do Ministra Sprawiedliwości w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia. Od decyzji Ministra Sprawiedliwości przysługuje skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego w terminie 14 dni od dnia doręczenia tej decyzji.

6. Po uchyleniu decyzji o zawieszeniu aplikant kontynuuje aplikację od etapu, na którym została ona przerwana, jeżeli umożliwi to program aplikacji. W pozostałych przypadkach Dyrektor Krajowej Szkoły ustala aplikantowi indywidualny tok szkolenia,

z tym że w jego ramach aplikant ma obowiązek przystąpić do wszystkich przewidzianych w programie aplikacji sprawdzianów.”;

33) uchyla się art. 40a;

34) w art. 41:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dyrektor Krajowej Szkoły skreśla aplikanta z listy aplikantów, jeżeli aplikant:

- 1) nie podjął aplikacji w wyznaczonym terminie;
- 2) przestał spełniać wymagania określone w art. 24 ust. 1 pkt 1, 2 i 5;
- 3) został prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) złożył pisemne oświadczenie o rezygnacji z odbywania aplikacji;
- 5) nie zaliczył sprawdzianu;
- 6) nie zaliczył praktyki.”,

b) uchyla się ust. 1a,

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Dyrektor Krajowej Szkoły może skreślić aplikanta z listy aplikantów, jeżeli aplikant:

- 1) został prawomocnie skazany za nieumyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub nieumyślne przestępstwo skarbowe;
- 2) opuścił z przyczyn nieusprawiedliwionych ponad 30 dni zajęć lub praktyk objętych programem aplikacji, przy czym za dzień nieobecności uważa się także nieobecność na zajęciach lub praktyce w wymiarze przekraczającym 4 godziny;
- 3) rażąco naruszył obowiązki aplikanta;
- 4) w sposób rażący uchybił godności aplikanta lub jego zachowanie godzi w dobre imię Krajowej Szkoły;
- 5) został dwukrotnie ukarany karą nagany;
- 6) pozostawał zawieszony w prawach i obowiązkach aplikanta przez okres przekraczający łącznie 3 lata.”;

35) po art. 41 dodaje się art. 41a–41c w brzmieniu:

„Art. 41a. 1. Dyrektor Krajowej Szkoły przyznaje aplikantowi, na jego wniosek, stypendium na czas odbywania aplikacji.

2. Wysokość stypendium aplikanta aplikacji sędziowskiej i aplikanta aplikacji prokuratorskiej nie może przekroczyć wysokości najniższego wynagrodzenia zasadniczego referendarza sądowego.

3. Aplikant aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej zachowuje prawo do pobierania przysługującego mu stypendium do dnia poprzedzającego nawiązanie stosunku służbowego na stanowisku odpowiednio asesora sądowego lub asesora prokuratury, jednak nie dłużej niż przez okres 3 miesięcy od ukończenia aplikacji.

4. Aplikantowi zawieszonemu w prawach i obowiązkach z powodu:

- 1) długotrwałej choroby powodującej niezdolność do odbywania aplikacji przez okres dłuższy niż 30 dni,
- 2) konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem własnym długotrwale chorym, legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, albo małżonkiem legitymującym się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności

– wypłaca się 80% stypendium, jednak łącznie nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy w toku całej aplikacji.

5. Aplikantowi zawieszonemu w prawach i obowiązkach z powodu urodzenia dziecka i konieczności sprawowania w związku z tym osobistej opieki nad dzieckiem wypłaca się 80% stypendium nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy od dnia urodzenia dziecka.

6. Aplikantka zawieszona w prawach i obowiązkach z powodu stanu zdrowia skutkującego niezdolnością do odbywania aplikacji przypadającą w okresie ciąży zachowuje prawo do pobierania przyznanego stypendium w pełnej wysokości.

7. Do wniosku o zawieszenie z przyczyny, o której mowa w art. 41a ust. 4 pkt 1 i ust. 6, aplikant dołącza zaświadczenie lekarskie wystawione na zwykłym druku, zaś z przyczyn, o których mowa w art. 41a ust. 4 pkt 2, odpowiednio zaświadczenie lekarskie wystawione na zwykłym druku lub orzeczenie o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności wydane dla osoby, nad którą aplikant sprawuje opiekę.

8. Do wniosku o zawieszenie z przyczyny, o której mowa w art. 41a ust. 5, aplikant dołącza odpis skrócony aktu urodzenia dziecka wraz z oświadczeniem o konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym i rezygnacją drugiego z rodziców ze świadczeń związanych z rodzicielstwem w całości lub w części, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych

z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 372, 960, 1265, 1579 i 2020 oraz z 2017 r. poz. 396).

Art. 41b. 1. Stypendium nie przysługuje za dni nieusprawiedliwionej nieobecności aplikanta na zajęciach, przy czym za każdą godzinę nieusprawiedliwionej nieobecności potrąca się 1% stypendium.

2. Za dni usprawiedliwionej nieobecności aplikanta z przyczyn innych niż określone w art. 41a ust. 6 wypłaca się stypendium w wysokości 80%, proporcjonalnie do okresu trwania nieobecności.

3. Ilekroć przy ustalaniu wysokości stypendium za okres usprawiedliwionej nieobecności czas jest oznaczony w miesiącach, za miesiąc uważa się 30 dni.

4. Podstawę wymiaru stypendium za jeden dzień usprawiedliwionej nieobecności stanowi 1/30 część stypendium.

Art. 41c. 1. Aplikant, który pobierał stypendium w okresie aplikacji sędziowskiej albo prokuratorskiej, zwraca je, jeżeli:

- 1) został skreślony z listy aplikantów;
- 2) nie zdał egzaminu sędziowskiego lub prokuratorskiego;
- 3) nie przyjął propozycji pracy na stanowisku asesora sądowego lub asesora prokuratury albo zrezygnował z tego stanowiska, albo utracił urząd i stanowisko asesora sądowego;
- 4) stypendium, o którym mowa w art. 41a ust. 4 i 5, zostało pobrane nienależnie.

2. Aplikant nie ma obowiązku zwrotu stypendium w przypadku:

- 1) skreślenia z listy aplikantów z przyczyn wynikających ze stanu zdrowia albo konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem do lat dwóch, albo konieczności sprawowania przez aplikanta samotnie wychowującego dziecko opieki nad dzieckiem posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o stopniu niepełnosprawności;
- 2) niepodjęcia zatrudnienia lub rezygnacji z zatrudnienia na stanowisku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, z przyczyn wynikających ze stanu zdrowia;
- 3) gdy w okresie 6 lat po ukończeniu aplikacji co najmniej przez 3 lata był zatrudniony w sądownictwie powszechnym lub prokuraturze.

3. Stypendium podlega zwrotowi w wysokości proporcjonalnej do okresu niepozostawania w zatrudnieniu na stanowisku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 lub ust. 2 pkt 3.

4. Decyzję w sprawie zwrotu stypendium wydaje Dyrektor Krajowej Szkoły. W decyzji o zwrocie Dyrektor Krajowej Szkoły określa wysokość i termin zwrotu stypendium nie krótszy niż 30 dni od dnia doręczenia decyzji.

5. Właściwy prezes sądu lub prokurator kierujący powszechną jednostką organizacyjną prokuratury informuje Dyrektora Krajowej Szkoły o okolicznościach, o których mowa w ust. 1 pkt 3.

6. Dyrektor Krajowej Szkoły może, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, umorzyć, w całości lub w części, należność z tytułu zwrotu stypendium.

7. Od decyzji w przedmiocie zwrotu stypendium albo umorzenia należności tytułu zwrotu stypendium przysługuje odwołanie do Ministra Sprawiedliwości w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia. Rozpoznanie odwołania następuje w terminie 14 dni od dnia jego wniesienia.

8. Od decyzji Ministra Sprawiedliwości, o której mowa w ust. 7, przysługuje skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego w terminie 14 dni od dnia doręczenia tej decyzji.”;

36) w art. 47:

a) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Aplikant zawiadamia Dyrektora Krajowej Szkoły o zamiarze podjęcia zatrudnienia lub zajęcia.

3. Dyrektor Krajowej Szkoły może wyrazić sprzeciw wobec zamiaru podjęcia przez aplikanta zatrudnienia lub zajęcia, jeżeli uzna, że będzie to przeszkadzało w wykonywaniu obowiązków aplikanta.”,

b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Od sprzeciwu, o którym mowa w ust. 3, przysługuje odwołanie do Ministra Sprawiedliwości w terminie 14 dni od dnia doręczenia sprzeciwu.”;

37) po art. 47 dodaje się art. 47a w brzmieniu:

„Art. 47a. Okres aplikacji wlicza się do okresów zatrudnienia, od których zależą uprawnienia pracownicze, pod warunkiem ukończenia aplikacji.”;

38) art. 49 otrzymuje brzmienie:

„Art. 49. 1. Dyrektor Krajowej Szkoły powołuje patronów koordynatorów oraz patronów praktyk spośród odpowiednio sędziów, prokuratorów i referendarzy sądowych, za ich zgodą. Za sprawowanie patronatu przysługuje wynagrodzenie.

2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb wyznaczania patronów koordynatorów oraz patronów praktyk, zakres ich obowiązków oraz sposób sprawowania patronatu nad aplikantami, uwzględniając zakres wiedzy teoretycznej i praktyki niezbędny do zajmowania stanowiska sędziego i prokuratora, a także specyfikę tych urzędów.

3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wysokość wynagrodzenia patronów koordynatorów oraz patronów poszczególnych praktyk, w wymiarze nie większym niż 15% podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego i prokuratora, uwzględniając zakres i nakład ich pracy.”;

39) w art. 52 pkt 2–4 otrzymują brzmienie:

„2) organizację, tryb i sposób odbywania aplikacji sędziowskiej oraz aplikacji prokuratorskiej, sposób ustalania systemu punktowego oceny sprawdzianów i ich poprawiania oraz systemu punktowego oceny praktyk, objętych programem aplikacji, mając na względzie zakres wiedzy teoretycznej i praktycznej niezbędnej do zajmowania stanowiska odpowiednio sędziego, asesora sądowego, prokuratora i asesora prokuratury oraz konieczność jednolitej i obiektywnej oceny wiedzy i kwalifikacji aplikantów, a także wzory dyplomów ukończenia aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej;

3) zakres, tryb i sposób przeprowadzania egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego oraz tryb powoływania i działania zespołu egzaminacyjnego i komisji egzaminacyjnej, mając na uwadze zakres odbytej aplikacji, potrzebę przeprowadzenia pisemnej i ustnej formy egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego, a także konieczność zagwarantowania właściwej organizacji i odpowiedniego poziomu merytorycznego tych egzaminów oraz zapewnienia jednakowych warunków ich składania przez wszystkich aplikantów, a także wzory dyplomów złożenia egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego;

4) wysokość stypendium, a także tryb wypłacania i zwrotu stypendium, mając na uwadze rodzaj aplikacji i warunki jej odbywania, a w szczególności miejsce zamieszkania.”;

40) po rozdziale 4 dodaje się rozdział 4a w brzmieniu:

„Rozdział 4a. Egzamin referendarski

Art. 52a. 1. Do egzaminu referendarskiego może przystąpić osoba, która:

1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich;

2) ukończyła wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskała tytuł zawodowy magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Egzamin referendarski sprawdza wiedzę prawniczą i umiejętności, niezbędne do wykonywania obowiązków referendarza sądowego.

Art. 52b. 1. Egzamin referendarski składa się z części pisemnej i ustnej.

2. Zadania praktyczne na część pisemną oraz kazusy na część ustną egzaminu referendarskiego opracowuje zespół egzaminacyjny powołany przez Ministra Sprawiedliwości.

3. W skład zespołu egzaminacyjnego wchodzi:

- 1) przewodniczący zespołu – sędzia wskazany przez Ministra Sprawiedliwości;
- 2) sekretarz wskazany przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród pracowników Krajowej Szkoły lub osób do niej delegowanych;
- 3) 3 sędziów wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości, specjalistów z poszczególnych dziedzin prawa objętych zakresem egzaminu;
- 4) 2 referendarzy sądowych wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości, specjalistów z dziedzin prawa objętych zakresem egzaminu.

4. Egzamin referendarski przeprowadza komisja egzaminacyjna powołana przez Ministra Sprawiedliwości.

5. Komisja egzaminacyjna składa się z:

- 1) przewodniczącego komisji – sędziego wskazanego przez Ministra Sprawiedliwości;
- 2) sekretarza wskazanego przez Dyrektora Krajowej Szkoły spośród pracowników Krajowej Szkoły lub osób do niej delegowanych;
- 3) 3 sędziów wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości, specjalistów z poszczególnych dziedzin prawa objętych zakresem egzaminu;
- 4) 2 referendarzy sądowych wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości, specjalistów z dziedzin prawa objętych zakresem egzaminu.

6. Członkiem komisji egzaminacyjnej nie może być członek zespołu egzaminacyjnego.

7. Do członków zespołu egzaminacyjnego oraz członków komisji egzaminacyjnej stosuje się odpowiednio przepisy art. 19 ust. 5–8.

8. W pracach zespołu egzaminacyjnego i komisji egzaminacyjnej uczestniczy przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości w charakterze obserwatora.

Art. 52c. Warunkiem zdania egzaminu referendarskiego jest uzyskanie 60% możliwych do zdobycia punktów zarówno z części pisemnej, jak i części ustnej egzaminu, lecz nie mniej niż 50% z każdej dziedziny w części ustnej egzaminu.

Art. 52d. 1. Minister Sprawiedliwości, w zależności od potrzeb kadrowych sądów, zarządza przeprowadzenie egzaminu referendarskiego i jednocześnie powołuje zespół egzaminacyjny oraz komisję egzaminacyjną.

2. Termin i miejsce przeprowadzenia egzaminu referendarskiego wyznacza Dyrektor Krajowej Szkoły nie później niż w okresie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia zarządzenia, o którym mowa w ust. 1.

3. Zarządzenia, o których mowa w ust. 1 i 2, Dyrektor Krajowej Szkoły zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej.

4. Wniosek o dopuszczenie do egzaminu referendarskiego zgłasza się Dyrektorowi Krajowej Szkoły w ciągu 30 dni od ogłoszenia zarządzenia, o którym mowa w ust. 1, uiszczając wymaganą opłatę. Opłata stanowi dochód Krajowej Szkoły.

5. Do wniosku dołącza się kopię dokumentu potwierdzającego ukończenie wyższych studiów prawniczych w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskanie tytułu magistra lub zagranicznych studiów prawniczych uznanych w Rzeczypospolitej Polskiej albo zaświadczenie o zdany egzaminie magisterskim, kopię dowodu osobistego, oświadczenie o posiadaniu praw cywilnych i obywatelskich, a także kopię uiszczenia opłaty, o której mowa w ust. 4. Przepis art. 17 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

6. W przypadku złożenia przez kandydata, nie później niż 21 dni przed terminem pierwszego etapu egzaminu, pisemnego oświadczenia o odstąpieniu od udziału w egzaminie Dyrektor Krajowej Szkoły, na wniosek kandydata, zwraca 2/3 uiszczonej opłaty.

7. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty egzaminacyjnej za przystąpienie do egzaminu referendarskiego, nie wyższej niż równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2015 r. poz. 2008 oraz z 2016 r. poz. 1265), uwzględniając konieczność prawidłowego i efektywnego przeprowadzenia egzaminu.

Art. 52e. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, zakres, tryb i sposób przeprowadzania egzaminu referendarskiego oraz tryb powoływania i działania zespołu egzaminacyjnego i komisji egzaminacyjnej, mając na uwadze potrzebę przeprowadzenia pisemnej i ustnej formy egzaminu referendarskiego, a także konieczność zagwarantowania właściwej organizacji i odpowiedniego poziomu merytorycznego egzaminu referendarskiego oraz zapewnienia jednakowych warunków jego składania przez wszystkich zdających, a także wzór dyplomu złożenia egzaminu referendarskiego.”;

41) art. 53 otrzymuje brzmienie:

„Art. 53. 1. Wykładowcami Krajowej Szkoły mogą być sędziowie, prokuratorzy i nauczyciele akademicy oraz inne osoby posiadające specjalistyczną wiedzę z określonej dziedziny, a także sędziowie i prokuratorzy w stanie spoczynku, których wiedza, doświadczenie zawodowe i dydaktyczne dają gwarancję należytego wykonywania powierzonych im funkcji. Do wyboru wykładowców Krajowej Szkoły nie stosuje się ustawy z dnia 29 stycznia 2014 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, z późn. zm.²⁾).

2. W przypadku uzasadnionej potrzeby, w celu ujednoczenia treści dydaktycznych przedstawianych w czasie zajęć oraz sposobu oceniania sprawdzianów, Dyrektor Krajowej Szkoły może powołać koordynatora zajęć spośród wykładowców Krajowej Szkoły wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem zawodowym, prowadzących zajęcia co najmniej od 2 lat.

3. Za sprawowanie funkcji koordynatora zajęć przysługuje wynagrodzenie.

4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wysokość wynagrodzenia koordynatora zajęć w wymiarze nie większym niż 40% wynagrodzenia zasadniczego sędziego i prokuratora w stawce pierwszej, uwzględniając zakres obowiązków i nakład ich pracy.

5. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 3, nie przysługuje w przypadku, gdy koordynatorem zajęć jest sędzia, prokurator lub referendarz sądowy delegowany do Krajowej Szkoły.”;

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 831, 996, 1020, 1250, 1265, 1579, 1920 i 2260.

42) art. 53a otrzymuje brzmienie:

„Art. 53a. 1. Dyrektor Krajowej Szkoły przedstawia Radzie do zaopiniowania kandydatów na wykładowców Krajowej Szkoły spośród osób, które zgłosiły swoją kandydaturę do prowadzenia zajęć w Krajowej Szkole.

2. Kandydatów na wykładowców Krajowej Szkoły zaopiniowanych przez Radę Dyrektor Krajowej Szkoły przedstawia Ministrowi Sprawiedliwości.”;

43) w art. 53b:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Minister Sprawiedliwości może zgłosić sprzeciw wobec kandydatów na wykładowców Krajowej Szkoły w terminie 14 dni od dnia przedstawienia mu kandydatów. Sprzeciw jest wiążący.

2. W przypadku kandydatów na wykładowców Krajowej Szkoły będących prokuratorami lub prokuratorami w stanie spoczynku decyzję co do zgłoszenia sprzeciwu Minister Sprawiedliwości podejmuje, po zasięgnięciu opinii Prokuratora Krajowego, w terminie 14 dni od dnia przedstawienia mu kandydatów. Sprzeciw jest wiążący.”,

b) dodaje się ust. 3–5 w brzmieniu:

„3. Niezajęcie stanowiska w terminie, o którym mowa w ust. 1 lub 2, oznacza brak sprzeciwu.

4. Kandydat na wykładowcę, w stosunku do którego nie zgłoszono sprzeciwu, wchodzi w skład kadry dydaktycznej Krajowej Szkoły.

5. W uzasadnionych przypadkach Dyrektor Krajowej Szkoły może ponownie przedstawić Radzie kandydata na wykładowcę do zaopiniowania. Przepis art. 53a ust. 2 oraz art. 53b ust. 1–3 stosuje się odpowiednio.”;

44) uchyla się art. 53c;

45) po art. 53c dodaje się art. 53d w brzmieniu:

„Art. 53d. Sędziom i prokuratorom będącym wykładowcami w Krajowej Szkole na czas prowadzenia zajęć w Krajowej Szkole przysługuje zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy w sądzie lub prokuraturze w wymiarze do 6 dni w stosunku rocznym, bez zachowania prawa do wynagrodzenia.”;

46) w art. 54:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Pracownik Krajowej Szkoły nie może podejmować dodatkowego zarobkowego zajęcia ani zatrudnienia bez pisemnej zgody Dyrektora Krajowej Szkoły.

1b. Pracownik Krajowej Szkoły nie może wykonywać czynności lub zajęć sprzecznych z obowiązkami wynikającymi ze stosunku pracy lub podważających zaufanie do Krajowej Szkoły.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Do pracowników Krajowej Szkoły stosuje się odpowiednio przepisy art. 9, art. 10, art. 12–12c i art. 14a ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. z 2017 r. poz. 246) oraz art. 10, art. 17 ust. 1–3, art. 22, art. 23 i art. 26–28 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1511, 2074 i 2261).”;

47) po art. 56 dodaje się art. 56a w brzmieniu:

„Art. 56a. 1. Akta prawomocnie zakończonych postępowań przygotowawczych i sądowych mogą być udostępniane Krajowej Szkole dla celów dydaktycznych, z wyjątkiem akt obejmujących informacje niejawne. Dyrektor Krajowej Szkoły może upoważnić wykładowcę lub koordynatora zajęć do wystąpienia w imieniu Krajowej Szkoły o kopie tych akt.

2. W przypadku akt mających postać elektroniczną kopie akt przekazuje się Krajowej Szkole na informatycznym nośniku danych. W przypadku protokołu sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk Krajowej Szkole udostępnia się zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku przy użyciu urządzenia służącego do odtworzenia zapisu, za pomocą konta w systemie teleinformatycznym albo na informatycznym nośniku danych.”;

48) uchyla się art. 65.

Art. 2. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, 1948, 2103 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 38 i 60) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości wykonują sędziowie.”,

b) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. W sądach rejonowych zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości wykonują także asesory sądowi, którym powierzono pełnienie obowiązków sędziego, z wyłączeniem:

- 1) stosowania tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym wobec zatrzymanego przekazanego do dyspozycji sądu wraz z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania;
- 2) rozpoznawania zażaleń na postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa lub dochodzenia, na postanowienia o umorzeniu śledztwa lub dochodzenia i na postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw;
- 3) rozstrzygania spraw z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego.”,

c) § 2a otrzymuje brzmienie:

„§ 2a. Zadania, o których mowa w § 2, mogą wykonywać asesory sądowi. Zadania te mogą wykonywać również sędziowie, jeżeli ich wykonywanie przez referendarzy sądowych lub asesorów sądowych nie jest możliwe.”;

2) w art. 11:

a) § 2 i 2a otrzymują brzmienie:

„§ 2. Wydziałem kieruje przewodniczący wydziału, którym jest prezes albo wiceprezes sądu lub inny sędzia. W przypadkach szczególnie uzasadnionych, biorąc pod uwagę racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniem, funkcję przewodniczącego wydziału można powierzyć asesorowi sądowemu.

§ 2a. Przewodniczącym wydziału ksiąg wieczystych oraz wydziału gospodarczego do spraw rejestru zastawów jest referendarz sądowy. W przypadkach szczególnie uzasadnionych, biorąc pod uwagę racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniem, funkcję przewodniczącego wydziału ksiąg wieczystych można powierzyć sędziemu.”,

b) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Prezes sądu może powierzyć sędziemu funkcję zastępcy przewodniczącego wydziału, jeżeli przemawiają za tym wielkość lub zakres zadań wydziału. W wydziale ksiąg wieczystych oraz w wydziale gospodarczym do spraw

rejestrowych funkcję zastępcy przewodniczącego powierza się referendarzowi sądowemu. Przepisy § 3 i 3a stosuje się odpowiednio.”;

3) w art. 16 uchyla się § 5;

4) w art. 20 w pkt 8 dodaje się przecinek i dodaje się pkt 9 w brzmieniu:

„9) wyznacza jeden sąd okręgowy właściwy do rozpoznawania spraw z zakresu ochrony unijnych znaków towarowych i wspólnotowych wzorów przemysłowych (sąd unijnych znaków towarowych i wspólnotowych wzorów przemysłowych)”;

5) w art. 20a:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W razie zwolnienia stanowiska sędziowskiego lub asesorskiego w sądzie działającym na obszarze danej apelacji prezes sądu apelacyjnego, w terminie czternastu dni od dnia zwolnienia stanowiska, zawiadamia o tym Ministra Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości, na podstawie kryteriów, o których mowa w § 1, oraz mając na względzie zapewnienie stanowisk asesorskich egzaminowanym aplikantom aplikacji sędziowskiej:

1) przydziela stanowisko do danego albo innego sądu, w razie potrzeby po przekształceniu odpowiednio w stanowisko sędziowskie lub asesorskie, albo

2) stanowisko znosi.”,

b) po § 2a dodaje się § 2b w brzmieniu:

„§ 2b. W przypadku przydzielenia stanowiska asesorskiego Minister Sprawiedliwości kieruje stanowisko do wydziału lub wydziałów po zasięgnięciu opinii właściwego prezesa sądu. Przepisy art. 22a § 4 stosuje się odpowiednio.”,

c) § 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„§ 3. Stanowisko asesorskie przekształca się z mocy prawa w stanowisko sędziowskie z chwilą powołania zajmującego je asesora sądowego do pełnienia urzędu sędziego.

§ 4. O wolnych stanowiskach sędziowskich Minister Sprawiedliwości obwieszcza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.”;

6) w art. 22 uchyla się § 1b;

- 7) w art. 22a:
- a) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:
- „§ 1a. Asesorów sądowych przydziela się do wydziałów, zgodnie z wyborem dokonany w trybie art. 33a ust. 5 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2017 r. poz. 146 i ...).”
- b) § 4 otrzymuje brzmienie:
- „§ 4. Prezes sądu może ustalić nowy podział czynności w całości lub w części w każdym czasie, jeżeli przemawiają za tym względy, o których mowa w § 1. W przypadku asesorów sądowych, o których mowa w § 1a, zmiana zakresu obowiązków skutkująca przeniesieniem do innego wydziału sądu jest możliwa w przypadkach szczególnie uzasadnionych, nie wcześniej niż po upływie roku służby i tylko raz w okresie powierzenia pełnienia obowiązków sędziego.”;
- 8) w art. 31 w § 1 uchyla się pkt 4a;
- 9) w art. 31a w § 1 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:
- „3) jest zwierzchnikiem służbowym i dokonuje czynności z zakresu prawa pracy oraz reprezentuje sąd w tym zakresie wobec pracowników sądu, z wyłączeniem sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych, kuratorów zawodowych, asystentów sędziów oraz kierowników i specjalistów opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów;
- 4) określa, w porozumieniu z prezesem sądu, rozmieszczenie i liczbę poszczególnych stanowisk w wydziałach sądu, na których są zatrudniani pracownicy sądu, z wyłączeniem sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych, kuratorów zawodowych i asystentów sędziów;”;
- 10) w art. 37:
- a) § 1 otrzymuje brzmienie:
- „§ 1. Czynności z zakresu wewnętrznego nadzoru administracyjnego prezes sądu może powierzyć sędziemu wizytatorowi, a także, z zastrzeżeniem art. 37c, wiceprezesowi sądu, przewodniczącemu wydziału, a także, w uzasadnionych przypadkach, innemu wyznaczonemu sędziemu lub referendarzowi sądowemu. Osoby sprawujące wewnętrzny nadzór administracyjny mają prawo wglądu w czynności sądów, mogą żądać wyjaśnień oraz usunięcia uchybień oraz być obecne na rozprawie toczącej się z wyłączeniem jawności.”

b) § 7 otrzymuje brzmienie:

„§ 7. Po upływie pięciu lat od dnia zwrócenia uwagi prezes sądu, z urzędu, zarządza usunięcie z akt osobowych sędziego lub asesora sądowego dokumentów, o których mowa w § 6. Jednocześnie z usunięciem dokumentów z akt osobowych, wszelkie dane dotyczące zwrócenia uwagi usuwa się z wykazu służbowego, o którym mowa w art. 67 § 1. Jeżeli jednak w tym okresie stwierdzono kolejne uchybienie w zakresie sprawności postępowania sądowego, skutkujące zwróceniem uwagi, lub wyknięto uchybienie w trybie art. 40 § 1, jest dopuszczalne tylko jednoczesne usunięcie wszystkich dokumentów i danych.”;

11) w art. 37c uchyla się § 5;

12) w art. 40 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Po upływie pięciu lat od wyknięcia uchybienia w trybie określonym w § 1 prezes sądu, z urzędu, zarządza usunięcie z akt osobowych sędziego lub asesora sądowego dokumentów, o których mowa w § 3. Jednocześnie z usunięciem dokumentów z akt osobowych wszelkie dane dotyczące wyknięcia uchybienia usuwa się z wykazu służbowego, o którym mowa w art. 67 § 1. Jeżeli jednak w tym okresie stwierdzono kolejną oczywistą obrazę przepisów przy rozpoznawaniu sprawy przez sąd odwoławczy, skutkującą wyknięciem uchybienia, lub zwrócono uwagę w trybie art. 37 § 4, jest dopuszczalne tylko jednoczesne usunięcie wszystkich dokumentów i danych.”;

13) w art. 41 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, określi, w drodze rozporządzenia, regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych określający wewnętrzną organizację i porządek funkcjonowania sądów, porządek czynności w sądach, porządek urzędowania organów sądów i wykonywania zadań sędziów i referendarzy pełniących funkcje kierownicze, tok czynności administracyjnych w sprawach należących do właściwości sądów, dopuszczalne systemy i rozkład czasu urzędowania oraz warunki udostępniania pomieszczeń dla uczestników postępowania, świadków i innych osób przebywających w sądach, uwzględniając zasady sprawności, racjonalności, ekonomicznego i szybkiego działania oraz potrzeby zapewnienia rzetelnego wykonywania zadań powierzonych sądom.”;

14) w art. 45:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędziego lub asesora sądowego w jego czynnościach może zastąpić sędzia lub asesor sądowy tego samego sądu, a także sędzia delegowany odpowiednio na podstawie art. 77 § 1 lub 8.”,

b) dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. W sprawach rozpoznawanych w składzie jednego sędziego sędzia może powierzyć aplikantowi Krajowej Szkoły, który odbył 24 miesiące aplikacji sędziowskiej, prowadzenie pod swoim nadzorem poszczególnych czynności w trakcie posiedzenia jawnego lub rozprawy, w tym zadawanie pytań świadkom, biegłym i stronom oraz innym osobom wysłuchiwanym przez sąd, z wyłączeniem możliwości wydawania orzeczeń.”;

15) w art. 46 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W składzie sądu może brać udział tylko jeden sędzia innego sądu. Sędzia sądu niższego nie może być przewodniczącym składu sądu. Minister Sprawiedliwości może jednak przyznać sędziemu sądu rejonowego, delegowanemu do sądu okręgowego, prawo przewodniczenia w sprawach rozpoznawanych przez ten sąd w pierwszej instancji, w składzie jednego sędziego i dwóch ławników albo w składzie jednego sędziego.”;

16) w art. 57a:

a) § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Kandydat na wolne stanowisko sędziowskie, który zajmuje stanowisko sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu administracyjnego albo sędziego sądu wojskowego, do karty zgłoszenia dołącza wykaz sygnatur akt stu spraw sądowych różnych kategorii, w których rozpoznawaniu brał udział, a w przypadku mniejszej liczby spraw – wykaz sygnatur akt wszystkich spraw.

§ 2. Kandydat na wolne stanowisko sędziowskie, który zajmuje stanowisko prokuratora, do karty zgłoszenia dołącza wykaz sygnatur akt stu spraw, w których prowadził lub nadzorował postępowanie przygotowawcze, sporządził akt oskarżenia lub środki zaskarżenia albo występował przed sądem lub składał pisma procesowe, a w przypadku mniejszej liczby spraw – wykaz sygnatur akt wszystkich spraw.”,

b) uchyla się § 6,

c) § 7 otrzymuje brzmienie:

„§ 7. Kandydat na wolne stanowisko sędziowskie zajmujący stanowisko sędziego lub prokuratora, który w okresie poprzedzającym obwieszczenie był delegowany do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości lub innej jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanej, do karty zgłoszenia dołącza wykaz sygnatur stu spraw określonych w § 1 lub § 2 lub spraw zarejestrowanych w referacie kandydata lub przez niego nadzorowanych w okresie delegowania, a także opis wykonywanych w okresie delegowania czynności wraz z opinią przelożonych.”;

17) w art. 57ac § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Jeżeli zgłoszenie na wolne stanowisko sędziowskie nie spełnia wymogów formalnych, o których mowa w art. 57 § 6 i 7 oraz art. 57a § 1–5 i 7, prezes właściwego sądu wzywa kandydata do jego uzupełnienia w terminie siedmiu dni.

§ 2. Jeżeli swoją kandydaturę zgłosiła osoba, która nie spełnia warunków do objęcia stanowiska sędziego sądu powszechnego, o których mowa w art. 61 § 1 pkt 1 oraz 3–7 lub § 2 i 5 albo w art. 63 i art. 64, albo zgłoszenie nastąpiło po upływie terminu, o którym mowa w art. 57 § 1, lub zgłoszenie nie zostało uzupełnione w wyznaczonym terminie albo wobec zgłaszającego kandydaturę toczy się inne postępowanie w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim, właściwy prezes sądu zawiadamia zgłaszającego o pozostawieniu zgłoszenia bez rozpatrzenia, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, podając przyczynę pozostawienia zgłoszenia bez rozpatrzenia.”;

18) w art. 57b:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Ocena kwalifikacji kandydata zajmującego stanowisko sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu administracyjnego, sędziego sądu wojskowego obejmuje badanie poziomu merytorycznego orzecznictwa oraz sprawności i efektywności podejmowanych czynności i organizowania pracy przy rozpoznawaniu spraw lub wykonywaniu innych powierzonych zadań lub funkcji, z uwzględnieniem stopnia obciążenia wykonywanymi zadaniami i ich złożoności, realizacji procesu doskonalenia zawodowego, a także kultury urzędowania, obejmującej kulturę osobistą i kulturę organizacji pracy oraz poszanowania praw

stron lub uczestników postępowania przy rozpoznawaniu spraw lub wykonywaniu innych powierzonych zadań lub funkcji.”,

b) § 6 otrzymuje brzmienie:

„§ 6. Do oceny kwalifikacji kandydata dołącza się oceny pracy oraz indywidualne plany rozwoju zawodowego, o których mowa w art. 106c, a także odpisy znajdujących się w aktach osobowych prawomocnych wyroków orzekających karę dyscyplinarną oraz dokumentów, dotyczących zwrócenia uwagi lub wyknięcia uchybienia, o których mowa w art. 37 § 4 i art. 40 § 1 ustawy oraz w art. 65 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1254, 2103 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 38).”;

19) uchyla się art. 57c i art. 57d;

20) art. 57e otrzymuje brzmienie:

„Art. 57e. § 1. Ocena kwalifikacji kandydata zajmującego stanowisko prokuratora jest dokonywana pod względem prawidłowości i poziomu merytorycznego, jak również efektywności wykonywania powierzonych obowiązków służbowych, z uwzględnieniem stopnia obciążenia wykonywanymi zadaniami i ich złożoności, a także podnoszenia kwalifikacji zawodowych i kultury urzędowania obejmującej kulturę osobistą oraz sposób zachowania wobec uczestników postępowania i współpracowników. Przepisy art. 57b § 2 i 4 stosuje się odpowiednio. Sędzia dokonujący oceny kwalifikacji może objąć badaniem także akta spraw nieujęte w wykazie oraz zwracać się do prezesów sądów lub jednostek organizacyjnych prokuratury o wskazanie sygnatur i przedstawienie akt takich spraw.

§ 2. Do oceny kwalifikacji kandydata, o którym mowa w § 1, dołącza się opinie przełożonych, a także odpisy znajdujących się w aktach osobowych prokuratora prawomocnych wyroków orzekających karę dyscyplinarną lub prawomocnych decyzji o wymierzeniu kary porządkowej upomnienia, jak również odpisy prawomocnych decyzji prokuratora przełożonego, zawierających wyknięcie uchybienia w razie oczywistej obrazy prawa, chyba że uprawniony organ zarządził usunięcie tych wyroków lub decyzji z akt osobowych.”;

21) w art. 57i § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb i sposób dokonywania oceny kwalifikacji kandydata na wolne stanowisko sędziowskie, mając na

uwadze konieczność zachowania metodyki uwzględniającej specyfikę wykonywanego przez kandydata zawodu lub zajmowanego stanowiska oraz potrzebę jej dostosowania do zakresu analizy i kryteriów wskazanych w ustawie.”;

22) w art. 61:

a) w § 1 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) zajmując stanowisko asesora sądowego, pełnił obowiązki sędziego co najmniej przez trzy lata.”,

b) uchyla się § 3 i 4,

c) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Na stanowisko sędziego sądu rejonowego może być powołany ten, kto zajmował jedno ze stanowisk określonych w § 2 pkt 2–4 w okresie pięciu lat przed zgłoszeniem na wolne stanowisko sędziowskie.”,

d) uchyla się § 6 i 7;

23) w art. 73 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem Krajowej Rady Sądownictwa w terminie miesiąca od doręczenia skarżącemu decyzji. Odwołanie przysługuje sędziemu, prezesowi właściwego sądu oraz Ministrowi Sprawiedliwości, a w sprawach, w których wniosek został złożony przez kolegium sądu – także temu kolegium.”;

24) dodaje się art. 75b w brzmieniu:

„Art. 75b. § 1. O zamiarze obwieszczenia o wolnym stanowisku sędziowskim Minister Sprawiedliwości ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 2. Sędzia zainteresowany przeniesieniem na inne miejsce służbowe może w terminie 7 dni od ogłoszenia, o którym mowa w § 1, złożyć wniosek o przeniesienie. Wniosek składa się wyłącznie w systemie teleinformatycznym.

§ 3. Minister Sprawiedliwości wydaje decyzję w przedmiocie wniosku, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego, potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów, a także okoliczności wynikające z uzasadnienia wniosku.

§ 4. Wniosek sędziego o przeniesienie na inne miejsce służbowe złożony z naruszeniem warunków, o których mowa w § 2, pozostawia się bez rozpoznania. W przypadku nieuwzględnienia wniosku sędzia może złożyć kolejny wniosek o przeniesienie nie wcześniej niż po upływie 3 lat, chyba że przyczyną odmowy uwzględnienia wniosku był jedynie brak wystarczającej liczby wolnych stanowisk

sędziowskich w odniesieniu do liczby wniosków. Wniosek złożony przed upływem tego terminu pozostawia się bez rozpoznania.

§ 5. Minister Sprawiedliwości może z urzędu zwrócić się do sędziego, który uprzednio składał wniosek, o wyrażenie zgody na przeniesienie na wnioskowane lub inne miejsce służbowe.

§ 6. W przypadku obsadzenia wolnego stanowiska sędziowskiego przez przeniesienie sędziego na inne miejsce służbowe Minister Sprawiedliwości ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej o dokonanym przeniesieniu.”;

25) w art. 77:

a) po § 3a dodaje się § 3b w brzmieniu:

„§ 3b. Minister Sprawiedliwości, na wniosek Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków, pełnienia określonej funkcji lub odbycia stażu trwającego dłużej niż jeden miesiąc, poza granicami państwa w ramach współpracy międzynarodowej Krajowej Szkoły, zgodnie z kwalifikacjami sędziego, na czas określony, nie dłuższy niż cztery lata, z możliwością ponownego delegowania na kolejny okres nieprzekraczający czterech lat.”,

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Sędzia delegowany na podstawie § 1 pkt 2 oraz § 2a, na czas nieokreślony, może być odwołany z delegowania, względnie z niego ustąpić za trzymiesięcznym uprzedzeniem. W pozostałych przypadkach delegowania sędziego odwołanie lub ustąpienie sędziego następuje bez zachowania okresu uprzedzenia.”;

26) art. 77a otrzymuje brzmienie:

„Art. 77a. Sędziemu delegowanemu do wykonania czynności służbowych w innej miejscowości niż miejscowość, w której znajduje się jego miejsce służbowe lub miejsce delegowania, o którym mowa w art. 77 § 1–3b, przysługują należności określone w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.”;

27) w art. 78a § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędzia delegowany na podstawie art. 77 § 3a i 3b ma prawo do wynagrodzenia zasadniczego przysługującego mu na zajmowanym stanowisku sędziowskim oraz dodatku za długoletnią pracę, a także do świadczeń

odszkodowawczych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jeżeli zdarzenie powodujące powstanie prawa do tych świadczeń zaistniało w czasie pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami państwa. W okresie delegowania do pełnienia funkcji sędziego otrzymuje dodatek funkcyjny określony w przepisach wydanych na podstawie art. 91 § 8.”;

28) w art. 81 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Wyrażenie przez sędziego zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności w trybie określonym w § 3 wyłącza odpowiedzialność dyscyplinarną.”;

29) w art. 82a:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Po objęciu pierwszego stanowiska sędziowskiego sędziego, który nie zajmował stanowiska asesora sądowego, odbywa szkolenie z zakresu metodyki pracy sędziego organizowane przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury. Prezes sądu kieruje sędziogo na szkolenie w najbliższym terminie przewidzianym w harmonogramie działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na dany rok.”,

b) uchyla się § 4;

30) art. 82b otrzymuje brzmienie:

„Art. 82b. Sędziemu, za jego zgodą, może zostać powierzony obowiązek sprawowania patronatu nad przebiegiem praktyk aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.”;

31) w art. 91 § 13 otrzymuje brzmienie:

„§ 13. Składki, o której mowa w § 10, nie przekazuje się, jeżeli sędzia zrzekł się urzędu w związku z powołaniem na stanowisko prokuratorskie. Jeżeli stosunek służbowy prokuratora ulega następnie rozwiązaniu lub wygaśnięciu w sposób, o którym mowa w art. 93 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 177, 1579, 2103, 2149 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 38), składkę należną za okres służby na stanowisku sędziowskim przekazuje się na zasadach określonych w § 10–12.”;

32) art. 93 otrzymuje brzmienie:

„Art. 93. § 1. Sędziemu można udzielić płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, jeżeli leczenie to wymaga powstrzymania się od służby.

§ 2. Urlop dla poratowania zdrowia nie może przekraczać sześciu miesięcy.

§ 3. Urlopu dla poratowania zdrowia udziela Minister Sprawiedliwości.

§ 4. W przypadku odmowy udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia sędziemu przysługuje w terminie 14 dni odwołanie do Sądu Najwyższego.”;

33) w art. 94 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W okresie nieobecności w pracy z powodu choroby sędzia otrzymuje 80% wynagrodzenia, nie dłużej jednak niż przez okres roku, a po upływie tego okresu, do czasu zakończenia postępowania w sprawie o przeniesienie w stan spoczynku – 75% wynagrodzenia.”;

34) w art. 95:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W razie uzyskania zgody, o której mowa w § 2, sędziemu przysługuje zwrot kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania do siedziby sądu, siedziby wydziału zamiejscowego oraz siedziby ośrodka zamiejscowego utworzonego poza siedzibą sądu, ustalonych na zasadach obowiązujących przy ustalaniu wysokości należności przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.”,

b) po § 3 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Zwrot kosztów, o których mowa w § 3, nie przysługuje, jeżeli zmiana miejsca służbowego nastąpiła w wyniku orzeczenia kary dyscyplinarnej, o której mowa w art. 109 § 1 pkt 4, oraz orzeczenia sądu dyscyplinarnego o przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe ze względu na powagę stanowiska, chyba że przeniesienie było niezawinione przez sędziego.”;

35) art. 103 otrzymuje brzmienie:

„Art. 103. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb ustalania i wypłacania uposażeń sędziom w stanie spoczynku oraz uposażeń rodzinnych członkom rodzin sędziów i sędziów w stanie spoczynku, jak również terminy przekazania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek, o których mowa w art. 91 § 10 i 11, mając na względzie w szczególności konieczność zapewnienia osobom uprawnionym ciągłości źródeł utrzymania oraz udogodnień w odbiorze uposażeń i uposażeń rodzinnych.”;

36) art. 106h otrzymuje brzmienie:

„Art. 106h. Na stanowisko asesora sądowego może być mianowany ten, kto:

- 1) spełnia warunki określone w art. 61 § 1 pkt 1–4;
- 2) ukończył aplikację w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury;
- 3) złożył egzamin sędziowski lub prokuratorski.”;

37) art. 106i otrzymuje brzmienie:

„Art. 106i. § 1. Asesorów sądowych mianuje Minister Sprawiedliwości na czas nieokreślony.

§ 2. W akcie mianowania Minister Sprawiedliwości wyznacza miejsce służbowe (siedzibę) asesora sądowego, zgodnie z jego wyborem dokonany w trybie art. 33a ust. 5 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.

§ 3. Asesor sądowy składa ślubowanie wobec Ministra Sprawiedliwości według następującej roty:

„Ślubuję uroczyście jako asesor sądowy służyć wiernie Rzeczypospolitej Polskiej, stać na straży prawa, obowiązki asesora sądowego wypełniać sumiennie, sprawiedliwość wymierzać zgodnie z przepisami prawa, bezstronnie według mego sumienia, dochować tajemnicy prawnie chronionej, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości.”; składający ślubowanie może dodać na końcu zwrot: „Tak mi dopomóż Bóg”.

§ 4. Stosunek służbowy asesora sądowego nawiązuje się po doręczeniu mu aktu mianowania.

§ 5. Asesor sądowy zgłasza się w celu objęcia stanowiska w ciągu czternastu dni od dnia otrzymania aktu mianowania.

§ 6. W razie nieusprawiedliwionego nieobjęcia stanowiska asesorskiego w terminie określonym w § 5 mianowanie traci moc.

§ 7. Minister Sprawiedliwości przedstawia Krajowej Radzie Sądownictwa wykaz mianowanych asesorów sądowych wraz z przekazanymi przez Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury informacjami, o których mowa w art. 32a ust. 1 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, oraz z wnioskiem o powierzenie pełnienia obowiązków sędziego. Przepisy art. 58 § 6 stosuje się odpowiednio.

§ 8. Jeśli Krajowa Rada Sądownictwa w terminie miesiąca od przedstawienia wykazu i wniosku, o których mowa w § 7, nie zgłosi sprzeciwu, asesor sądowy pełni

obowiązki sędziego przez okres 4 lat od upływu miesięcznego terminu lub, w przypadku złożenia sprzeciwu, od dnia uchylecia uchwały wyrażającej sprzeciw.

§ 9. Uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa o sprzeciwie doręcza się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 57 § 2, prezesowi sądu, w którym wyznaczono miejsce służbowe asesora sądowego, i za pośrednictwem tego prezesa asesorowi sądowemu.

§ 10. Asesor sądowy w okresie, w którym nie pełni obowiązków sędziego, wykonuje zadania z zakresu ochrony prawnej inne niż wymiar sprawiedliwości.”;

38) w art. 106k:

a) § 1–3 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Asesor sądowy jest nieusuwalny.

§ 2. Stosunek służbowy asesora sądowego wygasa:

- 1) w razie zgłoszenia sprzeciwu co do pełnienia obowiązków sędziego przez asesora sądowego – z dniem uprawomocnienia się uchwały Krajowej Rady Sądownictwa;
- 2) w razie niezłożenia przez asesora sądowego wniosku o powołanie do urzędu sędziego – z upływem okresu, na jaki powierzono asesorowi pełnienie obowiązków sędziego;
- 3) w razie powołania do pełnienia urzędu sędziego – z dniem poprzedzającym powołanie na stanowisko sędziowskie;
- 4) w razie nieprzedstawienia przez Krajową Radę Sądownictwa wniosku o powołanie asesora sądowego do pełnienia urzędu sędziego – z dniem uprawomocnienia się uchwały Krajowej Rady Sądownictwa.

§ 3. Stosunek służbowy asesora sądowego rozwiązuje się z mocy prawa, jeżeli zrzekł się urzędu. Zrzeczenie się urzędu jest skuteczne po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia Ministrowi Sprawiedliwości oświadczenia, chyba że na wniosek asesora sądowego Minister Sprawiedliwości określi inny termin. O zrzeczeniu się urzędu przez asesora sądowego Minister Sprawiedliwości zawiadamia Krajową Radę Sądownictwa.”,

b) po § 3 dodaje się § 3a w brzmieniu:

„§ 3a. Cofnięcie przez asesora sądowego wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego jest równoznaczne ze złożeniem oświadczenia o zrzeczeniu się urzędu. Stosunek służbowy asesora sądowego rozwiązuje się z mocy prawa po

upływie trzech miesięcy od dnia złożenia Krajowej Radzie Sądownictwa oświadczenia.”;

39) w art. 106l:

- a) uchyla się § 1,
- b) § 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Przeniesienie asesora sądowego na inne miejsce służbowe może nastąpić, także bez jego zgody, w przypadkach:

- 1) zniesienia stanowiska wywołanego zmianą w organizacji sądownictwa lub zniesienia danego sądu lub wydziału zamiejscowego albo przeniesienia siedziby sądu;
- 2) niedopuszczalności zajmowania stanowiska asesora sądowego w danym sądzie wskutek wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 6;
- 3) gdy wymaga tego wzgląd na powagę stanowiska, na podstawie orzeczenia sądu dyscyplinarnego, wydanego na wniosek kolegium właściwego sądu lub Krajowej Rady Sądownictwa;
- 4) przeniesienia w wyniku kary dyscyplinarnej.

§ 3. O przeniesieniu asesora sądowego Minister Sprawiedliwości wydaje decyzję, z tym że przeniesienie z przyczyn, o których mowa w § 2 pkt 1, może nastąpić, jeżeli uwzględnienie wniosku asesora sądowego co do nowego miejsca służbowego nie jest możliwe.”;

40) uchyla się art. 106n–106x;

41) po art. 106x dodaje się art. 106xa w brzmieniu:

„Art. 106xa. § 1. Przed upływem 36 miesięcy pełnienia obowiązków sędziego asesor sądowy może złożyć właściwemu prezesowi sądu okręgowego wniosek o powołanie na stanowisko sędziego sądu rejonowego. Przepisy art. 57 § 2–6 i 8, art. 57a § 1, art. 57ab § 2, art. 57ac–57af oraz art. 58 § 4 stosuje się odpowiednio.

§ 2. W razie złożenia wniosku prezes sądu okręgowego, w terminie nie dłuższym niż siedem dni od upływu 36 miesięcy pełnienia przez asesora obowiązków sędziego, zarządza dokonanie oceny kwalifikacji asesora sądowego. Przepisy art. 57ah § 3, art. 57b, art. 57i § 1 i 3 oraz przepisy wydane na podstawie art. 57i § 4 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Oceny kwalifikacji asesora sądowego dokonuje sędzia wizytator wyznaczony przez prezesa sądu apelacyjnego w drodze losowania spośród sędziów, o których mowa

w art. 37c § 3, z obszaru danej apelacji, z wyłączeniem sędziów sądu okręgowego, w którego okręgu ma siedzibę sąd, w którym asesor sądowy pełni służbę. Jeżeli asesor sądowy pełnił obowiązki sędziego w wydziale cywilnym i karnym, wyznacza się więcej niż jednego sędziego wizytatora.

§ 4. Prezes sądu okręgowego zapoznaje asesora sądowego z oceną kwalifikacji przez zamieszczenie jej w systemie teleinformatycznym. Asesor, w terminie 21 dni od daty zamieszczenia oceny w systemie teleinformatycznym, ma prawo złożyć temu prezesowi pisemne uwagi do oceny kwalifikacji.

§ 5. Po upływie terminu, o którym mowa w § 4, lub złożeniu przez asesora sądowego uwag do oceny kwalifikacji kandydaturę asesora sądowego na wolne stanowisko sędziego sądu rejonowego prezes sądu okręgowego przedstawia, wraz z oceną kwalifikacji, do zaopiniowania kolegium sądu okręgowego, a następnie określa termin zwołania ogólnego sędziów okręgu, na którym kandydatura będzie oceniana.”;

42) w art. 106y:

- a) uchyla się § 2 i 3,
- b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Wynagrodzenie asesorów sądowych różnicuje dodatek za długoletnią pracę wynoszący począwszy od szóstego roku pracy 5% wynagrodzenia zasadniczego i wzrastający po każdym roku o 1% aż do osiągnięcia 20% wynagrodzenia zasadniczego.”;

43) w art. 106z:

- a) § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Asesorowi sądowemu można udzielić płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, jeżeli leczenie to wymaga powstrzymania się od wykonywania służby.

§ 2. Urlop dla poratowania zdrowia nie może przekraczać sześciu miesięcy.”,

- b) dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. W przypadku odmowy udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia asesorowi sądowemu przysługuje w terminie 14 dni odwołanie do Sądu Najwyższego.”;

44) w art. 106za § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Strojem urzędowym asesora sądowego jest strój urzędowy sędziego. Przepisy art. 84 § 1 i 3 stosuje się.”;

45) uchyla się art. 106zb;

46) art. 106ze otrzymuje brzmienie:

„Art. 106ze. § 1. Za wykroczenie asesor sądowy odpowiada tylko dyscyplinarnie, z zastrzeżeniem § 2.

§ 2. Asesor sądowy może wyrazić zgodę na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej za wykroczenia, o których mowa w § 3, w trybie określonym w tym przepisie.

§ 3. W przypadku popełnienia przez asesora sądowego wykroczenia, o którym mowa w rozdziale XI ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2015 r. poz. 1094, 1485, 1634 i 1707), przyjęcie przez asesora mandatu karnego albo uiszczenie grzywny, w przypadku ukarania mandatem karnym zaocznym, o którym mowa w art. 98 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2016 r. poz. 1713 i 1948), stanowi oświadczenie o wyrażeniu przez niego zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności w tej formie.

§ 4. Wyrażenie przez asesora sądowego zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności w trybie określonym w § 3 wyłącza odpowiedzialność dyscyplinarną.”;

47) w art. 106zf uchyla się § 2 i 4;

48) art. 106zg otrzymuje brzmienie:

„Art. 106zg. Do asesorów sądowych stosuje się odpowiednio przepisy art. 67, art. 82, art. 85–90, art. 95 i art. 97.”;

49) art. 107a otrzymuje brzmienie:

„Art. 107a. Asesor sądowy za przewinienia służbowe, w tym za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa i uchybienia godności urzędu (przewinienia dyscyplinarne) oraz za swoje postępowanie przed objęciem stanowiska, jeżeli przez nie okazał się niegodny urzędu asesora sądowego, odpowiada dyscyplinarnie tak jak sędzia. Przepisy art. 108–133a stosuje się odpowiednio.”;

50) w art. 131:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przypadkach przewidzianych w art. 75 § 2 pkt 3 lub w sprawie zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych lub uchylenia zarządzenia

o przerwie w wykonywaniu czynności, o której mowa w art. 130 § 1, po wysłuchaniu rzecznika dyscyplinarnego oraz w przypadku, o którym mowa w art. 37 § 4, sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę. Wysłuchuje także sędziego, jeżeli stawił się na posiedzenie, a w przypadku, o którym mowa w art. 37 § 4 – także prezesa właściwego sądu.”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Na uchwałę odmawiającą uwzględnienia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 37 § 4, sędziemu przysługuje zażalenie.”,

c) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Zażalenie rozpoznaje sąd dyscyplinarny drugiej instancji.”;

51) w art. 147 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W sądach do wykonywania określonych w ustawach czynności należących do sądów w zakresie ochrony prawnej są zatrudniani referendarze sądowi i starsi referendarze sądowi, zwani dalej „referendarzami”.”;

52) w art. 149 w § 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) zdał egzamin referendarski, sędziowski, prokuratorski, notarialny, adwokacki lub radcowski lub ukończył aplikację sędziowską albo aplikację prokuratorską.”;

53) w art. 151b § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przepisy art. 45 § 1, art. 82a § 1, 3 i 4, art. 87–89, art. 92 § 1 i 2, art. 93 oraz art. 97 § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do referendarzy, z tym że urlopu, o którym mowa w art. 93, udziela prezes sądu apelacyjnego.”;

54) uchyla się art. 151c;

55) w art. 155 uchyla się § 7 i 7a;

56) w art. 155ca dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Asystent sędziego w pierwszym roku pracy, w ramach stażu, odbywa szkolenie z zakresu metodyki pracy organizowane przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury. Prezes sądu kieruje asystenta na szkolenie w najbliższym terminie przewidzianym w harmonogramie działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na dany rok.”;

57) w art. 175a w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) referendarzy sądowych, asystentów sędziów, dyrektorów sądów oraz ich zastępców, kuratorów zawodowych, urzędników oraz innych pracowników sądów.”;

58) uchyla się art. 177a.

Art. 3. W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2016 r. poz. 1999 i 2261) w art. 76 ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Aplikanci odbywają w trakcie aplikacji szkolenie z zakresu działania sądownictwa powszechnego i prokuratury. Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej zawiera z Ministrem Sprawiedliwości porozumienie w sprawie odbywania przez aplikantów szkolenia z zakresu działania sądownictwa powszechnego i prokuratury, zgodnie z regulaminem aplikacji, w którym ustala się plan szkolenia, mając na uwadze zarówno praktyczne, jak i teoretyczne zapoznanie aplikantów ze sposobem funkcjonowania sądownictwa powszechnego i prokuratury, sposób jego odbywania i czas trwania, a także wysokość wynagrodzenia za przeprowadzenie szkolenia.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 233, 1579 i 2261) w art. 32 ust. 3a otrzymuje brzmienie:

„3a. Aplikanci odbywają w trakcie aplikacji radcowskiej szkolenie z zakresu działania sądownictwa powszechnego i prokuratury. Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych zawiera z Ministrem Sprawiedliwości porozumienie w sprawie odbywania przez aplikantów szkolenia z zakresu działania sądownictwa powszechnego i prokuratury. W porozumieniu ustala się w szczególności ramowy program szkolenia uwzględniający zajęcia teoretyczne i praktyczne, sposób ich odbywania i czas trwania, a także wysokość wynagrodzenia za przeprowadzenie szkolenia.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. z 2017 r. poz. 246) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 11a ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. W okresie delegowania do Ministerstwa Sprawiedliwości lub Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury urzędnik otrzymuje dodatek funkcyjny z tytułu delegowania.”;

2) w art. 11b ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. W okresie delegowania do Prokuratury Krajowej, Ministerstwa Sprawiedliwości lub Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury urzędnik otrzymuje dodatek funkcyjny z tytułu delegowania.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 296 i 1579) w art. 10 w ust. 2 w pkt 4 uchyla się lit. m.

Art. 7. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 976 i 2261) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3:

a) w ust. 1:

– pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) rozpatrywanie i ocena kandydatów do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziów Sądu Najwyższego oraz stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych, sądach administracyjnych i sądach wojskowych oraz na stanowiskach asesorów sądowych w sądach administracyjnych;

2) przedstawianie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosków o powołanie sędziów w Sądzie Najwyższym, sądach powszechnych, sądach administracyjnych i sądach wojskowych oraz o powołanie asesorów sądowych w sądach administracyjnych;”;

– po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) wyrażanie sprzeciwu co do pełnienia przez asesorów sądowych w sądach powszechnych obowiązków sędziego;”;

b) w ust. 2 pkt 7 i 8 otrzymują brzmienie:

„7) wskazuje jednego członka Rady Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury;

8) wyraża opinię w sprawie powołania i odwołania Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.”;

2) w art. 22 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Rada określa w regulaminie szczegółowy tryb swojego działania, z uwzględnieniem zastosowania systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim, o którym mowa w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, zwanego dalej „systemem teleinformatycznym”.”;

3) w art. 30 ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. W sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu powszechnego Przewodniczący zwraca się o przedstawienie

akt osobowych kandydata oraz innych dokumentów do organów i instytucji objętych systemem teleinformatycznym za pośrednictwem tego systemu. Akta osobowe kandydata oraz dokumenty, o których przedstawienie zwrócił się Przewodniczący, mogą być przedstawione za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.”;

4) w art. 32 ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Pisma i inne dokumenty w rozpatrywanych przez Radę sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu powszechnego, a także uchwały Rady podjęte w tych sprawach doręcza się kandydatom za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Doręczenie uznaje się za skuteczne z chwilą zalogowania się kandydata do systemu teleinformatycznego lub po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w systemie teleinformatycznym.”;

5) w art. 33 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wyjaśnienia kandydata do objęcia stanowiska sędziego sądu powszechnego oraz materiały uzupełniające mogą być składane także za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.”;

6) w art. 34 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przygotowując do rozpatrzenia i oceny na posiedzeniu Rady kandydatów na stanowiska sędziowskie lub asesorskie, zespół przyjmuje stanowisko bezwzględną większością głosów w obecności wszystkich swoich członków.”;

7) w art. 35 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Jeżeli na stanowisko sędziowskie lub asesorskie zgłosił się więcej niż jeden kandydat, zespół opracowuje listę rekomendowanych kandydatów.”;

8) w art. 36 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Jeżeli na stanowisko sędziowskie albo asesorskie swoje kandydatury zgłosiły osoby wykonujące zawód adwokata, radcy prawnego, notariusza albo zajmujące stanowisko prokuratora, radcy, starszego radcy lub wiceprezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, o posiedzeniu zespołu zawiadamia się odpowiednio: Naczelną Radę Adwokacką, Krajową Radę Radców Prawnych, Krajową Radę Notarialną, Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym, Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.”;

9) w art. 37 uchyla się ust. 1a;

10) po art. 37 dodaje się art. 37a w brzmieniu:

„Art. 37a. 1. Jeżeli na stanowisko sędziowskie zgłosił się asesor sądowy, uchwała o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego może zostać podjęta dopiero po uprzednim rozpatrzeniu zgłoszonych przez asesora uwag do oceny kwalifikacji w trybie określonym w art. 5 ust. 1 pkt 3. W takim przypadku lustracji pracy asesora dokonuje trzech sędziów wizytatorów wyznaczonych w drodze losowania spośród sędziów wizytatorów z obszaru innej apelacji niż ta, na obszarze której ma siedzibę sąd, w którym asesor sądowy pełni służbę, w terminie nie dłuższym niż sześćdziesiąt dni.

2. Sędziowie wizytatorzy po rozpatrzeniu uwag podtrzymują ocenę kwalifikacji asesora sądowego, do której zgłoszono uwagi, albo dokonują oceny odmiennej. Stanowisko sędziów wizytatorów sporządza się na piśmie wraz z uzasadnieniem i doręcza się asesorowi sądowemu.

3. Uwagi asesora sądowego złożone po terminie, o którym mowa w art. 106xa § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, 1948, 2103 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 38 i 60), pozostawia się bez rozpatrzenia.”;

11) w art. 43 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli uchwały, o której mowa w art. 37 ust. 1, nie zaskarżyli wszyscy uczestnicy postępowania, uchwała ta staje się prawomocna w części obejmującej rozstrzygnięcia o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego tych uczestników postępowania, którzy nie wnieśli odwołania.”.

Art. 8. W ustawie z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 694 oraz z 2016 r. poz. 633) w art. 15 uchyla się ust. 1, 2 i 4.

Art. 9. W ustawie z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1224 oraz z 2016 r. poz. 633) uchyla się art. 24, art. 25 i art. 25a.

Art. 10. W ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz. U. poz. 1418) w art. 14 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za wieloletnią pracę kierownik zespołu lub specjalista otrzymują nagrodę jubileuszową w wysokości:

- 1) po 20 latach pracy – 75% miesięcznego wynagrodzenia;
- 2) po 25 latach pracy – 100% miesięcznego wynagrodzenia;
- 3) po 30 latach pracy – 150% miesięcznego wynagrodzenia;
- 4) po 35 latach pracy – 200% miesięcznego wynagrodzenia;
- 5) po 40 latach pracy – 300% miesięcznego wynagrodzenia;
- 6) po 45 latach pracy – 400% miesięcznego wynagrodzenia.”.

Art. 11. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 177, 1579, 2103, 2149 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 38) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 106:

a) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Prokurator Generalny może delegować prokuratora, za jego zgodą, do pełnienia czynności lub prowadzenia zajęć szkoleniowych w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.”,

b) po § 7 dodaje się § 7a w brzmieniu:

„§ 7a. Prokurator Generalny, na wniosek Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, może delegować prokuratora, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków lub pełnienia określonej funkcji poza granicami państwa w ramach współpracy międzynarodowej Krajowej Szkoły, zgodnie z kwalifikacjami prokuratora, na czas określony, nie dłuższy niż 4 lata, z możliwością ponownego delegowania na kolejny okres nieprzekraczający 4 lat.”;

2) w art. 107 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prokurator delegowany na podstawie art. 106 § 1 na czas nieokreślony lub delegowany na podstawie art. 106 § 7 i 7a na okres dłuższy niż rok może być odwołany z delegacji lub z niej ustąpić za 3-miesięcznym uprzedzeniem. Prokurator delegowany na podstawie art. 106 § 7 na okres nie dłuższy niż rok może ustąpić z delegacji za miesięcznym uprzedzeniem.”;

3) w art. 113 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Prokurator delegowany na podstawie art. 106 § 7 i 7a ma prawo do wynagrodzenia zasadniczego albo uposażenia przysługującego na zajmowanym

stanowisku prokuratora oraz dodatku za długoletnią pracę, a także do świadczeń odszkodowawczych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jeżeli zdarzenie powodujące powstanie prawa do tych świadczeń zaistniało w czasie pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami państwa. W okresie delegowania prokurator może otrzymać dodatek funkcyjny.

§ 2. Prokuratorowi delegowanemu na podstawie art. 106 § 7 i 7a w czasie pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami państwa przysługują wypłacane w walucie polskiej lub obcej:

- 1) dodatek zagraniczny na pokrycie zwiększonych kosztów związanych z pełnieniem obowiązków lub funkcji poza granicami państwa, ustalany odpowiednio do warunków i zakresu ich pełnienia;
 - 2) w przypadku powierzenia pełnienia obowiązków lub funkcji powodujących zmianę miejsca pobytu trwającą co najmniej rok:
 - a) jednorazowy dodatek adaptacyjny,
 - b) pokrycie kosztów podróży przesiedleniowej prokuratora delegowanego i każdego przenoszącego się z nim członka rodziny, w tym przewozu ich mienia, niezależnie od terminów ich faktycznego przesiedlenia,
 - c) pokrycie, raz na 2 lata, kosztów przejazdu prokuratora delegowanego oraz członków jego rodziny przebywających z nim na stałe poza granicami państwa z miejsca delegacji do miejsca stałego zamieszkania na urlop wypoczynkowy i z powrotem;
 - 3) zwrot kosztów podróży w związku z rozpoczęciem i zakończeniem pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami państwa, podróży służbowej na terytorium obcego państwa poza miejscem delegowania, przejazdu z miejsca delegowania do kraju i z powrotem w uzasadnionych przypadkach służbowych lub losowych;
 - 4) zwrot kosztów leczenia, gdy delegacja następuje do państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej;
 - 5) pokrycie kosztów zamieszkania w miejscu delegacji do wysokości udokumentowanych wydatków nieprzekraczających wysokości ustalonego limitu.”;
- 4) w art. 115 § 1 otrzymuje brzmienie:
- „§ 1. W okresie nieobecności w pracy z powodu choroby prokurator otrzymuje 80% wynagrodzenia, nie dłużej jednak niż przez okres roku, a po upływie tego okresu,

do czasu zakończenia postępowania w sprawie o przeniesienie w stan spoczynku – 75% wynagrodzenia.”;

5) w art. 121 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W przypadku uzyskania zgody, o której mowa w § 2, prokuratorowi przysługuje zwrot kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania do jednostki organizacyjnej prokuratury, zamiejscowego ośrodka jednostki organizacyjnej prokuratury, ustalonych na zasadach obowiązujących przy ustalaniu wysokości należności przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju. Zwrot kosztów nie przysługuje, jeżeli zmiana miejsca służbowego nastąpiła w wyniku orzeczenia kary dyscyplinarnej przeniesienia na inne miejsce służbowe.”;

6) w art. 183 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Aplikant prokuratorski po 12 miesiącach aplikacji prokuratorskiej może występować przed sądem rejonowym, w tym w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach, w których postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia.”.

Art. 12. Rada Programowa Krajowej Szkoły, powołana na podstawie przepisów dotychczasowych, działa w dotychczasowym składzie do czasu powołania nowego składu Rady, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 13. 1. Dyrektor Krajowej Szkoły, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy, sporządzi i ogłosi w Biuletynie Informacji Publicznej listę klasyfikacyjną kandydatów na stanowisko asesora sądowego. Na listę wpisuje się:

- 1) aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy zdali egzamin sędziowski oraz nie zostali skreśleni z listy aplikantów aplikacji sędziowskiej;
- 2) referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy w latach 2011–2016 zdali egzamin sędziowski.

2. Lista zawiera imiona i nazwiska z podaniem liczby punktów uzyskanych na egzaminie sędziowskim oraz liczby porządkowej wskazującej miejsce na liście. Na liście nie umieszcza się osób, które do dnia jej sporządzenia zostały powołane do pełnienia urzędu sędziego. O kolejności na liście decyduje suma punktów uzyskanych z egzaminu sędziowskiego. W przypadku równej liczby punktów uzyskanych przez dwie osoby lub większą liczbę osób o kolejności decyduje wynik losowania.

3. Minister Sprawiedliwości określa, w drodze zarządzenia, wykaz wolnych stanowisk asesorskich przewidzianych dla osób umieszczonych na liście, o której mowa w ust. 1, zawierający informacje o wydziałach, do których stanowiska te zostały przydzielone. Dyrektor Krajowej Szkoły ogłasza zarządzenie w Biuletynie Informacji Publicznej.

4. Dyrektor Krajowej Szkoły ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej komunikat o terminie i miejscu odebrania od kandydatów umieszczonych na liście, o której mowa w ust. 1, oświadczeń o dokonaniu wyboru stanowiska asesora sądowego – nie później niż na miesiąc przed tym terminem.

5. Wybór stanowiska asesora sądowego odbywa się jawnie według kolejności zajmowanej na liście. Najpóźniej w chwili dokonywania wyboru kandydat może wskazać na liście dalsze miejsce, z którego dokona wyboru. W takim przypadku kolejność na liście ulega przesunięciu w sposób zapewniający zastąpienie miejsca zwolnionego. Kandydat dokonuje wyboru osobiście lub przez pełnomocnika. Pełnomocnictwo wymaga formy pisemnej.

6. Dyrektor Krajowej Szkoły zasięga o każdym z kandydatów, który złożył oświadczenie o wyborze, informacji z Krajowego Rejestru Karnego oraz informacji od komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu kandydata. We wniosku do komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji wskazuje się imię, nazwisko i PESEL kandydata. Komendant Policji uzyskuje i sporządza informacje w oparciu o dane zawarte w policyjnych systemach teleinformatycznych, przedstawiając Dyrektorowi Krajowej Szkoły pisemną informację w terminie 14 dni od dnia wpływu wniosku.

7. Dyrektor Krajowej Szkoły przedstawia Ministrowi Sprawiedliwości listę kandydatów, wskazując wybrane przez nich stanowiska. Do listy dołącza informacje, o których mowa w ust. 6.

8. Listę kandydatów, którzy wybrali stanowiska asesorskie w sądach z obszaru danej apelacji, Dyrektor Krajowej Szkoły przekazuje właściwemu prezesowi sądu apelacyjnego.

9. Egzaminowani aplikanci aplikacji sędziowskiej, którzy złożyli egzamin sędziowski w latach 2015–2016 i dokonali wyboru stanowiska asesora sądowego, kończą odbywanie aplikacji sędziowskiej z dniem poprzedzającym nawiązanie stosunku pracy na stanowisku asesora sądowego. Egzaminowani aplikanci aplikacji sędziowskiej, którzy złożyli egzamin sędziowski w latach 2015–2016 i nie dokonali wyboru stanowiska asesora sądowego, odbywają aplikację na dotychczasowych zasadach.

10. Osoby, o których mowa w ust. 2, które nie dokonały wyboru stanowiska asesorskiego, mogą ubiegać się o wolne stanowiska sędziowskie na zasadach obowiązujących przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w okresie 5 lat od dnia wejścia w życie ustawy.

11. Do kandydatów, którzy dokonali wyboru stanowiska asesorskiego, stosuje się art. 22a § 1a i art. 106i ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 14. 1. Aplikacja ogólna, aplikacja sędziowska i aplikacja prokuratorska rozpoczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy odbywają się na podstawie przepisów dotychczasowych, z zastrzeżeniem ust. 3–7.

2. Do aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej rozpoczynających się w latach 2017 i 2018, stanowiących kontynuację aplikacji ogólnej, stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. poz. 1071 oraz z 2015 r. poz. 694), z zastrzeżeniem ust. 3–7.

3. Do aplikantów aplikacji, o których mowa w ust. 1 i 2, stosuje się art. 41–41d ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. W odniesieniu do aplikantów, którzy zostali zawieszeni w prawach i obowiązkach przed dniem wejścia w życie ustawy, uprawnienie do stypendium, o którym mowa w art. 41a ust. 4–6 ustawy, o której mowa w art. 1, przysługuje od daty wejścia w życie ustawy. Stypendium jest wypłacane od dnia wejścia w życie ustawy pod warunkiem, że w tym dniu zachodzą przesłanki do jego wypłaty określone w art. 41a ust. 4–6 ustawy, o której mowa w art. 1, i okres zawieszenia trwa krócej niż 12 miesięcy. Stypendium przysługuje za okres od dnia wejścia w życie ustawy do daty upływu 12 miesięcy, licząc od dnia zawieszenia.

4. Do aplikantów aplikacji sędziowskich, o których mowa w ust. 1 i 2, stosuje się przepisy art. 32a oraz art. 33a ustawy, o której mowa w art. 1.

5. Do egzaminów sędziowskich i prokuratorskich stosuje się przepisy art. 32–34 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że skład zespołów i komisji egzaminacyjnych powołanych przed dniem wejścia w życie ustawy nie ulega zmianie.

6. Do aplikantów aplikacji, o których mowa w ust. 1 i 2, wobec których została wydana decyzja o zawieszeniu w prawach i obowiązkach aplikanta, po uchyleniu tej decyzji stosuje się przepisy art. 40 ust. 6 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą

ustawą, o ile jest możliwa kontynuacja tych aplikacji na podstawie przepisów dotychczasowych. W pozostałych przypadkach aplikanci aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej kontynuują aplikację na podstawie przepisów ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, przy czym na wniosek aplikanta Dyrektor Krajowej Szkoły może ustalić indywidualny tok szkolenia, skracając czas trwania aplikacji nie więcej niż o 12 miesięcy.

7. Aplikantowi aplikacji ogólnej, który został zawieszony w prawach i obowiązkach z powodu ciąży, macierzyństwa lub długotrwałej choroby uniemożliwiającej kontynuowanie i ukończenie aplikacji ogólnej, a wobec którego Dyrektor Krajowej Szkoły wydał decyzję o uchyleniu decyzji o zawieszeniu, przysługuje prawo wyboru aplikacji sędziowskiej lub prokuratorskiej. Wybór ten jest dokonywany do dnia rozpoczęcia aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej, których przebieg reguluje ustawa, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Wyboru, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, dokonuje się na zasadach określonych w art. 23 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, przy czym Dyrektor Krajowej Szkoły wydaje decyzję o przyjęciu na aplikację sędziowską lub aplikację prokuratorską, kierując się miejscem, które aplikant zajmował na liście kwalifikacyjnej kandydatów na aplikację ogólną. W przypadku przyjęcia na aplikację sędziowską lub prokuratorską limit miejsc na tej aplikacji ulega podwyższeniu.

8. W przypadku uwzględnienia skargi, o której mowa w art. 23 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 21 sierpnia 2015 r., przepis ust. 7 stosuje się odpowiednio.

9. W przypadku uwzględnienia skargi, o której mowa w art. 29 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 21 sierpnia 2015 r., przepis ust. 6 stosuje się odpowiednio.

10. Art. 45 § 3 ustawy, o której mowa w art. 2, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się odpowiednio do aplikanta aplikacji sędziowskiej, który ukończył aplikację ogólną oraz odbył co najmniej 12 miesięcy aplikacji sędziowskiej, o której mowa w art. 14 ust. 1 i 2 ustawy.

Art. 15. Nabór na aplikację sędziowską i prokuratorską rozpoczęty przed dniem wejścia w życie ustawy prowadzi się na podstawie przepisów dotychczasowych do ustalenia listy kwalifikacyjnej kandydatów na aplikantów aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej włącznie.

Art. 16. 1. Osoby, które na podstawie przepisów art. 15 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 694 oraz z 2016 r. poz. 633) i art. 65 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2017 r. poz. 146) w dniu wejścia w życie ustawy spełniają wymagania do powołania na stanowiska sędziego sądu rejonowego, zachowują to prawo przez 5 lat od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Osoby, które na podstawie przepisu art. 61 § 5 ustawy, o której mowa w art. 2, w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy, w dniu wejścia w życie ustawy spełniają wymagania do powołania na stanowiska sędziego sądu rejonowego ze względu na zajmowanie stanowiska asesora prokuratorskiego przez okres co najmniej 3 lat, zachowują to prawo przez 5 lat od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 17. 1. Osoba, która w dniu wejścia w życie ustawy jest zatrudniona na stanowisku referendarza sądowego i spełnia warunek, o którym mowa w art. 151c § 1 ustawy, o której mowa w art. 2, w brzmieniu dotychczasowym, może w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie ustawy przystąpić do egzaminu sędziowskiego, w terminach przewidzianych dla aplikantów aplikacji sędziowskiej.

2. Osoba, która w dniu wejścia w życie ustawy jest zatrudniona na stanowisku referendarza sądowego i nie spełnia warunku, o którym mowa w art. 151c § 1 ustawy, o której mowa w art. 2, w brzmieniu dotychczasowym, może w okresie 2 lat od dnia spełnienia tego warunku przystąpić do egzaminu sędziowskiego, w terminach przewidzianych dla aplikantów aplikacji sędziowskiej.

3. Osoba, która w dniu wejścia w życie ustawy jest zatrudniona na stanowisku asystenta sędziego i spełnia warunek, o którym mowa w art. 155 § 7 ustawy, o której mowa w art. 2, w brzmieniu dotychczasowym, może w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie ustawy przystąpić do egzaminu sędziowskiego, w terminach przewidzianych dla aplikantów aplikacji sędziowskiej.

4. Osoba, która w dniu wejścia w życie ustawy jest zatrudniona na stanowisku asystenta sędziego i nie spełnia warunku, o którym mowa w art. 155 § 7 ustawy, o której mowa w art. 2, w brzmieniu dotychczasowym, może w okresie 2 lat od dnia spełnienia tego warunku przystąpić do egzaminu sędziowskiego, w terminach przewidzianych dla aplikantów aplikacji sędziowskiej.

5. Wniosek o dopuszczenie do egzaminu sędziowskiego referendarz lub asystent sędziego, o których mowa w ust. 1–4, zgłasza Dyrektorowi Krajowej Szkoły na trzy miesiące przed terminem egzaminu, uiszczając wymaganą opłatę.

6. W przypadku nieprzystąpienia przez referendarza sądowego lub asystenta sędziego do egzaminu sędziowskiego Dyrektor Krajowej Szkoły zwraca 2/3 uiszczonej opłaty.

7. Wysokość opłaty egzaminacyjnej za przystąpienie do egzaminu sędziowskiego wynosi 75% minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2015 r. poz. 2008 oraz z 2016 r. poz. 1265).

Art. 18. 1. Osoba, o której mowa w art. 17 ust. 1–4, może być powołana na stanowisko sędziego sądu rejonowego, jeżeli spełnia wymagania określone w art. 61 § 1 pkt 1–6 ustawy, o której mowa w art. 2, w okresie 5 lat od dnia złożenia egzaminu sędziowskiego z wynikiem pozytywnym.

2. Do zgłoszeń oraz oceny kwalifikacji referendarzy sądowych, asystentów sędziów, którzy zgłosili swoje kandydatury na wolne stanowiska sędziowskie, o których obwieszczono po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

3. Do gromadzenia, poświadczania i przechowywania dokumentów, na podstawie których jest dokonywana ocena kwalifikacji kandydata zajmującego stanowisko asystenta sędziego, stosuje się dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 57i § 4 pkt 2 ustawy, o której mowa w art. 2, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 19. W przypadku zatrudnienia osób, o których mowa w art. 17 ust. 1–4, w niepełnym wymiarze czasu pracy okresy, o których mowa w art. 151c § 1 i art. 155 § 7 ustawy, o której mowa w art. 2, w brzmieniu dotychczasowym, podlegają proporcjonalnemu wydłużeniu.

Art. 20. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 52 pkt 1 i 3 ustawy, o której mowa w art. 1, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie odpowiednio art. 52 pkt 1 i 3 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres roku od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 57i § 4 pkt 1 oraz art. 41 § 1 ustawy, o której mowa w art. 2, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie odpowiednio art. 57i § 4 oraz art. 41 § 1 ustawy, o

której mowa w art. 2, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 2 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 21. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 20 pkt 9 ustawy zmienianej w art. 2, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, Sąd Okręgowy w Warszawie pozostaje sądem właściwym do rozpoznawania spraw z zakresu ochrony unijnych znaków towarowych i wspólnotowych wzorów przemysłowych.

Art. 22. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 103 ustawy, o której mowa w art. 2, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 103 ustawy, o której mowa w art. 2, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 23. 1. Przy ustalaniu łącznego okresu zawieszenia w prawach i obowiązkach aplikanta Krajowej Szkoły, o którym mowa w art. 41 ust. 2 pkt 6 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, uwzględnia się okres zawieszenia od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. W przypadku osób zawieszonych w prawach i obowiązkach aplikanta Krajowej Szkoły w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy i nadal zawieszonych po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, przy ustalaniu łącznego okresu zawieszenia w prawach i obowiązkach aplikanta Krajowej Szkoły, o którym mowa w art. 41 ust. 2 pkt 6 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, uwzględnia się również okres zawieszenia przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 24. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2017 r., z wyjątkiem art. 1 pkt 35, w zakresie dodawanego art. 41a ust. 2, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

UZASADNIENIE

Ustawą z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 633) ustawodawca przesunął w czasie, do 30 października 2017 r., tworzenie w sądownictwie powszechnym pierwszych stanowisk asesorskich. Jak wynika z uzasadnienia projektu wskazanej ustawy, działanie to miało umożliwić Ministrowi Sprawiedliwości podjęcie prac legislacyjnych, mających na celu optymalne ukształtowanie modelu dojścia do urzędu sędziego z uwzględnieniem uzasadnionej interesem publicznym konieczności wykorzystania kompetencji merytorycznych absolwentów aplikacji sędziowskiej prowadzonej przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, uzyskanych kosztem wysokich nakładów czynionych ze środków publicznych na ich edukację.

Jak wynika z danych Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, koszty kształcenia wstępnego w latach 2010–2016 przedstawiają się w sposób następujący:

Rok	Plan	Wykonanie
2010	15 280 624 zł	17 000 577 zł
2011	23 285 730 zł	21 184 386 zł
2012	29 194 155 zł	26 673 326 zł
2013	35 058 332 zł	33 424 508 zł
2014	33 250 139 zł	32 100 732 zł
2015	34 718 020 zł	34 261 947 zł
2016	34 715 337 zł	33 533 337 zł*

* wykonanie planu budżetowego za okres

1 stycznia – 31 grudnia 2016 r.

Projektodawcy ustawy z dnia 18 marca 2016 r. założyli również, że instytucja asesora sądowego, przywrócona do obowiązującego porządku prawnego ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1224 oraz z 2016 r. poz. 633), pozwoli na weryfikację predyspozycji egzaminowanych aplikantów sędziowskich do pełnienia służby na stanowisku sędziowskim. Rozwiązanie takie jednocześnie umożliwi obsadzanie stanowisk sędziowskich wykwalifikowaną kadrą absolwentów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

Przepisy ustawy z dnia 18 marca 2016 r. przedłużyły również funkcjonowanie dotychczasowego dwuetapowego modelu kształcenia wstępnego, obejmującego aplikację ogólną oraz następujące po niej aplikacje specjalistyczne (sędziowską i prokuratorską), przesuwając w czasie, o rok, nabór konkursowy na „nowe”, częściowo zdecentralizowane aplikacje specjalistyczne, które miały być prowadzone na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 694 oraz z 2016 r. poz. 633). Czas ten miał pozwolić na dokonanie gruntownego przeglądu stanu prawnego dotyczącego szkolenia wstępnego kandydatów na stanowiska sędziowskie i prokuratorskie, jak również umożliwić przeprowadzenie w środowisku prawniczym dyskusji na temat drogi dochodzenia do służby sędziowskiej.

Realizując powyższe ustalenia, z inicjatywy Ministra Sprawiedliwości, w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury zorganizowano 21 kwietnia 2016 r. w Krakowie ogólnopolską konferencję nt. „Droga aplikanta sędziowskiego do służby sędziowskiej – aplikacja sędziowska i co dalej?”. Udział w konferencji wzięli przedstawiciele środowisk prawniczych zainteresowanych procesem kształcenia przyszłych kadr sądownictwa w Polsce. W jej trakcie została przeprowadzona dyskusja mająca na celu zaprezentowanie propozycji zmian legislacyjnych aktualnie obowiązującego modelu dojścia aplikanta sędziowskiego do służby sędziowskiej. Podczas dyskusji zgodnie stwierdzono, że „droga do zawodu sędziego musi prowadzić przez aplikację w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury” (por. <https://www.kssip.gov.pl/node/3876>). Obecni na konferencji przedstawiciele stowarzyszeń sędziowskich wyrazili pogląd, że „obywatele mają prawo do sądu rozumianego też jako prawo do najlepszego sędziego, stąd państwo nie może sobie

pozwolić na to, aby dla znakomicie przygotowanych absolwentów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury nie było miejsca w wymiarze sprawiedliwości” (<https://www.kssip.gov.pl/node/3876>).

W państwach europejskich, w których istnieją centralne szkoły sądownictwa, ich absolwenci mają zagwarantowane stanowiska sędziów, zazwyczaj po okresie zajmowania stanowiska asesora. Taki model kształcenia sędziów jest kosztowny, ponieważ musi zastąpić doświadczenie wynikające z wykonywania zawodu prawniczego. W razie niezagwarantowania absolwentom szkoły sędziowskiej stanowisk asesorskich, wykształceni za publiczne środki prawnicy otrzymują oferty z sektora prywatnego.

W obowiązującym polskim porządku prawnym przewidziane są cztery zasadnicze drogi dojścia do urzędu sędziego.

Pierwszą stanowi uregulowana w ustawie o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury aplikacja sędziowska. Podkreślić jednak należy, że zmiany tej ustawy dokonywane w latach 2014–2015 niekorzystnie uregulowały możliwość podjęcia przez absolwentów tej aplikacji pracy w wymiarze sprawiedliwości i znacznie osłabiły ich szansę na sprawowanie urzędu sędziego. Spowodowały równocześnie, że osoby legitymujące się ukończoną aplikacją sędziowską i złożonym egzaminem sędziowskim nie stanowią obecnie grupy jednorodnej pod względem posiadanego doświadczenia zawodowego, możliwości ubiegania się o stanowisko sędziowskie, a nawet pod względem możliwości podjęcia pracy w sądownictwie powszechnym.

Aplikanci pierwszych czterech roczników aplikacji sędziowskiej prowadzonej przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, którzy rozpoczęli szkolenie przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. poz. 1071 oraz z 2015 r. poz. 694), odbyli trwającą 12 miesięcy aplikację ogólną, 30-miesięczne szkolenie zakończone złożeniem egzaminu sędziowskiego oraz odbyli lub aktualnie odbywają 18-miesięczny staż na stanowisku referendarza sądowego stanowiący ostatnią część aplikacji sędziowskiej. Do 31 grudnia 2022 r. osoby te, po zakończeniu stażu referendarskiego, mogą zgłaszać swoje kandydatury na wolne stanowiska sędziów sądów rejonowych (art. 24 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych

innych ustaw). Do czasu objęcia stanowisk sędziowskich mogą kontynuować zatrudnienie na stanowiskach referendarzy sądowych.

Z kolei aplikanci roczników od piątego do ósmego, którzy rozpoczęli lub rozpoczną szkolenie na aplikacji sędziowskiej po wejściu w życie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, odbyli (a w przypadku siódmego i ósmego rocznika odbywają lub będą odbywać) trwającą 12 miesięcy aplikację ogólną oraz odbywają lub będą odbywać 30-miesięczne szkolenie kończące się złożeniem egzaminu sędziowskiego. W związku z tym, że wskazana nowelizacja zlikwidowała staż referendarski, nie przewidując w tym zakresie ekwiwalentnego okresu praktycznej weryfikacji nabytej przez nich wiedzy i umiejętności, nie mają oni zagwarantowanego zatrudnienia w sądownictwie powszechnym ani na stanowiskach referendarzy sądowych, ani na stanowiskach asystentów sędziów. Co więcej, zmiany do ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury wprowadzone ustawą z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw spowodowały, że absolwenci tych roczników aplikacji sędziowskiej, którzy nie odbywają już stażu referendarskiego, utracili również uprawnienia do pierwszeństwa przy zatrudnianiu na stanowiskach referendarzy sądowych lub asystentów sędziów, przyznane im pierwotnie przez ustawę z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Jednocześnie osoby te mają możliwość ubiegania się o pierwsze stanowisko sędziowskie dopiero po przepracowaniu co najmniej 18 miesięcy na stanowisku referendarza sądowego lub asystenta sędziego w pełnym wymiarze czasu pracy (art. 16 ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw, przy czym uprawnienie to wygaśnie z dniem 31 grudnia 2022 r. (art. 24 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw).

Aplikanci dziewiątego i dalszych roczników, którzy rozpoczęliby aplikację sędziowską realizującą częściowo zdecentralizowany model kształcenia wstępnego, wprowadzony przepisami ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw, odbywaliby ją przez 36 miesięcy. W jej trakcie byliby zatrudniani w sądach powszechnych na stanowiskach aplikantów na podstawie umów o pracę na czas określony (na czas trwania aplikacji). Model ten zakłada rezygnację z aplikacji ogólnej i przewiduje podwójne

podporządkowanie aplikantów: z jednej strony Dyrektorowi Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury jako podmiotowi odpowiedzialnemu za program kształcenia wstępnego, z drugiej strony prezesowi sądu okręgowego jako pracodawcy. W modelu tym odpowiedzialność za przebieg kształcenia wstępnego będzie nadal ponosić Dyrektor Krajowej Szkoły, pomimo pozbawienia go realnego wpływu na organizację i przebieg praktyk. W ostatnim miesiącu aplikacji aplikanci przystępowaliby do egzaminu sędziowskiego. Wymaga jednak podkreślenia, że bezpośrednio po zakończeniu aplikacji sędziowskiej absolwenci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury nie mogliby ubiegać się o stanowiska sędziowskie, ponieważ art. 61 § 1 pkt 7 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, z późn. zm.) stawia przed kandydatami do służby sędziowskiej wymaganie zajmowania stanowiska asesorskiego przez okres dwóch lat. Z kolei art. 106h § 1 pkt 7 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw stanowi, że kandydat na stanowisko asesorskie musi legitymować się co najmniej 18-miesięcznym okresem wykonywania wymagających wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej, stosowaniem lub tworzeniem prawa. Regulacja ta wymusiłaby więc na osobach, które ukończyły aplikację sędziowską, poszukiwanie zatrudnienia w zawodach „bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej, stosowaniem lub tworzeniem prawa”, a więc zasadniczo poza sądownictwem powszechnym, w celu sprostania wymaganiu posiadania określonego w ustawie stażu pracy. W praktyce oznaczałoby to odpływ wysoko wykwalifikowanej kadry, wykształconej za publiczne środki, do instytucji spoza wymiaru sprawiedliwości, głównie korporacji prawniczych. Można zakładać, że jedynie niewielka część tych osób byłaby później zainteresowana kontynuowaniem kariery w sądownictwie powszechnym.

Należy jednak zaznaczyć, że przepisy regulujące zdecentralizowany model szkolenia aplikantów nie są jeszcze stosowane i nabór na „nowe” aplikacje nie został przeprowadzony. W uzasadnieniu ustawy z dnia 18 marca 2016 r. ustawodawca zauważył bowiem, że model przyjęty w 2015 r. posiada wady, które należy wyeliminować jeszcze przed jego wdrożeniem. Dlatego przede wszystkim przedłużył stosowanie przepisów regulujących model dwuetapowego szkolenia wstępnego,

umożliwiając w 2017 r. rozpoczęcie szkolenia kolejnemu, ósmemu rocznikowi aplikacji ogólnej na dotychczasowych zasadach.

Drugą drogą dojścia do urzędu sędziego w obecnie obowiązującym stanie prawnym jest wykonywanie zawodu referendarza sądowego lub asystenta sędziego przez określony w ustawie okres i złożenie egzaminu sędziowskiego „w trybie eksternistycznym”. Długość tego okresu jest zależna od posiadanych kwalifikacji zawodowych (ukończenie aplikacji ogólnej lub aplikacji adwokackiej, radcowskiej lub notarialnej i złożenie odpowiedniego egzaminu) oraz zajmowanego stanowiska (referendarz sądowy lub asystent sędziego).

Trzecią drogą dojścia do urzędu sędziego sądu powszechnego jest wykonywanie innych zawodów prawniczych (adwokata, radcy prawnego, notariusza – przez okres wskazany w ustawie) czy też zajmowanie określonych stanowisk (sędziego sądu administracyjnego lub wojskowego, prokuratora, asesora prokuratury oraz stanowisk w Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa – w przypadku tych dwóch ostatnich z wymienionych stanowisk przez określony w ustawie okres) lub praca w polskiej szkole wyższej, w Polskiej Akademii Nauk, w instytucie badawczym lub innej placówce naukowej i legitymowanie się tytułem naukowym profesora albo stopniem naukowym doktora habilitowanego nauk prawnych.

Od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw kolejną, czwartą już drogą dojścia do urzędu sędziego jest pełnienie służby na stanowisku asesorskim, jednakże w związku z tym, że z mocy art. 25a dodanego do tej ustawy, ustawą z dnia 18 marca 2016 r. (Dz. U. poz. 633), tworzenie stanowisk asesorskich zostało przesunięte w czasie do 30 października 2017 r. – droga ta w praktyce nie zaczęła jeszcze funkcjonować.

W tej sytuacji Minister Sprawiedliwości zaproponował aplikację sędziowską odbywaną w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury jako podstawową drogę dojścia do zawodu sędziego, z uzupełniającym pozyskiwaniem kandydatów do służby sędziowskiej z innych zawodów prawniczych.

Podkreślenia przy tym wymaga, że na priorytetowe znaczenie scentralizowanego szkolenia wstępnego kadr sądownictwa i prokuratury i w konsekwencji potrzebę stworzenia nowoczesnego modelu tego rodzaju szkolenia prowadzonego przez specjalnie do tego powołane instytucje – „szkoły” zwraca uwagę opinia nr 4 Rady

Konsultacyjnej Sędziów Europy (CCJE) do wiadomości Komitetu Ministrów Rady Europy, dot. właściwego szkolenia wstępnego oraz ustawicznego sędziów na poziomie krajowym i europejskim – ccje/dosc 2003/ op. 4. Zapisy takie znajdują się także w Europejskiej Karcie Statusu Sędziów. Zapewnienie sprawnego systemu szkolenia wstępnego przyszłych kadr sędziowskich i prokuratorskich, gwarantującego jednolity, wysoki poziom ich kształcenia legło u podstaw utworzenia Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w 2009 r. (p. uzasadnienie projektu ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury).

Jednakże tworząc Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, nie zagwarantowano jej absolwentom, nawet tym z najlepszymi ocenami, stanowisk sędziowskich lub asesorskich. Rząd PO/PSL nie uczynił nic, aby urzeczywistnić podstawowy cel jej istnienia. Szkoła, wzorowana na modelu hiszpańskim i francuskim, powinna natomiast stanowić źródło kadr wymiaru sprawiedliwości – przede wszystkim przyszłych sędziów Rzeczypospolitej Polskiej, bo tylko taka racja uzasadnia ponoszenie wysokich nakładów związanych z utrzymaniem szkoły przez społeczeństwo. Za wyborem aplikacji sędziowskiej jako zasadniczej drogi dojścia do urzędu sędziego przemawia również głęboko zakorzeniona tradycja kontynentalnego systemu prawa, a przede wszystkim jakość i wszechstronność kształcenia w Krajowej Szkole. Kształcenie scentralizowane cechuje istotna przewaga w stosunku do systemu zdecentralizowanego, wyrażająca się w doborze najlepszej kadry wykładowców oraz w ujednoceniu przekazywanych treści. Pozwala ono na sięganie po najlepszych sędziów i prokuratorów z całej Polski jako wykładowców Krajowej Szkoły, a także na likwidację niejednorodnej praktyki orzeczniczej i tzw. „regionalizmów”, które stanowią pokłosie jeszcze czasów rozbiorów. Takich możliwości nie daje szkolenie zdecentralizowane odbywające się w poszczególnych apelacjach. Ponadto szkolenie scentralizowane pozwala aplikantowi na niezależność środowiskową, ale nie pozbawia go możliwości odbywania praktyk w sądach. Warto podkreślić, że obecnie aplikanci spędzają na zajęciach w Krajowej Szkole zaledwie 18% całego czasu szkoleniowego. Wbrew niektórym opiniom zajęcia te mają charakter praktyczny (warsztaty, *case metode*, symulacje rozpraw). Co miesiąc aplikanci piszą sprawdziany polegające na podjęciu decyzji procesowej na podstawie rzeczywistych akt. Ponad 80% czasu szkoleniowego aplikanci spędzają w sądach i prokuraturach, gdzie pod okiem swoich patronów obserwują przebieg postępowania i wdrażają w praktyce te instytucje, które

poznali w trakcie zajęć w Krajowej Szkole. Taki system nauczania gwarantuje wysoki poziom merytoryczny przyszłych sędziów. Taki system nauczania w pełni odpowiada wzorcowi nauki „uczeń – mistrz”, gdyż na każdym etapie szkolenia (i w Krajowej Szkole, i w trakcie praktyk) nauczycielami przyszłych sędziów są obecni sędziowie, a program nauczania skupia się na aspektach praktycznych. Program nauczania należy natomiast wzbogacić o szkolenia z tzw. umiejętności miękkich (zarządzanie emocjami, panowanie nad stresem), co w pełni możliwe będzie dopiero po wejściu w życie niniejszej ustawy. W świetle powyższych uwag stwierdzić należy, że obecnie obowiązujące przepisy nie wykorzystują należycie potencjału Krajowej Szkoły w tym sensie, że jej absolwenci, mimo wysokich ocen w środowisku sędziowskim (co widać z ocen praktyk), nie mają szans pokazać swojej jakości w służbie sędziowskiej, stawiając do konkursów w jednym szeregu z tymi kandydatami, którzy wykonują już konkretne zawody prawnicze. Powoduje to, że polski system dojścia do służby sędziowskiej nie ma jednolitego, czytelnego charakteru. Zwrócił na to uwagę Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 października 2007 r. (SK 7/06, OTK – A 2007/9/108), o czym w dalszej części uzasadnienia.

Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury funkcjonuje już od roku 2009. Z liczby 66 absolwentów aplikacji sędziowskiej z 2013 r., 100 absolwentów z 2014 r. i 103 z 2015 r. tylko 19 uzyskało nominacje sędziowskie. Absolwenci Krajowej Szkoły po długim i intensywnym treningu intelektualnym zamiast sprawdzić się w roli sędziów wykonują prace urzędnicze (referendarzy, asystentów). Stanowisko sędziowskie zaś, niezależnie od wyniku egzaminu sędziowskiego, w obecnym systemie dla niektórych absolwentów Szkoły może okazać się nieosiągalne. Na te liczby należy patrzeć z niepokojem.

Spółeczeństwo oczekuje od sędziów wysokich walorów intelektualnych i moralnych. Wskazuje się, że sędzia musi być człowiekiem otwartym, nieulegającym uprzedzeniom, uważnym, sprawiedliwym, roztroptym, umiejącym podejmować własne, niezależne decyzje, odpowiedzialnym, wrażliwym na innych ludzi i nieraz ich trudne warunki życia czy zbiegi okoliczności. Jego umysł powinna cechować zarówno niezależność myślenia, jak i umiejętność analizy wszystkich okoliczności oraz logicznego myślenia. Ważne cechy w tym zawodzie to rzetelność i systematyczność w pracy. Najbardziej jednak oczekiwaną cechą jest bezstronność, a tylko człowiek niezależny może być bezstronny.

Obdarzenie absolwentów Krajowej Szkoły, którzy najczęściej nie mają innego doświadczenia zawodowego, władzą sądowniczą niesie pewne ryzyko. Jednakże program kształcenia Krajowej Szkoły oraz sam egzamin sędziowski stawiają aplikantom surowe wymagania. Ukończenie Krajowej Szkoły i zdanie egzaminu sędziowskiego wymaga wysokich kwalifikacji intelektualnych, pracowitości i konsekwencji w dążeniu do celu. Posiadanie tych cech daje nadzieję, że absolwenci Krajowej Szkoły na stanowiskach asesorów sądowych wywiążą się w sposób należyty z obowiązków wobec społeczeństwa i udźwigną trudy służby sędziowskiej na miarę nowoczesnego państwa prawnego.

Zdaniem Ministra Sprawiedliwości pierwszym krokiem głębokiej reformy sądownictwa Rzeczypospolitej Polskiej powinno być oparcie systemu rekrutacji do służby w wymiarze sprawiedliwości na zasadach *fair play*. Tylko ludzie zawdzięczający karierę sobie samym, własnym zdolnościom i pracowitości dają rękojmię należytego wywiązywania się z powinności sędziowskich, a ponadto cechować się będą niezależnością niezbędną w tym zawodzie.

Niniejszy projekt przewiduje nabór do służby publicznej w sądownictwie na podstawie zobiektywizowanego kryterium, jakim jest egzamin. Najpierw będzie, przeprowadzany w formie egzaminu, konkurs na aplikację sędziowską, a następnie – po odbyciu aplikacji – wynik egzaminu sędziowskiego będzie decydował o pierwszeństwie przyjęcia na asesurę sądową. Po odbyciu asesury, jeśli przebieg służby nie będzie budził żadnych zastrzeżeń, asesor otrzyma propozycję nominacji sędziowskiej już bez konieczności uczestniczenia w konkursie. Wyżej wskazany konkursowy tryb naboru na aplikację sędziowską, wymóg zaliczenia wszystkich sprawdzianów i praktyk w toku aplikacji, pozytywny wynik egzaminu sędziowskiego i pozytywna ocena kwalifikacji po odbyciu asesury czynią zbędnym w stosunku do asesorów wymóg udziału w dodatkowym jeszcze konkursie na stanowisko sędziowskie. Należy przy tym podkreślić, że w innych krajach europejskich, w których zdecydowano się na taki model kształcenia sędziów, jak w Polsce, przy naborze do służby sędziowskiej brani są pod uwagę przede wszystkim absolwenci szkoły sędziowskiej, a o kolejności naboru decyduje zobiektywizowane kryterium, jakim jest właśnie pozycja w rankingu absolwentów (art. 1 pkt 25 oraz pkt 27 projektu ustawy).

Ze względu na wprowadzanie nowego systemu naboru na asesurę sądową projekt przewiduje uchylenie art. 24, art. 25 i art. 25a ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw.

Proponowana zmiana polega więc na przywróceniu Krajowej Szkole pełnych kompetencji do organizowania przebiegu aplikacji, w tym także organizowania odbywanych w ramach aplikacji praktyk, oraz odejściu od przyznania aplikantowi aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej statusu pracownika sądu albo prokuratury. Zmiany w tym zakresie związane są również z koniecznością ponownego nadania regulacji dotyczącej szkolenia wstępnego kandydatów do pełnienia urzędu sędziego prawidłowego i spójnego kształtu. Zakłada się bowiem, co wskazywano wyżej, że zasadnicza ścieżka kariery sędziowskiej będzie prowadziła przez aplikację sędziowską prowadzoną przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, a następnie przez asesurę sądową.

Proponuje się, by aplikacja sędziowska trwała 36 miesięcy (art. 1 pkt 22 projektu ustawy), a bezpośrednio po zakończeniu aplikacji aplikanci składać będą egzamin sędziowski. Przyjęta długość okresu kształcenia zapewni odpowiednie przygotowanie merytoryczne egzaminowanych aplikantów do pracy na stanowisku asesora sądowego, a później sędziego.

Proponuje się obniżenie progu zdawalności na ustnej części egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego do wymogu uzyskania co najmniej 50% możliwych do zdobycia punktów z każdej dziedziny, przy pozostawieniu progu 60% możliwych do zdobycia punktów zarówno z części pisemnej, jak i części ustnej egzaminu. Obecnie aplikanci w trakcie części ustnej egzaminu rozwiązują kazusy z siedmiu dziedzin prawa. Zestaw kazusów z każdej dziedziny prawa jest odrębnie oceniany przez innego członka komisji. Do 2015 r. ustawa w ogóle nie określała w sposób procentowy progu punktowego, który należało osiągnąć z danej dziedziny prawa. W 2015 r. wprowadzony został taki próg i to na poziomie aż 60%. Doświadczenia uzyskane na egzaminie sędziowskim w 2016 r. wskazały na to, że próg ten jest zbyt wysoki, a założenie, że aplikant powinien być ponadprzeciętnie przygotowany ze wszystkich dziedzin prawa, jest błędne.

Projekt zmienia status przedstawiciela Krajowej Rady Sądownictwa i przedstawiciela Krajowej Rady Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym z członka komisji

egzaminacyjnej na obserwatora egzaminu, który może obserwować prace tej komisji (art. 1 pkt 24 lit. e oraz pkt 28 lit. c projektu). Ustawa nie wymaga, aby przedstawiciel Rady był specjalistą z dziedzin prawa objętych zakresem egzaminu. Dlatego też nie egzaminuje samodzielnie aplikantów, a jego zadaniem jest obserwacja przebiegu egzaminu pod kątem jego prawidłowości. Wskazać również należy, że egzaminy sędziowski i prokuratorski, a zwłaszcza ich części ustne, są rozłożone w czasie. Na części ustnej komisja egzaminuje permanentnie przez około dwa tygodnie. Zmiana statusu przedstawiciela Rady pozwoli na delegowanie różnych członków Rady na poszczególne dni egzaminu, w zależności od dyspozycyjności poszczególnych członków Rad w danym okresie.

Wskazać należy, że projekt wprowadza nowy model szkolenia, polegający na umożliwieniu aplikantowi w ostatniej fazie aplikacji skonfrontowanie swojej wiedzy nabytej w Krajowej Szkole i podczas praktyk w sądzie w realiach prawdziwej sali rozpraw i w czasie rzeczywistym. Tym samym projekt kładzie podwaliny ustrojowe dla instytucji znanej innym ustawodawstwom tzw. „pomocnika sędziego”. Aplikant po odbyciu 24 miesięcy aplikacji sędziowskiej może zostać upoważniony przez sędziego patrona praktyki do wykonywania poszczególnych czynności w trakcie posiedzenia jawnego lub rozprawy stanowiących kompetencję sędziego – przewodniczącego składu, w obecności i pod nadzorem sędziego. Aplikant nie będzie upoważniony do wydawania orzeczeń należących do kompetencji „sądu” (art. 2 pkt 14 lit. b projektu ustawy). Należy zauważyć, że zgodnie z art. 183 § 2 obecnie obowiązującej ustawy – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 177, z późn. zm.) aplikant prokuratorski może występować przed sądem rejonowym po zaliczeniu kolokwium sprawdzającego. Niniejszy projekt ustawy modyfikuje wskazany przepis, stwierdzając, że aplikant prokuratorski nabywa uprawnienie po 12 miesiącach aplikacji prokuratorskiej (art. 11 projektu ustawy).

Powyższe rozwiązania wprowadzono po dokonaniu analizy prawno-porównawczej. Wskazać należy, że np. we Francji w ostatniej fazie praktyki aplikanci prowadzą przesłuchania, sporządzają decyzje procesowe, prowadzą postępowania przygotowawcze w sprawach karnych, podsumowując podejmują wszystkie czynności sędziowskie lub prokuratorskie, z którymi będą mieli do czynienia po powołaniu na wybrany urząd. Oczywiście wszystkie czynności podejmowane są pod nadzorem patrona będącego sędzią lub prokuratorem. Rozwiązania hiszpańskie idą jeszcze dalej. W Hiszpanii po ukończeniu szkolenia teoretycznego, w pierwszej fazie szkolenia

praktycznego aplikant określany jest jako asystent sędziego. W tym okresie wykonuje czynności polegające m.in. na przygotowywaniu projektów orzeczeń. Aplikant pracuje pod opieką tutorów wskazanych przez szkołę, jego ocena na tym etapie należy do szkoły, dokąd przesyła przygotowane przez siebie w czasie praktyk projekty. Ponadto tutorzy przekazują szkole swoją ocenę pracy aplikanta. Po zakończeniu tej fazy szkolenia aplikant zaczyna obowiązkowy okres pracy w charakterze zastępcy sędziego i personelu wspomagającego. Aplikanci mają pierwszeństwo przy ubieganiu się o posadę sędziego. W trakcie ostatniej fazy szkolenia, aplikant działający jako zastępca i wsparcie sędziego ma kompetencje jak każdy sędzia.

Institucja pomocnika sędziego na sali rozpraw nie wymaga zmiany poszczególnych ustaw procesowych. Aplikant nie jest bowiem wprost organem procesowym, nie podejmuje samodzielnie decyzji procesowych, a wszystkie jego działania podczas posiedzenia pozostają pod kontrolą sędziego, który w każdej chwili może pozbawić aplikanta prawa do podejmowania czynności. Zważyć przy tym należy, że podobną instytucję zastępcy pełnomocnika przewidują ustawy ustrojowe dotyczące adwokatów i radców prawnych. Dają one aplikantom adwokackim i radcowskim prawo samodzielnego zastępowania swojego patrona przed sądem, chociaż takiej instytucji nie przewidują ustawy procesowe.

Projekt zakłada wspólny nabór na aplikację sędziowską i prokuratorską, co jest uzasadnione względami zarówno ekonomicznymi, jak i organizacyjnymi. Nowela powraca przy tym do pierwotnego rozwiązania, zgodnie z którym kandydat przedstawia zaświadczenie, potwierdzające zdolność, ze względu na stan zdrowia, do wykonywania w przyszłości służby w zawodzie sędziego lub prokuratora (art. 1 pkt 19 projektu ustawy). Jeżeli bowiem aplikant przygotowywany jest do wykonywania w przyszłości zawodu sędziego lub prokuratora, istotnym jest, by spełniał warunki zdrowotne wymagane do pracy w tych zawodach. Wymóg przedłożenia zaświadczenia o stanie zdrowia został jednak przesunięty na etap po ogłoszeniu listy kwalifikacyjnej (art. 1 pkt 18 projektu ustawy). Zatem jedynie ci kandydaci, którzy z uwagi na miejsce na liście mogą uzyskać decyzję o przyjęciu na aplikację, będą zobowiązani do przedłożenia tego zaświadczenia. Takie rozwiązanie uprości nabór, a jednocześnie obniży koszty ponoszone przez kandydatów na aplikacje.

Odnosząc się do składu zespołu konkursowego, należy wskazać, że dopuszczono możliwość wskazywania jako członków zespołu konkursowego sędziów sądów rejonowych i prokuratorów prokuratur rejonowych. Niewątpliwie bowiem w sądach i prokuraturach rejonowych pracują sędziowie i prokuratorzy z dużym doświadczeniem zawodowym, niejednokrotnie łączący to doświadczenie z pracą naukową, dlatego też utrzymywanie dotychczas obowiązującego wyłączenia możliwości powołania ich do składu zespołu konkursowego jest nieuzasadnione. Analogiczne rozwiązanie proponuje się przy składzie komisji konkursowej.

Uzupełnienie listy kandydatów przyjętych na daną aplikację nastąpi dopiero po wydaniu decyzji o przyjęciu na aplikację konkretnego kandydata. W ten sposób tryb naboru aplikantów byłby konsekwentny na wszystkich etapach, także na etapie przyjmowania kandydatów na miejsca, które zwolniły się wskutek rezygnacji wcześniej przyjętej osoby. Tryb ten powinien składać się z następujących etapów:

- 1) ogłoszenia w BIP Krajowej Szkoły listy kwalifikacyjnej kandydatów na aplikantów aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej (art. 1 pkt 18 projektu ustawy),
- 2) wniosku osoby umieszczonej na liście kwalifikacyjnej o przyjęcie jej na daną aplikację, złożonego w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia listy kwalifikacyjnej,
- 3) wydania przez Dyrektora Krajowej Szkoły decyzji o przyjęciu kandydatów na poszczególne aplikacje,
- 4) ogłoszenia przez Dyrektora Krajowej Szkoły list kandydatów przyjętych na poszczególne aplikacje,
- 5) stwierdzenia niepodjęcia przez aplikanta aplikacji w terminie 7 dni od dnia jej rozpoczęcia albo złożenia przez niego rezygnacji z aplikacji w terminie 30 dni od jej rozpoczęcia,
- 6) poinformowania kandydata umieszczonego na kolejnym miejscu na liście kwalifikacyjnej o zwolnionym miejscu,
- 7) złożenia przez tego kandydata w terminie 14 dni wniosku o przyjęcie na aplikację, na której zwolniło się miejsce,
- 8) wydania decyzji o przyjęciu tego kandydata na zwolnione miejsce na danej aplikacji,

- 9) ogłoszenia przez Dyrektora Krajowej Szkoły o uzupełnieniu listy kandydatów przyjętych na daną aplikację.

Konieczne staje się również przywrócenie regulacji dotyczących zawieszania aplikanta w jego prawach i obowiązkach (art. 1 pkt 33 projektu ustawy), a także reguł przyznawania i zwrotu stypendium (art. 1 pkt 35 projektu ustawy).

Projekt ustawy zakłada objęcie aplikantów systemem stypendialnym opartym na rozwiązaniach prawnych zawartych w ustawie o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Zgodnie z projektem aplikanci nie podlegaliby ochronie w ramach systemu powszechnych ubezpieczeń społecznych. Zasadniczą cechą projektowanej regulacji jest wsparcie materialne aplikantów również w przypadku choroby i macierzyństwa. Tzw. „ozusowanie” aplikantów i wydatkowanie w związku z tym środków publicznych jest niecelowe z uwagi na fakt, że znakomita większość z nich po ukończeniu aplikacji zostanie włączona do systemu ubezpieczeniowego, jakiemu podlegają sędziowie i prokuratorzy.

Regulacja art. 41a zakłada wypłacanie stypendium również osobom zawieszonym w prawach i obowiązkach aplikanta w następujących przypadkach: długotrwałej choroby, powodującej niezdolność do odbywania aplikacji przez okres dłuższy niż 30 dni, konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem własnym długotrwale chorym, legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, albo małżonkiem legitymującym się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności. W powyższych przypadkach aplikanci otrzymywaliby 80% stypendium, jednak nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy w toku trwania całej aplikacji. Również aplikantowi zawieszonemu w prawach i obowiązkach z powodu urodzenia dziecka i konieczności sprawowania w związku z tym osobistej opieki nad dzieckiem ustawa gwarantowałaby wypłacanie 80% stypendium, nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy od urodzenia dziecka. Z kolei aplikantka zawieszona w prawach i obowiązkach z powodu stanu zdrowia skutkującego niezdolnością do odbywania aplikacji przypadającą w okresie ciąży zachowałaby prawo do pobierania przyznanego stypendium w wysokości 100%.

Uzupełnieniem dotychczasowych rozwiązań w zakresie przebiegu aplikacji jest również wprowadzenie możliwości ustalenia indywidualnego toku odbywania aplikacji (tzw. indywidualny tok szkolenia). Szczególna sytuacja niektórych aplikantów,

zwłaszcza okres ciąży i macierzyństwa, może uzasadniać odmienne uregulowanie przebiegu szkolenia, w szczególności praktyk. Z tych względów celowym jest wyposażenie Dyrektora Krajowej Szkoły w kompetencje uprawniające do zmodyfikowania przebiegu szkolenia w indywidualnych przypadkach. Pozwoli to na kontynuowanie aplikacji przez aplikantów, którzy znaleźli się w sytuacji uniemożliwiającej lub w wysokim stopniu utrudniającej odbywanie szkolenia na ogólnych zasadach. Indywidualny tok szkolenia Dyktor Krajowej Szkoły może ustalić także na wniosek aplikanta, który przed podjęciem aplikacji przepracował co najmniej 3 lata na stanowisku referendarza sądowego, asystenta sędziego lub asystenta prokuratora – w takim przypadku czas trwania aplikacji sędziowskiej lub aplikacji prokuratorowskiej może zostać skrócony, jednak nie więcej niż o 12 miesięcy. Stwarza to szansę dla referendarzy i asystentów dojścia do zawodu sędziego poprzez ukończenie aplikacji w Krajowej Szkole, skróconej ze względu na umiejętności nabyte podczas pracy w sądzie. Indywidualny tok szkolenia może zostać ustalony także w przypadku uchylenia decyzji o zawieszeniu w prawach i obowiązkach aplikanta (art. 1 pkt 22 projektu ustawy). Rozwiązanie to jest zdecydowanie bardziej przejrzyste i sprawiedliwe w porównaniu z istniejącą obecnie możliwością zdawania przez referendarzy i asystentów egzaminów sędziowskich eksternistycznie. Po pierwsze, zważyć należy, że długotrwałe szkolenie w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury kompleksowo szykuje aplikanta do wykonywania służby sędziowskiej, nie zaś tylko do zdania egzaminu sędziowskiego. Aplikanci przechodzą szkolenie z wszystkich dziedzin prawa przydatnych w tej służbie i odbywają praktyki we wszystkich wydziałach sądów. Czynności asystentów sędziów i referendarzy sądowych ograniczają się natomiast do wąskich dziedzin prawa. Po drugie, zajęcia w Krajowej Szkole obejmują nabywanie umiejętności innych niż wiedza *stricte* merytoryczna, takich jak np. przesłuchiwanie metodami stosowanymi przez FBI, konkursy krasomówcze, ćwiczenia praktyczne w Szkole Policji czy też zajęcia z psychologiem. Po wejściu w życie niniejszej ustawy program szkolenia ma zostać wzbogacony o warsztaty psychologiczne. Po trzecie, dotychczasowy system umożliwia wielokrotne podchodzenie do egzaminu sędziowskiego przez asystentów i referendarzy, podczas gdy aplikant Krajowej Szkoły miał prawo podchodzenia do tego egzaminu tylko dwukrotnie. Po czwarte, szkolenie w ramach aplikacji w Krajowej Szkole poprzedzone jest transparentnym i obiektywnym egzaminem konkursowym dającym wszystkim kandydatom równe szanse, natomiast

o dostępie referendarza i asystenta do egzaminu sędziowskiego decyduje wynik konkursu o pracę w danym sądzie. Wynik tego konkursu uzależniony jest zwykle od liczby kandydujących osób, a także od potrzeb kadrowych sądu.

Jedną z istotniejszych nowości zaproponowanych w projekcie ustawy jest wprowadzenie całkowicie obiektywnych i przejrzystych zasad naboru na asesurę sądową. Istotne jest, że asesorami sądowymi będą mogły zostać co do zasady osoby, które odbyły aplikację w Krajowej Szkole i złożyły egzamin sędziowski. Wyjątkowo, gdy wszystkie stanowiska asesorskie nie zostaną obsadzone przez aplikantów aplikacji sędziowskiej, Minister Sprawiedliwości będzie mógł zarządzić przeznaczenie tych stanowisk dla aplikantów aplikacji prokuratorskiej, którzy zdali egzamin prokuratorski w danym roku. Aplikanci prokuratorscy będą mogli obejmować stanowiska asesorskie tylko w wydziałach karnych.

Nie później niż w ostatnim miesiącu aplikacji sędziowskiej Minister Sprawiedliwości określi wykaz wolnych stanowisk asesorskich przewidzianych dla egzaminowanych aplikantów tej aplikacji, ze wskazaniem wydziałów, do których stanowiska te w poszczególnych sądach zostały przydzielone. Przyjęto, że w przypadku przydzielenia stanowiska asesorskiego Minister Sprawiedliwości kieruje stanowisko do wydziału lub wydziałów, po zasięgnięciu opinii właściwego prezesa sądu.

Z kolei Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, w terminie 14 dni od zakończenia egzaminu sędziowskiego, sporządzi i ogłosi w Biuletynie Informacji Publicznej listę klasyfikacyjną egzaminowanych aplikantów aplikacji sędziowskiej, na której aplikanci będą umieszczeni stosownie do liczby punktów uzyskanych na egzaminie sędziowskim, a w przypadku równej liczby punktów uzyskanych z tego egzaminu przez dwóch lub więcej aplikantów, z uwzględnieniem średniej arytmetycznej punktów uzyskanych przez aplikanta ze wszystkich sprawdzianów odbytych w trakcie aplikacji sędziowskiej; w przypadku takiej samej liczby punktów o kolejności zdecyduje wynik losowania. Aplikantowi sędziowskiemu będzie przysługiwał wybór jednego z wolnych stanowisk asesorskich, dokonywany według kolejności miejsca zajmowanego na liście egzaminowanych aplikantów sędziowskich (art. 1 pkt 27 i art. 2 pkt 7 projektu ustawy). W ten sposób projekt zakłada nie tylko jasny nabór do służby publicznej, ale również pozwala na uwzględnienie osobistych preferencji co do specjalizacji (poprzez wybór wydziału w pionie cywilnym albo

karnym), a także miejsca późniejszej służby, przy czym największe możliwości wyboru ma aplikant znajdujący się na początku listy, a zatem ten, który zdał najlepiej egzamin sędziowski.

Projekt zakłada, że aplikanci, którym nie przysługiwał wybór stanowisk asesorskich ze względu na miejsce zajmowane na liście, będą mogli na swój wniosek zostać umieszczeni na liście egzaminowanych aplikantów w trzech kolejnych latach. O miejscu na liście w takim przypadku będzie decydowała liczba punktów uzyskanych z egzaminu sędziowskiego (art. 33a ust. 6 ukssip). Na podobnych zasadach Dyrektor Krajowej Szkoły może przyznać aplikantowi prawo uczestniczenia w kolejnym wyborze stanowisk asesorskich, gdy aplikant nie złożył oświadczenia z przyczyn losowych.

Listę egzaminowanych aplikantów, ze wskazaniem wybranych przez poszczególnych aplikantów stanowisk asesorskich, w tym ze stanowiskami wskazanymi przez aplikantów w trybie art. 33a ust. 5 ukssip, Dyrektor Krajowej Szkoły przedstawi Ministrowi Sprawiedliwości celem mianowania na stanowisko asesora sądowego, dołączając uzyskane o każdym z aplikantów informacje z Krajowego Rejestru Karnego oraz informacje od komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu aplikanta, przekazując ją również właściwemu prezesowi sądu apelacyjnego.

Minister Sprawiedliwości będzie dokonywał mianowania na stanowisko asesora sądowego na czas nieokreślony. Powierzenie asesorowi sądowemu pełnienia czynności sędziowskich na okres czterech lat będzie odbywać się z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa. Minister Sprawiedliwości przedstawi Krajowej Radzie Sądownictwa wykaz mianowanych asesorów sądowych, wraz z informacjami przekazanymi przez Dyrektora Krajowej Szkoły i wnioskiem o powierzenie pełnienia obowiązków sędziego. Przewiduje się, że Krajowa Rada Sądownictwa będzie mogła wyrazić sprzeciw co do pełnienia przez asesora sądowego obowiązków sędziego. Od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa wyrażającej sprzeciw co do pełnienia obowiązków sędziego asesorowi przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego na zasadach ogólnych. Przyjęte w tym zakresie rozwiązania zgodne są z zaleceniami Trybunału Konstytucyjnego zawartymi w wyroku z dnia 24 października 2007 r. w sprawie o sygn. akt SK 7/06.

W sprawie tej Trybunał wypowiedział się o warunkach powierzania sprawowania wymiaru sprawiedliwości innym osobom niż sędziowie – w takim przypadku muszą być spełnione wszystkie istotne „materialnie” warunki, od których uzależniona jest bezstronność, niezawisłość i niezależność sądu. Inaczej mówiąc, niezależnie od nazwy stanowiska służbowego status osoby, której powierzono pełnienie czynności sędziowskich, musi odpowiadać wzorowi niezawisłości, wynikającemu z konstytucyjnych przepisów dotyczących statusu sędziego. W tym zakresie Trybunał wskazał, że problem należy widzieć przez pryzmat powoływania, powierzenia pełnienia funkcji sędziowskich oraz odwoływania asesora sądowego.

Z uwagi na ogólnikowe wypowiedzi medialne, jakie pojawiają się w związku z cytowanym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 października 2007 r. (SK 7/06, OTK – A 2007/9/108), konieczne jest poświęcenie należytej uwagi uzasadnieniu tego wyroku i rzeczywistym przesłankom, z powodu których poprzednio funkcjonująca asesura została uznana za niezgodną z Konstytucją. W uzasadnieniu tego wyroku TK stwierdził, że niezawisły sąd przy wykonywaniu kompetencji w zakresie sprawowania wymiaru sprawiedliwości nie musi składać się wyłącznie z sędziów i ławników. W ten sposób TK dopuścił – co do zasady – możliwość sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez asesora. (Fragment uzasadnienia wyroku TK: 3.4. Konstytucja wymienia wyraźnie dwie kategorie osób, które wchodzi w skład sądów. Są to sędziowie oraz obywatele biorący udział w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości na zasadach określonych w ustawie. Z punktu widzenia rozpoznawanej sprawy główne znaczenie ma kwestia, czy niezawisły sąd przy wykonywaniu kompetencji w zakresie sprawowania wymiaru sprawiedliwości lub innych kompetencji zastrzeżonych przez Konstytucję dla sądu musi się składać wyłącznie z sędziów i obywateli biorących udział w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości czy też w skład sądu mogą wchodzić również inne osoby, które nie są sędziami ani obywatelami biorącymi udział w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. W związku z wyraźnym nawiązaniem przez art. 45 ust. 1 Konstytucji do treści art. 6 Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, będącej jednym ze źródeł wiążącego nasze państwo prawa międzynarodowego, należy dodać, iż Europejski Trybunał Praw Człowieka nie traktuje pojęcia „sąd” użytego w Konwencji w sposób formalistyczny i przyjmuje, że „sąd może być złożony w całości lub częściowo z osób, które nie są zawodowymi sędziami” [wyrok ETPC z 23 kwietnia 1987 r. w sprawie Ettl i inni przeciwko Austrii, sygn.

9273/81 oraz wyrok ETPC (pełny skład) z 8 czerwca 1976 r. w sprawie Engel i inni przeciwko Holandii, sygn. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72.]. Podsumowując tę część rozważań, Trybunał Konstytucyjny stwierdza, iż z Konstytucji wynika zasada, że wymiar sprawiedliwości jest sprawowany przez sędziów. Niezawisły i niezależny sąd to z założenia sąd składający się z sędziów. Jako wprost przewidziany wyjątek wskazany jest jedynie udział obywateli na zasadach określonych w ustawie. Konstytucja nie wyklucza całkowicie wprowadzania dalszych wyjątków od wymienionej zasady, polegających na powierzeniu sprawowania wymiaru sprawiedliwości osobom, których status prawny nawiązuje tylko do konstytucyjnej pozycji sędziego.).

Dopuszczenie do sprawowania wymiaru sprawiedliwości podmiotu, który nie posiada statusu sędziego ani ławnika uzależnione jest, zdaniem Trybunału, od spełnienia łącznie dwóch warunków. Musi istnieć konstytucyjny cel uzasadniający wyjątek w postaci sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez osobę, która nie posiada przymiotu sędziego. Muszą zostać także zapewnione warunki gwarantujące bezstronność i niezawisłość asesora. (Fragment uzasadnienia wyroku TK: Odstępstwa takie są jednak dopuszczalne, jeżeli zostaną spełnione łącznie dwa warunki. Po pierwsze, wyjątki muszą być uzasadnione konstytucyjnie legitymowanym celem i mieścić się w granicach realizacji tego celu. Instytucja powierzenia pełnienia czynności sędziowskich osobom niebędącym sędziami służyć powinna przede wszystkim lepszej realizacji podmiotowego prawa określonego w art. 45 Konstytucji. Po drugie, muszą być spełnione wszystkie istotne „materialnie” warunki, od których uzależniona jest bezstronność, niezawisłość i niezależność sądu. Inaczej mówiąc, niezależnie od nazwy stanowiska służbowego status osoby, której powierzono pełnienie czynności sędziowskich, musi odpowiadać wzorowi niezawisłości, wynikającemu z konstytucyjnych przepisów dotyczących statusu sędziego.). Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, obowiązująca uprzednio instytucja asesora nie spełniała tych przesłanek z następujących powodów.

Po pierwsze, powierzenie asesorowi sądowemu pełnienia czynności sędziowskich pozostawało w wyłącznej kompetencji Ministra Sprawiedliwości przy braku jasnych i sprecyzowanych przesłanek o charakterze materialnoprawnym (uznaniowość). (Fragment uzasadnienia wyroku TK: Powierzenie asesorowi sądowemu pełnienia czynności sędziowskich jest na podstawie ustawy wyłącznie w kompetencji Ministra

Sprawiedliwości. Ustawa nie wprowadza żadnych przesłanek o charakterze materialnoprawnym, które uzależniałyby wydanie aktu upoważnienia od wystąpienia określonych okoliczności. Jest to zatem czynność prawna z zakresu administracji sądowej o charakterze uznaniowym. Minister na podstawie przyjętych przez siebie kryteriów ocenia potrzebę jego wydania. Istnieją tu jednak pośrednie ograniczenia wynikające z budżetu danego sądu. Regulując tryb powierzania asesorum wykonywania czynności sędziowskich, ustawodawca wprowadza jeden istotny warunek proceduralny. Minister Sprawiedliwości powierza te czynności za zgodą kolegium sądu okręgowego. Mimo wyrażenia zgody przez kolegium minister może jednak nie powierzyć tych czynności danej osobie.).

Po drugie, ustawa w sposób niewystarczający regulowała sytuację asesorów sprawujących wymiar sprawiedliwości przez brak sprecyzowania czasu trwania asesury, brak konkretnej regulacji odnoszącej się wprost do asesora w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej i złożenia z urzędu, wprowadzenie instytucji sędziego konsultanta. (Fragment uzasadnienia wyroku TK: Powierzenie pełnienia funkcji sędziowskich jest aktem o ograniczonej czasowo mocy obowiązywania. Ustawa nie precyzuje tego okresu, stanowi jedynie, że nie może być dłuższy niż cztery lata. Jednocześnie na zasadzie wyjątku przewiduje możliwość przedłużenia tego okresu do czasu uzyskania przez asesora wieku wymaganego do objęcia stanowiska sędziego sądu rejonowego lub do czasu zakończenia postępowania, o którym mowa w art. 58 § 4–6 Prawa o ustroju sądów powszechnych. Przedłużenie nie jest aktem obligatoryjnym, ale, podobnie jak samo powierzenie, fakultatywnym. Status asesorów pełniących czynności sędziowskie uregulowany jest o wiele dokładniej, ponieważ ustawodawca nakazuje tu stosowanie wprost przepisów dotyczących sędziów, choć wymienia również wyjątki od tej reguły (art. 136 § 2 Prawa o ustroju sądów powszechnych). Powoduje to jednak pewne trudności interpretacyjne i niejasności. I tak na przykład sporne może być, czy w stosunku do asesora można orzec karę dyscyplinarną złożenia z urzędu, ponieważ ustawa mówi wyraźnie o karze złożenia sędziego z urzędu (art. 109 § 1 pkt 5 Prawa o ustroju sądów powszechnych), a przepisy mają być stosowane wprost, a nie tylko odpowiednio. Przy takiej konstrukcji niejasne jest również, czy asesor, któremu nie powierzono czynności sędziowskich, podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej. Ustawa stanowi, iż asesor, któremu powierzono wykonywanie obowiązków sędziowskich, pozostaje pod pieczęcią sędziego wyznaczonego do pełnienia funkcji

konsultanta. Sędzia konsultant pełni podwójną rolę. Po pierwsze, udziela asesorowi na jego wniosek pomocy z zakresu techniki pracy sędziowskiej. Po drugie, przeprowadza lustrację posiedzeń sądowych odbywanych pod przewodnictwem asesora. W związku z tą funkcją sporządza kwartalne sprawozdanie (art. 135 § 5 i 6 Prawa o ustroju sądów powszechnych). Ustawodawca nie gwarantuje asesorom sądowym nieusuwalności. Minister Sprawiedliwości może zwolnić asesora sądowego, po uprzednim wypowiedzeniu, za zgodą kolegium sądu okręgowego.).

Po trzecie, Trybunał wskazał, że sama konieczność sprawdzenia asesora pod kątem umiejętności praktycznych nie jest wystarczającym celem (w kontekście art. 45 ust. 1 Konstytucji) pozwalającym na szerokie odejście od zasady sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez sędziów. Brak również ograniczeń ilościowych w zakresie orzekania przez asesorów w danym wydziale. TK uznał jednak, że aspekt edukacyjny wyglądałby inaczej (w świetle celu legitymowanego konstytucyjnie), gdyby każdy asesor przed powołaniem na stanowisko sędziego miał powierzone sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, a samo powołanie asesora następowałoby w oparciu o zobiektywizowane kryteria. (Fragment uzasadnienia wyroku TK: Analiza ustawowej konstrukcji i *ratio legis* instytucji asesora sądowego prowadzi do wniosku, że ustawodawca bardzo szeroko ujął w art. 135 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych kwestię upoważnienia. Samo dążenie do sprawdzenia praktycznych umiejętności kandydata na sędziego i bezpośredniego zapoznania go z techniką pracy sędziego nie oznacza takiego celu, który przy zestawieniu z celami wskazanymi w art. 45 ust. 1 Konstytucji, przede wszystkim dążeniem do zapewnienia sprawiedliwego rozstrzygnięcia przez organ wyposażony w cechy niezawisłości, bezstronności i niezależności, upoważniałby do tak generalnego odejścia od zasady sędziowskiego rozstrzygania spraw sądowych. Nie ma w przepisach prawa o ustroju sądów powszechnych gwarancji wykorzystywania tej możliwości tylko w nadzwyczajnych sytuacjach w konstytucyjnie legitymowanym celu, służącym w istocie do lepszej realizacji prawa dostępu do sądu. Należy podkreślić, że w przepisach ustawy nie ma zastrzeżeń ilościowych, które ograniczałyby liczebność lub ułamkowy udział asesorów w określonym sądzie, co prowadzić może wręcz do sytuacji, gdy większość osób orzekających w danym wydziale lub sądzie to asesorzy. Potwierdziły to dane przedstawione w czasie rozprawy przez przedstawiciela Prokuratora Generalnego. W szczególności o tym, iż przepis ten daje bardzo szerokie możliwości udzielania

upoważnień do sprawowania władzy sędziowskiej, świadczy brak jakiegokolwiek nawiązania do procedur, w których ustawodawca świadomie upraszcza postępowanie, lub do ustawowego pojmowania tzw. spraw mniejszej wagi.

Aspekt edukacyjny (przygotowanie do funkcji sędziowskiej) nie stanowi w niniejszej sprawie konstytucyjnie legitymowanego celu, skoro zgodnie z ustawą nie każdy asesor musi pełnić przed nominacją sędziowską choćby przez pewien minimalny okres czynności sędziowskie. Przy takim rozwiązaniu, zwłaszcza gdyby decyzja o powierzeniu czynności sędziowskich konkretnej osobie w konkretnym czasie była podejmowana na podstawie zobiektywizowanych kryteriów, ocena znaczenia „celu edukacyjnego” rozważanej tu instytucji wyglądałaby nieco inaczej.).

Po czwarte, o sprzeczności instytucji asesora z Konstytucją zadecydował brak poddania kontroli Krajowej Rady Sądownictwa procedury powierzania asesorom pełnienia czynności sędziowskich. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że Trybunał Konstytucyjny nie wymaga, aby tryb powołania asesora i powierzenia mu czynności z zakresu sprawowania wymiaru sprawiedliwości wiernie odzwierciedlał procedurę powołania na urząd sędziego (konkurs, wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, powołanie przez Prezydenta RP). Trybunał Konstytucyjny wskazał natomiast, że osiągnięcie przedstawionych wyżej celów wymaga spełnienia poniższych warunków.

1. Poddanie każdego asesora praktycznemu sprawdzianowi jego umiejętności, przy uściśleniu przesłanek powołania i odwołania na stanowisko asesora oraz sprecyzowaniu czasu trwania votum.
2. Dokładne sprecyzowanie ram czasowych pełnienia przez asesora funkcji orzeczniczych, przy czym TK stanął na stanowisku, że niezawisłość nie musi oznaczać dożywotniego powołania (czy też do czasu osiągnięcia wieku emerytalnego), ale musi spełniać warunek stabilizacji i w zatrudnieniu, i w wykonywaniu funkcji sędziowskich. Trybunał Konstytucyjny uznał to za warunek zapewnienia niezależności asesora od Ministra Sprawiedliwości, nie wykluczając w ten sposób w ogóle możliwości powoływania asesora przez Ministra Sprawiedliwości.

(Fragment uzasadnienia wyroku TK: Problem niezależności od Ministra Sprawiedliwości należy widzieć przez pryzmat powoływania, powierzania pełnienia funkcji sędziowskich oraz odwoływania asesora. Jeśli chodzi

o powoływanie, a w szczególności powierzanie pełnienia czynności sędziowskich, to ustawa nie precyzuje dokładnie ram czasowych, w jakich to powołanie ma się realizować. Patrząc z funkcjonalnego punktu widzenia, niezawisłość nie musi oznaczać dożywotniego powołania albo powołania do czasu osiągnięcia wieku emerytalnego, ale musi oznaczać pewien stopień stabilizacji i w zatrudnieniu, i w wykonywaniu funkcji sędziowskich. Należy tu wskazać, iż orzecznictwo strasburskie akcentuje właśnie to, że jeżeli sędziowie lub osoby sprawujące władzę sądowniczą nie są powoływani dożywotnio, to powoływani mogą być na określony czas i że muszą korzystać z pewnej stabilności i nie być uzależnieni od żadnej władzy (wyrok ETPC (pełny skład) z 23 października 1985 r. w sprawie Benthem przeciwko Holandii, sygn. 8848/80). Można tu wskazać, iż próbując bliżej określić pewien minimalny okres, który dawałby poczucie stabilizacji zawodowej, Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał 3 lata za wystarczające (wyrok ETPC z 28 czerwca 1984 r. w sprawie Campbell i Fell przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, sygn. 7819/77, 7878/77 oraz wyrok ETPC (pełny skład) z 22 października 1984 r. w sprawie Sramek przeciwko Austrii, sygn. 8790/79). Regulacja statusu asesora takich gwarancji nie zawiera, ponieważ nie ma minimalnego okresu, na który zatrudnia się tę osobę, ani minimalnego okresu powierzenia jej funkcji sędziowskich.

Jest to z pewnością sytuacja, która budzi daleko idące zastrzeżenia co do zgodności z zasadą niezawisłości. Sytuacja wyglądałaby z tego punktu widzenia w sposób jednoznaczny, gdyby w samej ustawie określony był wprost okres asesury i okres, na który następuje powierzenie pełnienia funkcji sędziowskiej. Obowiązująca regulacja, zakładająca swobodę ministra i kolegium sądu okręgowego, przynajmniej jeśli chodzi o „pierwsze” powierzenie czynności (przy przedłużeniu sytuacja wygląda inaczej), oznacza przeto jednostronne uzależnienie statusu zawodowego asesora od tych organów.).

3. Poddanie kontroli Krajowej Rady Sądownictwa procedury powierzania asesoram pełnienia czynności sędziowskich. TK nie stwierdził przy tym, że to KRS musi powierzać te czynności, ale że ma je kontrolować, co nie oznacza konieczności zachowania trybu konkursowego ani konieczności występowania przez KRS z wnioskiem do Prezydenta RP o powołanie na stanowisko asesora. Powyższa kontrola zostanie w pełni zapewniona przez przyznanie Krajowej Radzie

Sądownictwa prawa do sprzeciwu z możliwością odwołania się przez asesora do Sądu Najwyższego.

(Fragment uzasadnienia wyroku TK: Zwraca tu uwagę, iż procedura powierzania asesorom pełnienia czynności sędziowskich nie podlega żadnej kontroli ze strony Krajowej Rady Sądownictwa. Jeżeli art. 186 ust. 1 Konstytucji mówi, iż Krajowa Rada Sądownictwa stoi na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, to biorąc pod uwagę treść art. 179 Konstytucji, można stwierdzić, iż w świetle Konstytucji celem udziału KRS w procedurze powoływania sędziów jest właśnie analiza, czy kandydat przedstawiony Radzie nie budzi zastrzeżeń z punktu widzenia przestrzegania w przyszłym pełnieniu funkcji sędziego zasady niezawisłości sędziowskiej. Eliminacja udziału KRS w procedurze powierzania asesorowi czynności sędziowskich stanowi zatem istotny wyłom w konstytucyjnym modelu powierzania władzy sędziowskiej i świadczy o braku gwarancji niezbędnych dla osiągnięcia przez asesorów realnie rozumianej niezawisłości.).

4. Wyraźne zrównanie pozycji asesora z pozycją sędziego pod kątem możliwości usunięcia ze stanowiska w okresie pełnienia wotum.

(Fragment uzasadnienia wyroku TK: Najważniejszym jednak argumentem przemawiającym za niezgodnością z Konstytucją powierzenia asesorowi wykonywania czynności sędziowskich jest dopuszczalność jego odwołania i to również w okresie tzw. wotum. Nawet jeżeli przyjąć konstytucyjną dopuszczalność instytucji tymczasowego powierzenia mu pełnienia tych czynności w określonych przez ustawę granicach rzeczowych i czasowych, to elementarny wymiar zasady niezawisłości, od której nie można również w tym przypadku odstąpić, wymaga, aby wówczas, asesor mógł być odwołany ze stanowiska wyłącznie w takich przypadkach jak sędziowie albo nawet tylko w niektórych z nich. Obowiązująca regulacja nie zawiera po pierwsze zastrzeżenia, iż zwolnienie asesora (przynajmniej takiego, któremu powierzono pełnienie czynności sędziowskich) możliwe jest tylko na zasadzie wyjątku od reguły. Po drugie, w ustawie nie ma dokładnie określonych okoliczności faktycznych stanowiących uzasadnienie odwołania z funkcji. Po trzecie, o zwolnieniu decyduje nie sąd, ale Minister Sprawiedliwości.).

5. Uniezależnienie asesora od Ministra Sprawiedliwości oraz od kolegium sądu także w trakcie procedury powoływania na urząd sędziego.

(Fragment uzasadnienia wyroku TK: Należy tu również zwrócić uwagę, że Minister Sprawiedliwości może sam przedstawić Krajowej Radzie Sądownictwa kandydaturę na sędziego z pominięciem procedury przed organami właściwego sądu (kolegium i zgromadzeniem ogólnym sędziów). Rodzić to może dodatkowe więzi i ewentualne oczekiwania ze strony asesora. Asesor sądowy jest zależny od kolegium sądu okręgowego nie tylko przez to, że kolegium udziela zgody na powierzenie mu czynności sędziowskich oraz ewentualnej zgody na jego zwolnienie. Zależność ta wyraża się również w tym, że kolegium sądu okręgowego przedstawia zgromadzeniu ogólnemu sędziów okręgu swoją opinię o kandydatach na stanowiska sędziowskie (art. 31 § 1 pkt 2 prawa o ustroju sądów powszechnych), w tym również o pracującym w okręgu sądowym asesorze. Całokształt tych rozwiązań (mechanizm wytworzony przez przepisy regulujące w rozważanym zakresie status asesora) rodzi wątpliwości co do możliwości zachowania przez asesora wewnętrznej niezawisłości. Jest to bowiem na pewno bodziec do zachowań konformistycznych, chociażby w postaci dostosowywania swoich działań do poglądów wyrażanych przez członków kolegium, a w każdym razie niezajmowania stanowiska przeciwnego i niewyrażania go w swoich orzeczeniach.

6. Zapewnienie apolityczności asesorów przez wprowadzenie wyraźnego zakazu przynależności do partii politycznej.

(Fragment uzasadnienia wyroku TK: Ważną kwestią jest wreszcie problem „niezależności politycznej” asesora. Art. 178 ust. 3 Konstytucji wskazuje, iż podstawową gwarancją zasady apolityczności sędziów jest zakaz ich przynależności do partii politycznych, a także związków zawodowych oraz prowadzenia takiej działalności publicznej, która jest oceniana jako niezgodna z zasadami niezależności i niezawisłości. Z przepisu tego, biorąc pod uwagę jednoznaczny kontekst historyczny, wyprowadzić można generalny zakaz prowadzenia przez sędziów działalności politycznej. Należy tu podkreślić, iż sędziom przysługują oczywiście prawa polityczne, włącznie ze swobodą wypowiedzania się w sprawach publicznych, jednak nie może to prowadzić do zachowań, które naruszałby zasadę niezawisłości samych wypowiadających się lub innych sędziów. Z tego punktu widzenia *prima facie* przyjąć można, iż art. 136 § 2 prawa o ustroju sądów powszechnych zawierający odesłanie do przepisów

dotyczących sędziów obejmuje również art. 178 ust. 3 Konstytucji. Jednak należy zwrócić uwagę, że konstrukcja ustawowego odesłania do regulacji konstytucyjnej budzi zasadnicze wątpliwości z punktu widzenia hierarchii źródeł prawa. Chodzi o to, że o zakresie zastosowania norm konstytucyjnych nie mogą decydować normy niższego rzędu. Podważałoby to zasadę bezpośredniego stosowania Konstytucji oraz jej nadrzędną pozycję w systemie źródeł prawa. Konstytucja może dopuszczać ustawowe ograniczenia zakresu zastosowania niektórych jej przepisów (np. art. 37 ust. 2 Konstytucji) oraz określić, iż realizacja jej przepisów nastąpi w sposób określony w ustawie (art. 66 ust. 1 Konstytucji). Bez takiej regulacji konstytucyjnej nie jest jednak dopuszczalne ustawowe ograniczenie ani rozszerzenie zakresu lub znaczenia regulacji konstytucyjnej. Dlatego, dokonując wykładni przepisów prawa o ustroju sądów powszechnych w zgodzie z Konstytucją, należy przyjąć, że w stosunku do asesora nie obowiązuje zakaz przynależności do partii politycznych, bo odesłanie zawarte w art. 136 § 2 dotyczy tylko norm rangi ustawowej.

Tym samym w stosunku do asesora brak również tego wymagania, związanego z zasadą niezawisłości sędziowskiej. Jest to argument, który z praktycznego punktu widzenia nie ma może najistotniejszego znaczenia, ale w połączeniu z wcześniejszymi stwierdzeniami utwierdza w przekonaniu o niekonstytucyjności rozwiązań przyjętych w art. 135 § 1 prawa o ustroju sądów powszechnych).

7. Zapewnienie „widoczności” bezstronnego i niezawisłego wymierzania sprawiedliwości przez asesorów przez wprowadzenie jasnych i wyraźnych regulacji, o których była mowa w poprzedzających punktach.

(Fragment uzasadnienia wyroku TK: Kolejny argument na rzecz stwierdzenia niezgodności zakwestionowanej regulacji z art. 45 ust. 1 Konstytucji, a w szczególności wyrażoną w nim zasadą rozstrzygania spraw przez niezawisły, bezstronny i niezależny sąd, nawiązuje do poglądu wyrażonego w powołanym wcześniej orzeczeniu TK z 9 listopada 1993 r. Pogląd ten związany jest zresztą ze stanowiskiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który posługuje się tutaj, mówiąc w uproszczeniu, formułą, zgodnie z którą ważne jest bezstronne i niezależne wymierzanie sprawiedliwości, ale ważne jest również, żeby było widać, iż jest ona wymierzana bezstronnie i w sposób niezawisły (wyrok ETPC z 28 czerwca 1984 r. w sprawie Campbell i Fell przeciwko Zjednoczonemu

Królestwu, sygn. 7819/77, 7878/77). Chodzi więc o stronę socjologiczno-prawną problemu. Ważny jest w tym kontekście społeczny odbiór pewnych regulacji i zachowań. Sprawiedliwość powinna być wymierzana w sposób, który usuwa potencjalne zastrzeżenia uczestników postępowania co do bezstronności i niezawisłości składu orzekającego, choćby nawet w konkretnym przypadku były one nieuzasadnione, ale sprawiały również dla postronnych wrażenie uzasadnionych lub częściowo uzasadnionych. Zakwestionowaną regulację należy z tego punktu widzenia ocenić negatywnie. Tworzy ona bowiem pole do różnego rodzaju domysłów i sugestii, które, choć nieuzasadnione, mogą spowodować, że zarówno uczestnicy postępowania, jak i przede wszystkim pełnomocnicy procesowi, będący przecież osobami znającymi nie tylko przepisy prawa, ale i praktykę jego stosowania w poszczególnych sądach; utwierdza się w przekonaniu, że orzeczenia wydane przez (lub z udziałem) asesora sądowego nie są w pełni bezstronne i niezawisłe. Jeszcze raz należy podkreślić, że zasada niezawisłości sędziowskiej ma tak istotne znaczenie, że nie można jej ograniczać tylko do strony formalno-dogmatycznej, ale ważną rolę odgrywa tutaj konieczność zapewnienia przekonania o jej przestrzeganiu. Dlatego z ostrożnością należy podchodzić do wszelkich regulacji, które modyfikują standardy niezawisłości, i zwracać uwagę, czy nie prowadzą one do zmian w społecznej ocenie sądu jako instytucji faktycznie niezawisłej. Zakwestionowane regulacje na pewno nie przyczyniają się do wzrostu stopnia przekonania o tym, a nawet rodzą realne niebezpieczeństwo jego obniżenia.). Podsumowując przesłanki stwierdzenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności z Konstytucją instytucji asesora, wskazać należy zatem, że Trybunał Konstytucyjny:

- a) nie wykluczył możliwości istnienia instytucji asesorów w polskim systemie wymiaru sprawiedliwości;
- b) nie wykluczył możliwości powoływania asesorów przez Ministra Sprawiedliwości, gdyż zakwestionował dotychczasowe unormowania, mając na uwadze okoliczność powierzania przez Ministra Sprawiedliwości asesoram orzekania bez niezbędnych gwarancji niezawisłości i niezależności i przy braku obiektywnych przesłanek.

- c) nakazał poszukiwania rozwiązań, które rozluźnią więź asesora z Ministrem Sprawiedliwości oraz zapewnią Krajowej Radzie Sądownictwa wpływ na karierę zawodową sędziego *in spe*.

(Fragment uzasadnienia wyroku TK: Orzekając o niekonstytucyjności art. 135 prawa o ustroju sądów powszechnych, Trybunał Konstytucyjny nie wykluczył możliwości istnienia instytucji asesorów. Zakwestionował natomiast jej normatywny kształt, mając na uwadze okoliczność powierzania (przez ministra sprawiedliwości, a więc przedstawiciela egzekutywy) asesorom orzekania, to jest wykonywania konstytucyjnej funkcji wymiaru sprawiedliwości, bez niezbędnych także konstytucyjnie gwarancji niezawisłości i niezależności, którymi cieszą się sędziowie. Nie należy także rozumieć orzeczenia Trybunału jako wykluczenia co do zasady możliwości dopuszczenia do orzekania osób innych niż sędziowie w znaczeniu konstytucyjnym.

W tym bowiem zakresie także międzynarodowe standardy wiążące Polskę wskazują na wiele możliwych wariantów rozwiązań, zgodnych z zasadami państwa prawa. Standardy te powinny być wykorzystane przy poszukiwaniu rozwiązania przez ustawodawcę. W każdym razie należy poszukiwać takich rozwiązań, które doprowadzą do zagwarantowania rzeczywistego oddzielenia trzeciej władzy od innych władz (art. 10 Konstytucji), rozluźnią więź między asesorami i ministrem sprawiedliwości, zapewnią wpływ Krajowej Rady Sądownictwa na karierę zawodową sędziego *in spe*. Nie przesądzając o przyszłym normatywnym kształcie instytucji asesorów, niniejsze orzeczenie Trybunału należy rozumieć jako negatywną konstytucyjną ocenę istniejącego obecnie normatywnego modelu tej instytucji.).

W świetle przytoczonych wyżej przesłanek i argumentów wysuniętych przez Trybunał Konstytucyjny stwierdzić należy, że regulacja instytucji asesury uchwalona ustawą z dnia 15 kwietnia 2015 r. co do zasady zgodna jest z Konstytucją, jednak nie jest prawidłowa z poniżej wskazanych względów. Ustawa nie wprowadza zasadniczej ścieżki dojścia do służby sędziowskiej, gdyż aplikacja sędziowska jest oboczną ścieżką, zrównaną z dostępem dla innych zawodów prawniczych. W większości krajów europejskich przyjęty jest natomiast tzw. model kontynentalny, który jako zasadniczą drogę dla przyszłych sędziów przyjmuje szkolenie oparte na modelu „uczeń – mistrz”.

Wprowadzony w 2015 r. model marnotrawi środki publiczne przez to, że aplikant sędziowski po zdaniu egzaminu sędziowskiego zmuszony jest do przepracowania przez 18 miesięcy w jakiegokolwiek instytucji przy stosowaniu, wykładni lub stanowieniu prawa. Mogą to być nie tylko kancelarie adwokackie, radcowskie, notarialne, sąd czy prokuratura, ale jakiegokolwiek podmioty. Budzi zasadnicze wątpliwości, czy państwo powinno wydatkować środki publiczne w celu wykształcenia bardzo dobrej i świetnie przygotowanej merytorycznie kadry, która zasili następnie szeregi prywatnych firm. Budzi to również wątpliwości, czy takie postępowanie nie zostałoby uznane za nadmierne wspieranie sektora prywatnego przez państwo. Marnowanie środków publicznych polega również na tym, że egzaminowany aplikant sędziowski nie ma obowiązku podjąć pracy w wymiarze sprawiedliwości po upływie 18 miesięcy. Wywołuje to realne zagrożenie, że duża część egzaminowanych aplikantów sędziowskich ustabilizuje swoją sytuację zawodową i finansową poza wymiarem sprawiedliwości i poza wymiarem sprawiedliwości pozostanie. Nie było także konieczne rozwiązanie, że asesor powoływany jest na swoje stanowisko przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (w świetle uzasadnienia wyroku TK), a w sposób istotny przedłuża to procedurę powołania na stanowisko, które jest niejako kolejnym szczeblem do urzędu sędziego. Brak jest racjonalnych przesłanek z punktu widzenia legitymizowanych konstytucyjnie celów, aby sędzia *in spe* dwukrotnie przechodził pełną procedurę – konkurs i powołanie przez Prezydenta RP – raz na stanowisko asesora, a następnie na urząd sędziego. Przyjęty w projekcie model asesury usuwa rozwiązania wytknięte przez Trybunał Konstytucyjny jako sprzeczne z Ustawą Zasadniczą, a jednocześnie zapewnia racjonalne gospodarowanie środkami publicznymi. Zasadniczą drogą dojścia do służby sędziowskiej jest aplikacja sędziowska odbyta w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz sądach, oparta na praktycznych aspektach pracy sędziego oraz na modelu kształcenia „uczeń – mistrz”. W ramach aplikacji nacisk kładziony jest również na aspekty psychologiczne, kształcenie poczucia odpowiedzialności i dyscyplinę, niezbędne w służbie sędziowskiej. Przyjęcie takiego modelu nie ogranicza obywatelom dostępu do służby publicznej, gdyż, po pierwsze, każdy kto spełnia określone wymagania może przystąpić do egzaminu konkursowego na aplikację sędziowską, a po drugie – obok tej zasadniczej ścieżki zachowana zostaje możliwość przepływu kadr z prokuratury oraz wolnych zawodów prawniczych do rozumianego ściśle wymiaru sprawiedliwości. Obowiązek

zdania egzaminu wstępnego na aplikację sędziowską, jako pierwszy etap drogi do urzędu sędziego gwarantuje transparentność systemu i daje równe szanse wszystkim osobom, które ukończyły studia prawnicze. Uzasadnieniem dla bezkonkursowego trybu dostępu aplikantów KSSiP do asesury jest również i to, że jest to pośredni i dodatkowy etap na drodze do urzędu sędziego właściwy dla aplikacji sędziowskiej. Taki pośredni i dodatkowy etap nie występuje w przypadku innych aplikacji prowadzących do wykonywania wolnych zawodów prawniczych. Jego istnienie w przypadku aplikacji sędziowskiej (i prokuratorskiej) uzasadniony jest natomiast rangą służby wyrażającej się we wpływie na życie obywateli. Jakość pracy adwokata, radcy, prawnego, notariusza weryfikuje rynek usług prawniczych, natomiast jakość pracy sędziego weryfikuje sprawiedliwy i zgodny z prawem wyrok. Dlatego asesura powinna być gwarantowana jedynie dla aplikantów sędziowskich w trybie bezkonkursowym. Wprowadzenie trybu konkursowego w ubieganiu się o stanowisko asesora powodowałoby poza tym istotny dysonans. W konkursie tym brałyby udział zarówno osoby, o których przydatności do zawodu świadczy głównie ukończenie aplikacji i wynik egzaminu sędziowskiego, jak i osoby, których ocena opierałaby się o ich dorobek w wolnym zawodzie prawniczym. Te dwie płaszczyzny działalności zawodowej są z gruntu nieporównywalne. Z tego być może względu ustawodawca w ustawie z 15 kwietnia 2015 r. zdecydował się na wprowadzenie obowiązkowej 18-miesięcznej pracy egzaminowanego aplikanta sędziowskiego przed przystąpieniem do konkursu. Stanowił to jednak odwrócenie kolei rzeczy, gdyż konkurs nie służy rzeczywistej ocenie przydatności zawodowej, ale wymuszona działalność zawodowa umożliwia w ogóle przeprowadzenie konkursu.

Zgodnie z projektem, asesorów powołuje na stanowisko Minister Sprawiedliwości, jednak czyni to na podstawie ściśle sprecyzowanych przesłanek, a mianowicie według kolejności na liście rankingowej egzaminowanych aplikantów. O miejscu na tej liście decyduje natomiast wynik egzaminu sędziowskiego (ewentualnie prokuratorskiego). Krajowej Radzie Sądownictwa zapewniony został realny wpływ na udzielenie asesorowi votum do orzekania przez możliwość wyrażenia sprzeciwu w stosunku do konkretnych asesorów. Od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego. Taki mechanizm kontrolny, pomimo braku obowiązku podjęcia przez KRS uchwały o powierzeniu votum, wypełnia wzorce konstytucyjne, gdyż KRS może skutecznie zablokować sprawowanie wymiaru

sprawiedliwości przez asesora, co pozostaje pod kontrolą Sądu Najwyższego. Warto ponownie podkreślić, że w powołanym wyżej wyroku Trybunał Konstytucyjny nie uzależnił zgodności instytucji asesora z Konstytucją od powołania go na stanowisko przez Prezydenta RP na wniosek KRS. Ważne jest natomiast, aby votum do sprawowania wymiaru sprawiedliwości asesorowi udzielony został pod kontrolą Krajowej Rady Sądownictwa. Aktualne pozostają przytoczone już wyżej motywy uzasadniające bezkonkursowy dostęp do asesury. W projekcie przewidziano, że każdy asesor, który w przyszłości ma zostać sędzią, musi uprzednio uzyskać votum do orzekania, przez co spełniony jest cel edukacyjny tej instytucji legitymizowany konstytucyjnie. W przypadku podjęcia przez Krajową Radę Sądownictwa uchwały wyrażającej sprzeciw przeciwko wykonywaniu przez asesora czynności sędziowskich i uprawomocnienia się tej uchwały, stosunek pracy z asesorem podlega rozwiązaniu, a egzaminowany aplikant sędziowski może ubiegać się o stanowisko referendarza sądowego albo podjąć zatrudnienie w innym zawodzie prawniczym. W projekcie wprowadzono również rozwiązania zapewniające asesorowi stabilność zatrudnienia i orzekania w maksimum dwóch wydziałach sądowych, przez co ma on możliwość wykazania się swoimi umiejętnościami. W projekcie ustawy wprowadzono wprost wszystkie, zalecane w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego, rozwiązania zapewniające niezwiśle sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez asesora. Do najważniejszych z nich należą:

- 1) Brak stanowiska sędziego konsultanta;
- 2) Ukształtowanie procedury nominacyjnej w ten sposób, że ocena pracy asesora przeprowadzana jest przez sędziego wizytatora jeden raz, z możliwością zgłoszenia uwag przez zainteresowanego i obowiązkiem przeprowadzenia ponownej oceny przez dwóch wizytatorów pochodzących z innych sądów, niż ten, w którym orzeka asesor. Podkreślenia przy tym wymaga, że każda kandydatura asesora przedstawiana jest Krajowej Radzie Sądownictwa, a procedura ponownej oceny pracy asesora pozostaje w jej gestii.
- 3) Okres pełnienia czynności sędziowskich, po którym asesor może zostać powołany na urząd sędziego albo podlega rozwiązaniu z nim stosunek pracy, został ustalony w sposób sztywny.

4. Złożenie asesora z urzędu oraz stosowanie innych kar dyscyplinarnych ukształtowane zostało na takich samych zasadach, co w przypadku sędziów.

Podkreślił przy tym, że patrząc z funkcjonalnego punktu widzenia, niezawisłość nie musi oznaczać dożywotniego powołania albo powołania do czasu osiągnięcia wieku emerytalnego, ale musi oznaczać pewien stopień stabilizacji w zatrudnieniu i w wykonywaniu funkcji sędziowskich. Trybunał Konstytucyjny odwołał się w tej kwestii do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który akcentuje, że jeżeli sędziowie lub osoby sprawujące władzę sądowniczą nie są powoływani dożywotnio, to mogą być powoływani na określony czas, ale muszą korzystać z pewnej stabilności i w tym czasie nie mogą być uzależnieni od żadnej władzy (por. wyrok ETPCz z 23 października 1985 r. w sprawie Benthem przeciwko Holandii, nr skargi 8848/80, LEX nr 80997). Trybunał wskazał również, że próbując określić minimalny okres, który dawałby poczucie stabilizacji zawodowej, Europejski Trybunał Praw Człowieka za wystarczające uznał 3 lata (por. wyrok ETPCz z 28 czerwca 1984 r. w sprawie Campbell i Fell przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, nr skargi 7819/77, 7878/77, LEX nr 80940 oraz wyrok ETPCz z 22 października 1984 r. w sprawie Sramek przeciwko Austrii, nr skargi 8790/79, LEX nr 80986). Odnosząc powyższe do polskich realiów, Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że regulacja statusu asesora takich gwarancji nie zawierała, ponieważ przepisy nie przewidywały minimalnego okresu powierzenia pełnienia obowiązków sędziowskich. W ocenie Trybunału była to sytuacja, która budziła daleko idące zastrzeżenia co do zgodności z zasadą niezawisłości. W konsekwencji uznano, że obowiązująca wówczas regulacja, zakładająca swobodę Ministra Sprawiedliwości i kolegium sądu okręgowego w zakresie powierzenia czynności orzeczniczych, oznaczała jednostronne uzależnienie statusu zawodowego asesora od tych organów. Trybunał Konstytucyjny uznał przy tym, że najważniejszym argumentem przemawiającym za niezgodnością z Konstytucją RP powierzenia asesorowi wykonywania czynności sędziowskich była dopuszczalność jego odwołania i to również w okresie tzw. wotum (powierzenia czynności sędziowskich).

Trybunał Konstytucyjny podał zatem następujące powody niekonstytucyjności ocenianego wówczas rozwiązania:

- ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych nie zawierała zastrzeżenia, że zwolnienie asesora (przynajmniej takiego, któremu powierzono pełnienie czynności sędziowskich) możliwe jest tylko na zasadzie wyjątku od reguły,
- w ustawie nie ma dokładnie określonych okoliczności stanowiących uzasadnienie odwołania ze stanowiska asesora,
- o zwolnieniu decydował nie sąd, lecz Minister Sprawiedliwości.

Jak to już wyżej wskazano, projektowana regulacja czyni zadość konstytucyjnej zasadzie orzekania przez organ niezawisły, podlegający tylko Konstytucji i ustawom. Asesor sądowy, zatrudniany na podstawie mianowania na czas nieokreślony, nie będzie w żaden sposób uzależniony od Ministra Sprawiedliwości, jednocześnie określone zostały ramy czasowe powierzenia asesorowi pełnienia funkcji sędziowskich, a przy tym powierzenie tych funkcji odbywa się z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa – w tym zakresie więc asesor sądowy pozostaje niezależny od kolegium sądu okręgowego; nie wprowadzono też krytykowanej w ocenianym przez Trybunał stanie prawnym instytucji sędziego-konsultanta, jak również wyłączono asesorów sądowych od podlegania ocenom okresowym. Projektowana regulacja w sposób jednoznaczny gwarantuje też asesorowi sądowemu czteroletni okres powierzenia pełnienia obowiązków sędziego, który – poza przypadkami orzeczenia kary wydalenia ze służby w postępowaniu dyscyplinarnym albo zrzeczenia się stanowiska – nie może zostać skrócony ani przedłużony. Zrealizowana zostaje więc jednocześnie sformułowana przez Trybunał Konstytucyjny wytyczna, zgodnie z którą instytucja „tymczasowego” powierzenia asesorowi pełnienia czynności sędziowskich powinna zostać określona w przewidzianych w ustawie granicach rzeczowych i czasowych przy pełnym respektowaniu zasady, aby asesor mógł zostać „odwołany ze stanowiska” wyłącznie w takich przypadkach jak sędzia.

Zgodnie z projektowaną regulacją stosunek służbowy asesora sądowego będzie wygasł:

- 1) w razie sprzeciwu co do pełnienia przez asesora obowiązków sędziego – z dniem uprawomocnienia się uchwały Krajowej Rady Sądownictwa;
- 2) w razie niezłożenia przez asesora sądowego wniosku o powołanie do urzędu sędziego – z upływem okresu, na jaki powierzono asesorowi pełnienie obowiązków sędziego;

- 3) w razie powołania do pełnienia urzędu sędziego – z dniem poprzedzającym powołanie na stanowisko sędziowskie.
- 4) w razie nieprzedstawienia przez Krajową Radę Sądownictwa wniosku o powołanie asesora sądowego do pełnienia urzędu sędziego – z dniem uprawomocnienia się uchwały Krajowej Rady Sądownictwa.

W przypadku zrzeczenia się urzędu, stosunek służbowy asesora sądowego rozwiąże się z mocy prawa po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia Ministrowi Sprawiedliwości oświadczenia w tym przedmiocie, chyba że na wniosek asesora sądowego Minister Sprawiedliwości określi inny termin. Jako równoznaczne ze złożeniem oświadczenia o zrzeczeniu się urzędu będzie traktowane cofnięcie przez asesora sądowego wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego.

Wszystko to daje gwarancję niezależności asesora sądowego, z jednej strony przez zerwanie, po akcie mianowania, więzi między asesorem a Ministrem Sprawiedliwości, a z drugiej strony przez zapewnienie wpływu Krajowej Rady Sądownictwa zarówno na powierzanie asesorom sądowym pełnienia funkcji sędziowskich, jak i w zakresie wpływu na dalszą karierę zawodową na stanowisku sędziego. Powierzenie pełnienia asesorowi obowiązków sędziego następuje na okres 4 lat. Okres ten rozpoczyna się – w przypadku braku sprzeciwu Krajowej Rady Sądownictwa – z upływem miesięcznego terminu na złożenie sprzeciwu, zaś w przypadku złożenia sprzeciwu – od dnia uchylenia uchwały wyrażającej sprzeciw.

Projektowana regulacja zakłada przy tym, że mianowanie na stanowisko asesora sądowego mogą uzyskać tylko te osoby, które ukończyły aplikację w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury i złożyły egzamin sędziowski lub egzamin prokuratorski (gdy zadecyduje o tym Minister Sprawiedliwości) z wynikiem pozytywnym.

Pierwszeństwo obejmowania stanowisk asesorskich będzie przysługiwało aplikantom Krajowej Szkoły po egzaminie sędziowskim. Jak wcześniej wspomniano, w razie nieobsadzenia wszystkich stanowisk asesorskich w wydziałach karnych, Minister Sprawiedliwości będzie mógł ogłosić w Biuletynie Informacji Publicznej Krajowej Szkoły listę tych stanowisk i wezwać aplikantów aplikacji prokuratorskiej, którzy zdali w danym roku egzamin prokuratorski, do zgłoszenia w terminie 14 dni zamiaru objęcia stanowiska.

W dotychczasowym stanie prawnym dostęp do stanowiska asesora sądowego przewidziany był dla wielu grup kandydatów, których kształcenie zawodowe nie odbywało się na takim poziomie merytorycznym i przy tak wysokim zaangażowaniu środków publicznych, jak w przypadku absolwentów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Zasadne jest natomiast, by instytucję asesora sądowego powiązać z przyjętym modelem kształcenia wstępnego kandydatów na stanowiska sędziowskie realizowanym przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, jako sposób praktycznej weryfikacji wiedzy, umiejętności i predyspozycji absolwentów aplikacji sędziowskiej przez okres nie krótszy niż 36 miesięcy. Również z punktu widzenia prawidłowego gospodarowania środkami budżetowymi państwa nie można dalej akceptować sytuacji, która pozwala na odrażanie w czasie podejmowania przez egzaminowanych aplikantów sędziowskich zadań polegających na sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości.

Niemniej jednak asesory nie będą mogli: stosować tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym wobec zatrzymanego przekazanego do dyspozycji sądu wraz z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania, rozpoznawać zażaleń na postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa lub dochodzenia, na postanowienia o umorzeniu śledztwa lub dochodzenia lub na postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw, a także rozstrzygać spraw z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego. Takie wyłączenie uzasadnia poważny charakter i ranga społeczna tych spraw i konieczność posiadania przy ich rozpoznawaniu doświadczenia życiowego i zawodowego.

Z uwagi na charakter i cel asesury, którym jest przede wszystkim rozwój umiejętności wymaganych w zawodzie sędziego, nie jest uzasadnione powierzanie asesorum sądowym funkcji administracyjnych w sądach, a w szczególności czynności z zakresu wewnętrznego nadzoru administracyjnego. Jednakże w przypadkach szczególnie uzasadnionych, biorąc pod uwagę racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami, można asesorum sądowym powierzyć funkcję przewodniczącego wydziału. Przeniesienie asesora sądowego do innego wydziału zostało ograniczone jedynie do przypadków szczególnie uzasadnionych, nie wcześniej jednak niż po upływie roku służby i tylko raz w okresie powierzenia pełnienia obowiązków sędziego; wyłączona zostanie natomiast możliwość delegowania asesora do innego sądu, jak i pozostałych jednostek, do których mogą być

obecnie delegowani sędziowie. Przeniesienie asesora sądowego do innego sądu będzie zaś możliwe tylko w przypadkach: zniesienia stanowiska wywołanego zmianą w organizacji sądownictwa lub zniesienia danego sądu lub wydziału zamiejscowego albo przeniesienia siedziby sądu; niedopuszczalności zajmowania stanowiska asesora sądowego w danym sądzie wskutek wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 6 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych; gdy wymagać tego będzie wzgląd na powagę stanowiska, na podstawie orzeczenia sądu dyscyplinarnego, wydanego na wniosek kolegium właściwego sądu lub Krajowej Rady Sądownictwa, albo przeniesienia w wyniku kary dyscyplinarnej.

Po upływie 36 miesięcy pełnienia przez asesora sądowego obowiązków sędziowskich, o ile asesor sądowy złoży wniosek o powołanie na stanowisko sędziego, dokonywana będzie ocena jego kwalifikacji do pełnienia tego urzędu (art. 2 pkt 41 projektu ustawy). Zapewnieniu rzetelności i obiektywizmu tej oceny służyć ma proponowany system wyboru wizytatora oceniającego kwalifikacje asesora: oceny tej będą dokonywać sędziowie wizytatorzy z obszaru innego sądu okręgowego niż ten, w którym znajduje się sąd rejonowy będący miejscem służbowym asesora. Organem uprawnionym do rozpoznania ewentualnych uwag zgłoszonych przez asesora do oceny kwalifikacji będzie Krajowa Rada Sądownictwa. Przed podjęciem uchwały o nieprzedstawieniu takiego kandydata do powołania na stanowisko sędziowskie Krajowa Rada Sądownictwa obowiązana będzie zarządzić lustrację jego pracy przez trzech sędziów wizytatorów z obszaru innej apelacji niż apelacja, na obszarze której znajduje się sąd stanowiący miejsce służbowe asesora. Powyższy tryb dokonywania oceny kwalifikacji zagwarantuje jej wszechstronność i obiektywizm. Po uzyskaniu pozytywnej opinii co do swojej pracy, asesor sądowy zostanie przedstawiony przez Krajową Radę Sądownictwa Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o powołanie na urząd sędziego i nie będzie musiał ubiegać się o ten urząd w drodze konkursu (art. 2 pkt 5 lit. c projektu ustawy, art. 7 pkt 10 projektu ustawy).

W tym miejscu aktualne pozostają uwagi dotyczące bezkonkursowego powołania egzaminowanego aplikanta na stanowisko asesora także w odniesieniu do powołania asesora na urząd sędziego. Ponownie podkreślenia wymaga, że przyjęcie takiego modelu nie ogranicza obywatelom dostępu do służby publicznej. Projektowana ustawa nie ogranicza bowiem obywatelowi możliwości wyboru drogi dojścia do urzędu sędziego przez aplikację. Jest oczywiste, że aby podążać tą drogą należy najpierw zdać

egzamin dojrzałości, a następnie ukończyć studia prawnicze, uzyskując tytuł magistra prawa. Fakt, że ustawodawca w dalszym ciągu wytyczył określony tryb postępowania, to jest egzamin konkursowy, aplikację sędziowską, egzamin sędziowski, asesurę, w niczym nie umniejsza uprawnień obywateli w dostępie do tej drogi. Wybór tej drogi zawodowej nie może jednak zawisnąć w próżni. Przyjęcie, że szczególna (tak jak szczególne są wszystkie inne aplikacje) droga aplikanta sędziowskiego do urzędu sędziego nie jest zwieńczona powołaniem na ten urząd, a kończy się na wyszkoleniu jedynie kandydata na sędziego, byłaby drogą niezakończoną. Asesor – nielegitymujący się konkretnym zawodem prawniczym – stawałby w konkursie z osobami, które taki zawód posiadają, a więc adwokatami, radcami prawnymi, notariuszami, prokuratorami, radcami prokuratorii generalnej, a także pracownikami naukowymi posiadającymi stopień doktora habilitowanego nauk prawnych albo tytuł profesora. Takie rozwiązanie właśnie w sposób nieuprawniony ograniczałoby dostęp do służby publicznej tym obywatelom, którzy jako drogę kariery zawodowej wybrali aplikację sędziowską. Roztropny ustawodawca nie powinien tworzyć określonej ścieżki kariery zawodowej w służbie publicznej, nie dając realnej szansy ukoronowania jej tym urzędem, do którego została powołana. Taką sytuację usprawiedliwiłoby jedynie utworzenie jednej aplikacji prawniczej, po ukończeniu której wszyscy kandydaci mogliby ubiegać się o wszystkie zawody prawnicze. Podobnie jak w przypadku asesury, wprowadzenie trybu konkursowego w ubieganiu się o urząd sędziego dla asesorów powodowałoby istotny dysonans. W konkursie tym brałyby udział zarówno osoby, o których przydatności do zawodu świadczy ukończenie aplikacji, wynik egzaminu sędziowskiego oraz działalność orzecznicza, jak i osoby, których ocena opierałaby się o ich dorobek w wolnym zawodzie prawniczym. Te dwie płaszczyzny działalności zawodowej są z gruntu nieporównywalne. Dla asesora bowiem osiągnięcie urzędu sędziego jest celem samym w sobie i ukoronowaniem jego harmonijnej drogi zawodowej. Dla pozostałych kandydatów konkurs umożliwia zmianę dotychczasowej aktywności zawodowej.

Zmiany w zakresie powoływania asesorów sądowych na stanowisko sędziego powodują konieczność nowelizacji ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 976 i 2261) w zakresie dotyczącym zadań Rady i trybu procedowania.

W związku z przekazaniem kompetencji do powoływania asesorów Ministrowi Sprawiedliwości, należy również dokonać nowelizacji ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 296 i 1579) w zakresie w jakim przewiduje, że akty urzędowe Prezydenta RP dotyczące powoływania asesorów sądowych ogłasza się w Monitorze Polskim.

Kandydaci mający inne kwalifikacje zawodowe niż absolwenci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury będą mogli ubiegać się o stanowiska sędziowskie w trybie konkursowym na dotychczasowych zasadach – zmiany w tym zakresie dotyczą jedynie możliwości ubiegania się o urząd sędziego po dniu wejścia w życie projektowanej ustawy osób zatrudnionych na stanowisku referendarza sądowego, asystenta sędziego i asesora prokuratury.

Pierwotny model szkolenia wprowadzony ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury zakładał, że po uzyskaniu pozytywnej oceny z egzaminu sędziowskiego aplikant będzie kierowany do wybranego sądu na staż, realizowany w pierwszej kolejności na stanowisku asystenta sędziego, zaś następnie referendarza sądowego; dopiero po zakończeniu stażu i uzyskaniu pozytywnej oceny jego przebiegu aplikant otrzymywał dyplom ukończenia aplikacji sędziowskiej, co z kolei warunkowało możliwość ubiegania się o stanowisko sędziego sądu rejonowego. Zdecydowano się wówczas na zastąpienie asesury okresem stażu na stanowisku referendarza sądowego lub asystenta sędziego, zakładając jednocześnie, że w szerszym niż dotychczas zakresie o stanowiska sędziego będą ubiegać się osoby legitymujące się praktyką w innych zawodach prawniczych, w szczególności adwokaci, radcowie prawni czy prokuratorzy.

Model dostępu do stanowiska sędziego sądu rejonowego dla osób zajmujących stanowiska referendarzy sądowych i asystentów sędziów został zatem ściśle powiązany z systemem szkolenia wstępnego, wprowadzającym aplikację ogólną (która m.in. zastąpiła aplikację referendarską) oraz aplikację sędziowską (w odróżnieniu od dotychczasowej aplikacji sądowej), obejmującą 24-miesięczny staż na stanowisku asystenta sędziego, a następnie referendarza sądowego.

W przepisach przejściowych, w ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, przewidziano jednocześnie, że o stanowiska referendarzy sądowych lub asystentów sędziów będą mogły ubiegać się osoby, które na

dotychczasowych zasadach ukończyły aplikację sądową, prokuratorską albo referendarską i zdały odpowiedni egzamin.

Kolejne nowelizacje ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych modyfikowały przyjęty pierwotnie model kształcenia, rezygnując ostatecznie z odbywania przez aplikantów stażu na stanowiskach asystenta sędziego i referendarza sądowego, a także – w przypadku kandydatów na stanowisko asystenta sędziego – z wymagania ukończenia aplikacji ogólnej lub zdania egzaminu sędziowskiego, prokuratorskiego, notarialnego, adwokackiego lub radcowskiego; ustawą z dnia 9 kwietnia 2015 r. zlikwidowano aplikację ogólną jako pierwszy etap szkolenia. W takiej sytuacji zajmowanie stanowisk referendarza sądowego lub asystenta sędziego całkowicie utraciło powiązanie z systemem szkolenia wstępnego, a asystentem sędziego można obecnie zostać bezpośrednio po ukończeniu wyższych studiów prawniczych. Nieuzasadnione jest wobec tego utrzymywanie docelowo, jako równorzędnej, drogi do urzędu sędziego wyłącznie poprzez pracę w charakterze asystenta sędziego lub referendarza sądowego.

Praca asystenta sędziego, która z założenia nie polega na samodzielnym podejmowaniu decyzji, a przy tym ograniczony zakres wykonywanych czynności, w ocenie projektodawcy nie pozwala na uznanie, że asystent sędziego (po zdanych eksternistycznie egzaminie sędziowskim) jest dostatecznie przygotowany do pełnienia obowiązków sędziego. Przy ocenie kwalifikacji takiego kandydata do urzędu sędziego brak jest też możliwości weryfikacji i oceny umiejętności samodzielnej pracy w zakresie wykładni i stosowania prawa. Z kolei rodzaje i charakter czynności wykonywanych przez referendarzy sądowych w postępowaniu sądowym, mimo ich samodzielności, przy ograniczonej kompetencji w rozpoznawaniu spraw i podejmowaniu czynności poza rozprawą nie pozwala na kształtowanie pożądanych kompetencji niezbędnych do zajmowania stanowiska sędziowskiego.

Mając na uwadze ukształtowaną już tendencję w zakresie przekazywania referendarzom sądowym dalszych kompetencji w rozpoznawaniu spraw, nadal jednak innych niż sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, proponuje się by zajmowanie stanowiska referendarza sądowego było możliwe również po złożeniu z wynikiem pozytywnym egzaminu referendarskiego. Do egzaminu tego będą mogli przystępować absolwenci prawa. Takie rozwiązanie podyktowane jest dość wąską specjalizacją referendarzy

sądowych, co powoduje, że opanowanie materii niezbędnej do wykonywania tego zawodu (uwzględniając ukończenie 5-letnich studiów magisterskich) nie wymaga przywrócenia aplikacji referendarskiej. Przy zapewnieniu odpowiednio wysokiego poziomu egzaminu referendarskiego wystarczające będzie kilkumiesięczne szkolenie w Krajowej Szkole już po zdaniu tego egzaminu. Zauważyć bowiem należy, że dotychczas zawód referendarza z powodzeniem wykonywały osoby, które ukończyły wyłącznie roczną aplikację ogólną. W toku tej aplikacji aplikanci byli natomiast szkoleni z różnych dziedzin prawa, nie tylko z tych, które są przydatne w zawodzie referendarza.

Celem egzaminu referendarskiego będzie sprawdzenie wiedzy prawniczej i umiejętności niezbędnych do wykonywania obowiązków referendarza sądowego. Przeprowadzenie egzaminu referendarskiego zarządzi Minister Sprawiedliwości, w zależności od potrzeb kadrowych sądów, powołując zespół egzaminacyjny, opracowujący zadania i kazusy na egzamin referendarski, oraz komisję egzaminacyjną. Termin i miejsce przeprowadzenia egzaminu referendarskiego wyznaczy Dyrektor Krajowej Szkoły, nie później niż w okresie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia zarządzenia Ministra Sprawiedliwości.

Ponadto do konkursów na stanowiska referendarskie będą mogły również przystępować osoby, które ukończyły aplikację sędziowską lub prokuratorską, ale nie zdały egzaminu sędziowskiego czy prokuratorskiego.

W ramach nowelizacji ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury proponuje się także zmianę regulacji zawartej w art. 16 przez odmienne określenie ram nadzoru sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości nad aplikacjami i zastąpienie nadzoru merytorycznego nadzorem organizacyjnym, w którego ramach Minister może czuwać nad prawidłowością organizowania szkolenia wstępnego przez Dyrektora Krajowej Szkoły. Proponowane zmiany odpowiadają na postulat zapewnienia autonomicznego charakteru i niezależności merytorycznej instytucji odpowiedzialnej za kształcenie sędziów od bezpośredniego wpływu organu władzy wykonawczej na proces dydaktyczny, zawarty w zapisach deklaracji z Bordeaux, przyjętej 18 listopada 2009 r. przez Europejską Radę Konsultacyjną Sędziów (CCJE) i Europejską Radę Konsultacyjną Prokuratorów (CCPE).

W ramach sprawowania nadzoru nad organizacją aplikacji Minister Sprawiedliwości ustala limity przyjęć na aplikacje, zatwierdza roczny harmonogram szkoleń ustawicznych pod względem zgodności z planem finansowym, ma ustawowo zapewniony wpływ na wskazywanie i powoływanie członków Rady Programowej Krajowej Szkoły, powołuje i odwołuje Dyrektora Krajowej Szkoły i jego zastępców oraz deleguje do Krajowej Szkoły sędziów, referendarzy sądowych i asystentów sędziów, a jako Prokurator Generalny deleguje prokuratorów. Minister Sprawiedliwości powołuje zespoły konkursowe i egzaminacyjne oraz komisje konkursowe i egzaminacyjne, przeprowadzające nabór na aplikacje i egzaminujące aplikantów, ma również prawo złożenia wiążącego sprzeciwu wobec kandydatów na wykładowców (w przypadku kandydatów będących prokuratorami lub prokuratorami w stanie spoczynku – po zasięgnięciu opinii Prokuratora Krajowego). W konsekwencji przyjętego modelu nadzoru proponuje się rezygnację z zatwierdzania przez Ministra Sprawiedliwości testu oraz zadań na drugi etap konkursu.

Dla sprawnego realizowania zadań Krajowej Szkoły w zakresie organizowania kształcenia i doskonalenia kadr sądów powszechnych i prokuratury niezbędne jest zapewnienie jej Dyrektorowi kompetencji do podejmowania decyzji w zakresie wszystkich aspektów działalności Szkoły. Dyrektor ponosi bowiem wyłączną odpowiedzialność za tę działalność, w tym także w zakresie dyscypliny finansów publicznych. Tym samym możliwość swobodnego decydowania o działaniach, skutkujących wydatkami publicznymi powinna leżeć po jego stronie. W tym względzie konieczne jest wzmocnienie pozycji Dyrektora i nowe ukształtowanie wzajemnych relacji organów Krajowej Szkoły. Dotychczasowa praktyka funkcjonowania tych organów wskazuje na charakter Rady Programowej jako organu nadzorczego w stosunku do Dyrektora. W ocenie projektodawcy Rada Programowa powinna być organem opiniująco-doradczym Dyrektora w zakresie ustalania ogólnych kierunków działalności Krajowej Szkoły, opiniowania rocznych planów wydawniczych oraz rocznego sprawozdania z działalności Krajowej Szkoły oraz wyrażania opinii we wszystkich sprawach dotyczących Krajowej Szkoły, posiadając własne kompetencje w zakresie ustalania założeń do rocznych harmonogramów działalności szkoleniowej i założeń do programów aplikacji wraz z opiniowaniem kandydatów na wykładowców.

Zmianie ulec powinien również dotychczasowy skład Rady Programowej. W Radzie zasiadałby przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z uwagi na udział

głowy państwa w procesie nominacyjnym sędziów. Z uwagi na konieczność zachowania możliwości sprawnego działania Rady i zmniejszenia kosztów jej funkcjonowania proponuje się ograniczenie liczby jej członków, przy pozostawieniu w jej składzie przedstawicieli Krajowej Rady Sądownictwa, Krajowej Rady Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego. Proponuje się włączenie do składu Rady trzech członków (zamiast, jak dotychczas, jednego członka) wskazywanego przez podstawowe jednostki organizacyjne szkół wyższych prowadzące kształcenie na kierunku prawo. W przypadku osób, które posiadają stopień doktora habilitowanego nauk prawnych albo tytuł profesora, zrezygnowano z wymagania, aby byli to jednocześnie przedstawiciele wolnych zawodów prawniczych. Dotychczasowa regulacja zbytnio ograniczała dobór członków rady programowej, a co istotne – nie działała na zasadzie wzajemności. Wskazać należy, że w żadnych władzach korporacji prawniczych nie zasiadają sędziowie i prokuratorzy. Do składu Rady Minister Sprawiedliwości wskazywałyby dwóch sędziów, zaś Prokurator Krajowy dwóch prokuratorów.

Jednocześnie proponuje się, aby w skład Rady Programowej, z urzędu, wchodził Dyrektor Krajowej Szkoły.

Celem zapewnienia ciągłości działania Krajowej Szkoły, w sytuacji odwołania lub wygaśnięcia kadencji Dyrektora, Minister Sprawiedliwości wyznaczy spośród jego zastępców, będących sędziami lub prokuratorami, osobę, której powierzy pełnienie obowiązków dyrektora do czasu powołania dyrektora.

Propozycje zmiany ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych obejmują również zmiany w zakresie szkolenia ustawicznego. Przy organizowaniu takiego szkolenia kluczowe znaczenie ma badanie potrzeb szkoleniowych oraz ich identyfikacja. Stąd wśród zadań Krajowej Szkoły dodano zadanie polegające na prowadzeniu analiz i badań służących ustaleniu potrzeb szkoleniowych adresatów szkoleń. Z uwagi na wagę i dotychczasowy zakres, celowe jest także wyodrębnienie zadań realizowanych przez Krajową Szkołę w ramach współpracy międzynarodowej od współdziałania z jednostkami naukowymi, jednostkami badawczo-rozwojowymi oraz innymi podmiotami w zakresie działalności szkoleniowej oraz innych form doskonalenia zawodowego.

Zaproponowano również wprowadzenie do ustawy zapisu zobowiązującego prezesów sądów powszechnych oraz prokuratorów kierujących powszechnymi jednostkami organizacyjnymi prokuratury do współpracy z Dyrektorem Krajowej Szkoły, bez której właściwe wykonywanie zadań przez tę instytucję jest utrudnione.

Projektowane zmiany w rozdziale dotyczącym kształcenia ustawicznego mają również na celu umożliwienie bieżącego reagowania na pojawiające się potrzeby szkoleniowe, które nie znalazły się w rocznym harmonogramie działalności szkoleniowej.

Projekt ujednocza jednocześnie regulacje dotyczące odwołania sędziego z delegowania do Krajowej Szkoły lub ustąpienia z delegowania, wprowadzając trzymiesięczny okres uprzedzenia w przypadku delegowania na czas nieokreślony. Takie rozwiązanie przewidziane jest obecnie przy odwoływaniu i ustąpieniu sędziów delegowanych na czas nieokreślony do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości lub innej jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej.

W związku z tym, że Krajowa Szkoła realizuje swoje zadania z udziałem osób delegowanych, w tym także pracowników sądów i prokuratury, proponuje się ujednoczenie regulacji w zakresie dodatków funkcyjnych z tytułu delegowania. W obecnym stanie prawnym dodatek taki otrzymuje tylko urzędnik sądu lub prokuratury delegowany do Ministerstwa Sprawiedliwości lub Prokuratury Krajowej. Zasadnym jest przyznanie takich dodatków również pracownikom sądów i prokuratury delegowanym do Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury (art. 5 projektu ustawy). Z tych samych powodów dokonano zmian w zakresie uprawnień sędziów delegowanych do pełnienia czynności lub funkcji poza granicami państwa, uznając, że podobne uprawnienia powinny przysługiwać sędziom w przypadku delegowania sędziego w ramach współpracy międzynarodowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

Z uwagi na zasadnicze zadania Krajowej Szkoły, to jest prowadzenie aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorowskiej, których celem jest przygotowanie do zajmowania stanowisk sędziego i asesora sądowego, prokuratora i asesora prokuratury, jak również z uwagi na wydatkowane na ten cel środki publiczne niezbędnym jest wprowadzenie przepisów, które zobligują absolwentów obu aplikacji do objęcia urzędu w sądownictwie i prokuraturze, do czego byli kształceni. Konsekwencją nieprzyjęcia

stanowiska asesora lub przepracowanie okresu krótszego niż 3 lata w okresie 6 lat po ukończeniu aplikacji będzie zwrot stypendium pobieranego w okresie aplikacji. Również niezdanie egzaminu, skreślenie z listy aplikantów albo utrata urzędu i stanowiska asesora sądowego skutkować ma obowiązkiem zwrotu stypendium (art. 1 pkt 36 projektu). Do zwrotu stypendium nie będzie zobligowany jedynie aplikant, który zrezygnował z odbywania aplikacji z przyczyn zdrowotnych, szczególnych przyczyn rodzinnych, takich jak konieczność opieki nad dzieckiem albo aplikant, który mimo niezdania egzaminu podjął pracę w wymiarze sprawiedliwości na innym stanowisku w sądownictwie powszechnym lub prokuraturze i przepracował na nim co najmniej 3 lata. Takie rozwiązanie nie będzie nadmiernie rygorystyczne dla stypendystów zważywszy, że mogą oni zwrócić stypendium przez odpracowanie go na każdym stanowisku w sądach i prokuraturach (również urzędniczych) oraz że w wyjątkowych przypadkach będzie istniała możliwość zwolnienia z obowiązku zwrotu stypendium.

Jedną z pożądanych konsekwencji funkcjonowania scentralizowanego wstępnego systemu kształcenia przyszłych kadr wymiaru sprawiedliwości, realizowanego przez Krajową Szkołę, jest ujednoczenie interpretacji i stosowania prawa na obszarze całego kraju. Na istniejące rozbieżności, których źródłem jest między innymi postępująca inflacja prawa, wskazują przede wszystkim udostępniane Krajowej Szkole do prowadzenia zajęć dydaktycznych akta spraw rozpoznawanych w sądach i prokuraturach w różnych częściach kraju. W konsekwencji wykładowcy Krajowej Szkoły, pochodzący z różnych części kraju, reprezentują niekiedy rozbieżne poglądy w zakresie wykładni i stosowania tych samych przepisów prawa. Dlatego też proponuje się powołanie koordynatora zajęć, który stanie się odpowiedzialny za ujednoczanie treści dydaktycznych przekazywanych aplikantom – będzie to wykładowca Krajowej Szkoły, zaangażowany w proces kształcenia w Krajowej Szkole od co najmniej 2 lat, wyróżniający się spośród wykładowców Krajowej Szkoły doświadczeniem zawodowym i wysokim poziomem wiedzy i autorytetem.

Projekt ustawy przywraca instytucję patrona koordynatora, która w praktyce funkcjonuje do chwili obecnej (art. 1 pkt 39 projektu). Związane jest to z powrotem do systemu, w którym Dyrektor KSSiP odpowiada za przebieg praktyk i wyznacza patronów praktyk, a aplikant posiada statut stypendysty, a nie pracownika sądu lub prokuratury. W systemie wprowadzonym ustawą z 9 kwietnia 2015 r. prezes sądu lub szef prokuratury mógł samodzielnie rozstrzygnąć, komu spośród sędziów lub

prokuratorów pracujących w kierowanym przez niego okręgu, może powierzyć funkcję patrona poszczególnej praktyki. Przy założeniu przyjętym w niniejszym projekcie, zgodnie z którym aplikant nie jest związany stosunkiem pracy z sądem lub prokuraturą, a w trakcie aplikacji może odbywać praktyki na terenie całego kraju, kluczowym staje się powrót do instytucji patrona koordynatora. Patron koordynator, wyznaczony dla aplikanta na okres trwania całej aplikacji, udziela aplikantowi pomocy merytorycznej, nadzoruje i koordynuje prawidłowy, zgodny z programem danej aplikacji, przebieg praktyk oraz przedstawia Dyrektorowi KSSiP propozycje powierzenia konkretnym sędziom, prokuratorom i referendarzom sądowym pełnienia funkcji patronów poszczególnych praktyk. Z tych względów przywrócenie instytucji patronów koordynatorów, a w praktyce utrzymanie sprawnie funkcjonującej instytucji, jest konieczne.

Z kolei potrzeba wprowadzenia przepisu przyznającego Krajowej Szkole prawo dostępu do akt prawomocnie zakończonych postępowań przygotowawczych i sądowych wynika z braku odpowiedniej regulacji ustawowej w tym zakresie zarówno w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, jak i w ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze. Za niewystarczające uznać należy jednocześnie uregulowanie przedmiotowej materii w § 107 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. poz. 2316, z późn. zm.) z uwagi na brak wskazania trybu udostępniania akt oraz podmiotu uprawnionego do przetwarzania danych w nich zawartych. Istotną kwestią jest także brak analogicznej regulacji w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. – Regulamin powszechnego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. poz. 508, z późn. zm.). Podkreślić należy, że ustawowe zagwarantowanie dostępu do akt postępowań sądowych i prokuratorskich, jako materiałów szkoleniowych, ma podstawowe znaczenie z punktu widzenia zapewnienia prawidłowości realizacji przez Krajową Szkołę procesu dydaktycznego aplikantów. W projektowanej regulacji uwzględniono zmiany w zakresie sporządzania protokołu rozprawy, wprowadzone ustawą z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. poz. 684), jak również ustawą z dnia 4 kwietnia 2014 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. poz. 579).

Doprecyzowano jednocześnie reguły podejmowania przez pracowników Krajowej Szkoły dodatkowego zarobkowego zajęcia lub zatrudnienia, wprowadzając wymóg uzyskania pisemnej zgody Dyrektora Krajowej Szkoły. Proponuje się natomiast odstąpienie od obowiązku składania przez pracowników administracyjnych Krajowej Szkoły oświadczeń o stanie majątkowym. Obowiązek ten wynikał dotąd z odesłania w tym zakresie do przepisów ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1511, z późn. zm.). Pracownicy administracyjni Krajowej Szkoły nie są pracownikami urzędów państwowych, zaś przepisów kształtujących w sposób szczególny obowiązki urzędników państwowych nie należy stosować do pracowników niebędących urzędnikami państwowymi. Za takim rozwiązaniem przemawia również fakt, że oświadczeń o stanie majątkowym nie składają pracownicy sądów i prokuratury.

Pozostałe zmiany ustawy z dnia 21 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, z późn. zm.), zwanej dalej: „u.s.p.” obejmują przepisy, których nowelizacja ma za zadanie wyeliminowanie istniejących w praktyce funkcjonowania sądownictwa powszechnego wad systemowych oraz redukcję biurokratycznych regulacji zbędnych z punktu widzenia sprawności zarządzania wymiarem sprawiedliwości. Nowelizacja dostosowuje również przepisy ustawy do zmian wynikających z przywrócenia do porządku prawnego instytucji asesora sądowego.

Zmiana w zakresie art. 16 § 5 i art. 20 u.s.p. ma na celu uporządkowanie regulacji związanych ze wskazaniem Sądu Okręgowego w Warszawie jako sądu właściwego do rozpatrywania szczególnych kategorii spraw. Z jednej strony, przepisy art. 16 § 5 u.s.p. zawierają regulację powołującą w strukturze Sądu Okręgowego w Warszawie odrębne jednostki organizacyjne z jednoczesnym określeniem ich właściwości: sąd ochrony konkurencji i konsumentów do spraw z zakresu ochrony konkurencji, regulacji energetyki, telekomunikacji i transportu kolejowego, odrębną jednostkę organizacyjną do spraw rejestrowych powierzonych temu sądowi na podstawie odrębnych przepisów, sąd wspólnotowych znaków towarowych i wzorów przemysłowych do spraw z zakresu ochrony wspólnotowych znaków towarowych i wspólnotowych wzorów przemysłowych. Z drugiej strony, właściwość Sądu Okręgowego w Warszawie do rozpoznawania wyżej wskazanych spraw jest uregulowana w wielu przepisach szczególnych. Mając powyższe na względzie, regulacja art. 16 § 5 u.s.p. wydaje się

zbędna. Powoduje uregulowanie właściwości w wymienionych sprawach na poziomie ustawy, przekazując je do rozpoznania odrębnym jednostkom organizacyjnym wyodrębnionym w strukturze Sądu Okręgowego w Warszawie. Usunięcie tej regulacji, przy określeniu właściwości sądu w przepisach ustaw szczególnych, spowoduje, iż możliwe będzie określenie wydziałów Sądu Okręgowego w Warszawie rozpoznających przedmiotowe sprawy, w akcie prawnym niższego rzędu (zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości), na podstawie art. 19 § 1 u.s.p. Spośród spraw wymienionych w art. 16 § 5 u.s.p. jedynie w odniesieniu do spraw z zakresu ochrony wspólnotowych znaków towarowych i wzorów przemysłowych brak jest innego niż art. 16 § 5 pkt 3 u.s.p. przepisu prawa, który określałby właściwość Sądu Okręgowego w Warszawie w tym zakresie. Stąd w projekcie wskazano (projektowany art. 20 pkt 9 u.s.p.), że Minister Sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia sąd właściwy do rozpoznawania spraw z zakresu ochrony unijnych znaków towarowych i wspólnotowych wzorów przemysłowych. Zmiana przepisów u.s.p. jest niezbędna również w celu uwzględnienia zmiany nazwy „wspólnotowy znak towarowy” na „znak towarowy Unii Europejskiej” („unijny znak towarowy”) oraz nazwy „sąd w sprawach wspólnotowych znaków towarowych” na „sąd w sprawach unijnych znaków towarowych”. Uznano za zasadne wprowadzenie do projektu ustawy przepisu przejściowego wskazującego, że Sąd Okręgowy w Warszawie pozostanie właściwy do rozpoznawania spraw z zakresu ochrony unijnych znaków towarowych i wspólnotowych wzorów przemysłowych do czasu wyznaczenia przez Ministra Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia sądu okręgowego właściwego do rozpoznawania ww. kategorii spraw.

Z kolei zmiana brzmienia przepisu art. 31a § 1 pkt 3 u.s.p. jest uzasadniona regulacją zawartą w przepisach ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz. U. poz. 1418), zgodnie z którą czynności z zakresu prawa pracy w stosunku do kierownika i specjalistów opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów wykonuje prezes sądu okręgowego. Wobec takiej regulacji należało wyłączyć kierownika i specjalistów opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów ze zwierzchnictwa służbowego dyrektora sądu.

Duża liczba wniosków sędziów o przeniesienie na inne miejsce służbowe, często składanych bezpośrednio po objęciu przez kandydata pierwszego stanowiska sędziowskiego (w 2013 r. było ich 72, w 2014 r. – 138, a w 2015 r. – 210), wpływa na

efektywność zarządzania sądownictwem. Osoby podejmujące decyzję o kandydowaniu na określone stanowisko sędziowskie powinny liczyć się z tym, że dobro służby i sprawność toczących się postępowań sądowych są nadrzędne nad sytuacją osobistą sędziego, o ile nie zaszły szczególne okoliczności skutkujące istotną zmianą tej sytuacji. Należy podkreślić, że przydzielenie stanowiska sędziowskiego do danego sądu poprzedzone jest wnikliwą analizą potrzeb wynikających z obciążenia zadaniami i względami racjonalnego wykorzystania kadr. Projektowana zmiana art. 75b u.s.p. ograniczająca możliwość składania przez sędziów wniosków o przeniesienie na inne miejsce służbowe zapewnić powinna stabilizację kadry orzeczniczej w poszczególnych sądach.

Niezbędnego uzupełnienia wymaga obecna regulacja w zakresie ponoszenia przez sędziów odpowiedzialności za wykroczenia. W zakresie wykroczeń określonych w rozdziale XI „Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji” ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń możliwe jest wyrażenie przez sędziego zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności określonej w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia w trybie ukarania grzywną nałożoną w formie mandatu karnego. Aktualne brzmienie przepisu umożliwia więc dwukrotne ukaranie sędziego za ten sam czyn: w postępowaniu w sprawach o wykroczenia oraz w postępowaniu dyscyplinarnym. Dodanie przepisu art. 81 § 4 u.s.p. ma na celu ujednolicenie tych rozwiązań z analogicznymi, przewidzianymi w art. 138 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze. Nie ma potrzeby, aby w systemie prawa w sposób odmienny traktować czyny sędziów i prokuratorów o tym samym stopniu szkodliwości. W sprawach większej wagi funkcjonariusz organu mandatowego nie ma obowiązku zakończenia prowadzonego postępowania w drodze mandatu, co otwiera możliwość odpowiedzialności dyscyplinarnej na zasadach ogólnych. Projektowana zmiana zakłada, tak samo jak w przypadku prokuratorów, że wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności za wykroczenie przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, uchyla odpowiedzialność dyscyplinarną. Immunitet materialny w zakresie wykroczeń wynika wyłącznie z regulacji ustawowej (art. 81 § 1 u.s.p.). Ustawodawca zwykły posiada więc możliwość wprowadzenia szczególnej formy zrzeczenia się immunitetu formalnego związanego z odpowiedzialnością za wykroczenia.

W aktualnym brzmieniu art. 91 § 13 u.s.p. znajduje się odesłanie do art. 16 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, aktu już nie obowiązującego. Zasadne jest zatem zastąpienie powyższego odesłania odesłaniem do art. 93 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze, regulującego przypadki rozwiązania stosunku służbowego prokuratora, poprzednio regulowane w art. 16 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze.

Aktualnie przepisy dotyczące przysługującego sędziom urlopu dla poratowania zdrowia (art. 93 u.s.p.) nie określają żadnych przesłanek ani warunków udzielenia sędziemu takiego urlopu. Projektowane zmiany zakreslają Ministrowi Sprawiedliwości, który udziela urlopu dla poratowania zdrowia, przesłanki ustawowe udzielenia tego świadczenia w sposób analogiczny, jak dla innych grup zawodowych posiadających takie uprawnienia (np. nauczycieli). W myśl projektu urlop ma służyć przeprowadzeniu zaleconego leczenia, gdy proces leczenia wymaga powstrzymania się od służby, czyli świadczenia pracy. Modyfikacja przepisu oznacza, że Minister Sprawiedliwości powinien otrzymać od wnioskującego sędziego odpowiednią dokumentację medyczną, z której będzie wynikała konieczność udzielenia tego świadczenia. Sędzia nie ma roszczenia o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia, jednakże prawidłowość oceny przesłanek jego udzielenia należy przekazać do kompetencji Sądu Najwyższego, który będzie uprawniony do oceny ich zaistnienia w wyniku zainicjowanego przez sędziego odwołania. Należy zaznaczyć, że sędziowie bardzo rzadko korzystają z urlopów dla poratowania zdrowia, a z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że w sytuacjach utraty zdrowia sędzia ma obowiązek złożenia wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia (vide: wyrok SN z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie SNO 12/06).

Projektowana zmiana treści przepisu art. 94 § 1 u.s.p. ma na celu wyeliminowanie sytuacji, gdy z uwagi na opóźnienie w procedowaniu przed Krajową Radą Sądownictwa wniosku o przeniesienie sędziego w stan spoczynku z powodu choroby lub utraty sił, sędziowie tracą prawo do wynagrodzenia, a tym samym prawo do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przewidzianych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1793, z późn. zm.). Tym samym sędziowie nie mają podstawy do korzystania ze świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego ani możliwości kontynuowania leczenia, podczas gdy są to osoby chore.

Jednocześnie sędziemu w takiej sytuacji nie przysługują żadne alternatywne świadczenia, gdyż sędzia pozostaje nadal w stosunku służbowym.

Zmiana przepisu art. 95 u.s.p. ma natomiast charakter dostosowujący, w związku z dodaniem art. 18b przez art. 1 pkt 12 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1192), który to przepis przewiduje możliwość tworzenia poza siedzibą sądu wydziałów zamiejscowych, a poza siedzibą sądu okręgowego także ośrodków zamiejscowych. W razie uzyskania zgody na zamieszkanie w innej miejscowości sędziemu przysługuje zwrot kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania do siedziby sądu. Z art. 18b wynika, że miejscem wykonywania obowiązków służbowych przez sędziego może być wydział zamiejscowy lub ośrodek zamiejscowy, który znajduje się poza miejscowością będącą siedzibą sądu. W praktyce pojawiają się jednak wątpliwości, czy zwrot kosztów przysługuje sędziemu w sytuacji, gdy wykonuje obowiązki służbowe poza siedzibą sądu – w wydziale albo ośrodku zamiejscowym. W celu jednoznacznego sprecyzowania zakresu uprawnienia projektowane brzmienie § 3 art. 95 wątpliwości te eliminuje. Jest przy tym oczywiste, że celem niniejszej instytucji jest zapewnienie sprawnego wykonywania obowiązków służbowych w związku z czasem pracy sędziego określonym wymiarem zadań, które są realizowane w tych przypadkach w wydziałach zamiejscowych lub ośrodkach zamiejscowych.

Projektowany art. 95 § 4 u.s.p. określa z kolei sytuacje, w jakich zwrot kosztów przejazdu sędziemu nie przysługuje. Pierwszą z nich jest zmiana miejsca służbowego, która nastąpiła w wyniku orzeczenia kary dyscyplinarnej przeniesienia na inne miejsce służbowe (art. 109 § 1 pkt 4 u.s.p.), a drugą – orzeczenie sądu dyscyplinarnego o przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe ze względu na powagę stanowiska (art. 75 § 2 pkt 3 u.s.p.). W doktrynie podnoszono, że ostatnie wyłączenie jest wątpliwe w odniesieniu do sytuacji, gdy przeniesienie sędziego na inne miejsce służbowe ze względu na powagę stanowiska nie było w żaden sposób zawinione przez sędziego ani nawet zależne od jego niezawinionych zachowań. Projektowana zmiana eliminuje podnoszone w doktrynie słuszne krytyczne uwagi do aktualnych rozwiązań obowiązujących w tym zakresie.

Projektowana zmiana art. 131 u.s.p. jest wynikiem konieczności wyeliminowania istniejącego wadliwego odesłania do przepisu art. 37 § 4a, uchylonego przez art. 1

pkt 30 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1192). Przepis art. 37 w nowym brzmieniu nie zawiera § 4a, lecz zawiera § 4, powołujący tę samą instytucję – uwagi udzielanej w ramach wewnętrznego nadzoru sprawowanego przez prezesa sądu. Projektowana zmiana eliminuje z kręgu podmiotów do wysłuchania przed sądem dyscyplinarnym w związku z udzieloną uwagą rzecznika dyscyplinarnego. Rzecznik dyscyplinarny nie jest organem wewnętrznego nadzoru i nie udziela uwagi, wobec czego jego wysłuchanie jest zbędne. Natomiast przewiduje się wysłuchanie prezesa sądu, który jest inicjatorem postępowania i posiada wiedzę z punktu widzenia zadań ciężących na sędziu dyscyplinarnym przy rozstrzyganiu sprawy zastrzeżenia do uwagi. Z kolei projektowana zmiana § 5 w art. 131 u.s.p. wynika z konieczności ujednoczenia systemu odwoławczego przez przyjęcie zasady, że wszystkie zażalenia rozpoznaje Sąd Najwyższy jako sąd dyscyplinarny drugiej instancji. Takie rozwiązanie doprowadzi do ujednoczenia linii orzeczniczej sądów dyscyplinarnych, których uchwały będą poddawane kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy w przypadkach ich zaskarżenia.

Proponuje się również zmiany w ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2016 r. poz. 1999 i 2261) i ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 233, 1579 i 2261), polegające na odejściu od corocznego zawierania porozumienia w sprawie odbywania przez aplikantów, odpowiednio adwokackich i radcowskich, szkolenia z zakresu działania sądownictwa powszechnego i prokuratury, a także ustawowego obowiązku odbycia tego szkolenia w trakcie pierwszego roku aplikacji. Porozumienia takie będą zawierane przez Ministra Sprawiedliwości z Prezesem Naczelnej Rady Adwokackiej i Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych. Dotychczas porozumienia takie zawierane były przez Dyrektora Krajowej Szkoły, który nie uczestniczy w procesie szkolenia aplikantów aplikacji adwokackiej i aplikacji radcowskiej i nie jest władny organizować takiego szkolenia w sądach i prokuraturze.

Nadanie nowego brzmienia art. 14 ust. 2 ustawy o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów ma na celu zmianę zasad obliczania wysokości nagrody jubileuszowej przysługującej kierownikowi opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów lub specjalistom zatrudnionym w tych zespołach. Regulacja zawarta w obecnym art. 14 ust. 2 ustawy o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów jest jedyną regulacją

ustalającą zasadę obliczania wysokości nagrody jubileuszowej jako krotności miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Przepisy innych ustaw regulujących zasady wynagradzania danej grupy pracowników przyznają prawo do nagrody jubileuszowej obliczanej jako krotność wynagrodzenia miesięcznego, to jest wynagrodzenia zasadniczego wraz z przyznanymi dodatkami i innymi świadczeniami za pracę. Wymienić tu należy np.: pracowników urzędów państwowych, pracowników sądów i prokuratury, asystentów sędziów, kuratorów, referendarzy sądowych, nauczycieli czy członków korpusy służby cywilnej.

Wprowadzając przewidziane w projekcie zmiany dotyczące dostępu absolwentów aplikacji sędziowskiej prowadzonej przez Krajową Szkołę do stanowisk asesorskich należało uregulować sytuację tych aplikantów aplikacji sędziowskiej, którzy zdali egzamin sędziowski w latach 2013–2016, a także referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy w latach 2011–2016 zdali w Krajowej Szkole egzamin sędziowski (art. 13). Przyjęty w projektowanej ustawie system przewidziany jest bowiem dla absolwentów przyszłych roczników aplikacji sędziowskiej (IX i następnych), a pierwsze mianowania na stanowiska asesorów sądowych według projektowanych przepisów nastąpią najwcześniej w 2021 r. Aktualnie zaś absolwenci Krajowej Szkoły po długim i intensywnym szkoleniu, mimo zdobytych kwalifikacji, nie mogą sprawdzić się na stanowisku sędziego, ponieważ niewielu z nich Krajowa Rada Sądownictwa przedstawiła Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu sędziego: spośród wszystkich dotychczasowych absolwentów Krajowej Szkoły w liczbie 165 jedynie 19 osób zostało powołanych do pełnienia urzędu sędziego; natomiast spośród 52 osób, które w latach 2011–2015 zdały egzamin sędziowski w Krajowej Szkole eksternistycznie, powołanych zostało 21 osób.

Pierwsze dwa roczniki aplikantów ukończyły 48-miesięczną aplikację sędziowską odpowiednio w 2015 r. i 2016 r. Spośród 66 absolwentów I rocznika 19 zostało powołanych na stanowisko sędziego sądu rejonowego, a 47 nadal pracuje na stanowiskach referendarzy sądowych, podobnie jak 99 absolwentów II rocznika aplikacji sędziowskiej. Z kolei 103 aplikantów III rocznika odbywa staż referendarski, który ukończą w połowie 2017 r. Aplikanci IV rocznika, w liczbie 92, przystąpili do egzaminu sędziowskiego we wrześniu 2016 r. Egzamin ten zakończył się w październiku 2016 r. i po jego zdaniu aplikanci zostali skierowani na staż referendarski, który ukończą w połowie 2018 r.

Cztery kolejne roczniki aplikacji sędziowskiej odbywają aplikację lub będą ją odbywać na zasadach uregulowanych w ustawie o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury w brzmieniu nadanym jej ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. poz. 1071). Aplikacja ta trwa 30 miesięcy i nie przewiduje już stażu na stanowisku referendarza sądowego. Pierwotnie tej grupie aplikantów zagwarantowano zwolnienie z obowiązku uczestniczenia w procedurze dotyczącej naboru na stanowisko referendarza sądowego i asystenta sędziego i zapewniono im pierwszeństwo przy zatrudnieniu (art. 35 ustawy o Krajowej Szkole w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 11 lipca 2014 r.). Ustawa z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 694 oraz z 2016 r. poz. 178) zniosła jednak te uprawnienia. Oznacza to, że ta grupa aplikantów może nie znaleźć zatrudnienia w sądownictwie, a przez to nie uzyska uprawnień do ubiegania się o stanowisko asesora sądowego ani sędziego sądu rejonowego. W Krajowej Szkole szkoli się obecnie na tych zasadach 85 aplikantów V rocznika i 61 VI rocznika aplikacji sędziowskiej; ukończą oni aplikację odpowiednio w 2017 r. i 2018 r. Ponadto 150 aplikantów VII rocznika aplikacji ogólnej rozpocznie w 2017 r. aplikację sędziowską albo prokuratorską, zaś 220 aplikantów VIII (ostatniego) rocznika aplikacji ogólnej rozpocznie aplikację sędziowską albo prokuratorską w 2018 r.

Sytuację roczników od V do VIII po ukończeniu aplikacji należy więc uznać za szczególnie niekorzystną zarówno z punktu widzenia aplikantów, jak i interesów państwa. Wykształcenie tak dużej grupy osób na koszt państwa i niezapewnienie im pracy w wymiarze sprawiedliwości stawia pytania o to, czy działania państwa w tym obszarze są racjonalne. Z tych względów koniecznym staje się wprowadzenie w stosunku do aplikantów roczników od V do VIII tego samego modelu naboru na stanowiska asesorów sądowych, co w przypadku aplikantów, którzy ukończą aplikację sędziowską prowadzoną według reguł wprowadzanych niniejszą ustawą. Te same reguły, pozwalające na powierzenie stanowisk asesorskich, należy wprowadzić też w stosunku do absolwentów czterech pierwszych roczników aplikacji sędziowskiej. Przy czym projekt zakłada pewną elastyczność. Zakłada się, że o liczbie wolnych stanowisk przeznaczonych dla aplikantów oraz osób które zdały egzamin sędziowski do 2016 r. decydować będzie Minister Sprawiedliwości w ramach prowadzonej polityki etatowej, uwzględniającej potrzeby racjonalnego wykorzystania kadr sądownictwa

powszechnego, wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów. Nie oznacza to jednak, że decyzja Ministra Sprawiedliwości będzie miała charakter indywidualny. O objęciu stanowiska asesorskiego przez danego kandydata będzie decydować jego miejsce na liście klasyfikacyjnej, którą sporządzi Dyrektor Szkoły (będzie to jedna lista dla wszystkich osób, które zdały egzamin sędziowski w Krajowej Szkole w latach poprzedzających wejście w życie ustawy). Z kolei miejsce to będzie wyznaczała liczba punktów uzyskanych na egzaminie sędziowskim.

W przypadku absolwentów czterech pierwszych roczników aplikacji sędziowskiej zakłada się jednak pozostawienie wyboru ścieżki dojścia do urzędu sędziego albo przez konkurs na wolne stanowisko sędziego sądu rejonowego, albo przez asesurę. Wybór jednej z tych dróg będzie wykluczać drugą. Odmienne rozwiązanie doprowadziłoby do chaosu, a asesorzy, pomimo dokonania wyboru określonej drogi zawodowej stawaliby w konkursach, blokowałiby tym samym dostęp do urzędu sędziego innym uprawnionym kandydatom. Ponadto projektowana ustawa uchyla art. 24 ustawy, o której mowa w art. 9, a więc wskazane w nim ograniczenie czasowe. Z kolei art. 13 ust. 10 zakłada, że absolwenci czterech pierwszych roczników aplikacji sędziowskiej, jeśli nie przejdą etapu asesury, będą mogli, w myśl projektu, ubiegać się o powołanie do pełnienia urzędu sędziego na dotychczasowych zasadach przez okres 5 lat od dnia wejścia w życie ustawy. Aplikanci roczników od V do VIII aplikacji sędziowskiej w celu uzyskania uprawnień do ubiegania się o stanowisko sędziego sądu rejonowego muszą natomiast przejść etap asesury sądowej.

Przepis art. 14 reguluje z kolei sytuację osób aktualnie odbywających szkolenie wstępne w Krajowej Szkole. Przyjęto założenie, zgodnie z którym aplikacja ogólna, sędziowska i prokuratorska, rozpoczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, odbywają się na podstawie przepisów dotychczasowych, przez co należy rozumieć stan prawny ustalony ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2012 r. poz. 1230) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. poz. 1071). Od wskazanej reguły przewidziano następujące sytuacje, w których wyjątkowo do aplikantów aktualnie odbywających szkolenie znajdą zastosowanie nowe regulacje. Będą to następujące przepisy:

- 1) art. 41–41c, normujące kwestie związane ze stypendiami aplikantów; najważniejszymi zmianami w tym zakresie jest objęcie aplikantów systemem stypendialnym, ustalenie zasady, że aplikant pobiera stypendium do dnia poprzedzającego nawiązanie stosunku służbowego na stanowisku asesora sądowego lub asesora prokuratury – jednak nie dłużej niż przez 3 miesiące od dnia ukończenia aplikacji;
- 2) art. 32a i art. 33a, normujące procedurę powoływania aplikantów na stanowiska asesorów sądowych;
- 3) art. 32–34, normujące zmienione zasady przeprowadzania egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego;
- 4) art. 40 ust. 6, normujący kwestie związane z warunkami kontynuowania aplikacji przez aplikantów zawieszonych w prawach i obowiązkach, po uchyleniu wydanej wobec nich decyzji o zawieszeniu.

Zestawienie roczników od I do VIII aplikacji sędziowskiej przedstawia poniższa tabela.

**Roczniki aplikantów aplikacji sędziowskich,
kontynuujących szkolenie po ukończeniu aplikacji ogólnej
(I – VIII AS – stan na dzień 1.09.2016 r.)**

Rocznik aplikacji sędziowskiej	Czas trwania aplikacji w miesiącach	Rozpoczęcie aplikacji sędziowskiej	Zakończenie aplikacji	Data egzaminu sędziowskiego	Okres odbywania stażu referendarskiego	Liczba aplikantów/ absolwentów	Rozpoczęcie asesury sądowej
I AS	48	28.02.2011	2015	VIII.2013	2013–2015	47	2017
II AS	48	30.01.2012	2016	VII.2014	2014–2016	99	2017
III AS	48	08.04.2013	2017	IX.2015	2015–2017	103	2017
IV AS	48	31.03.2014	2018	IX.2016	2016–2018	92	2017
V AS	30	30.03.2015	2017	IX.2017	brak stażu	85	2017
VI AS	30	04.04.2016	2018	IX.2018	brak stażu	61	2018
VII AS	30	27.03.2017	2019	IX.2019	brak stażu	VII AO – 150	2019
VIII AS	30	26.03.2018	2020	IX.2020	brak stażu	VIII AO – 220	2020

Uwagi do tabeli:

- 1) Aplikanci roczników I–VIII odbywają dwuetapowe szkolenie wstępne, na które składa się 12-miesięczna aplikacja ogólna i następująca po niej aplikacja sędziowska, trwająca 48 w przypadku roczników I–IV oraz 30 miesięcy w przypadku roczników V–VIII.
- 2) Aplikanci roczników I–IV odbywają 48-miesięczną aplikację sędziowską, w tym 18-miesięczny staż na stanowisku referendarza sądowego, z tym że:
 - a. aplikanci I AS i II AS zakończyli staż na stanowisku referendarza sądowego odpowiednio w 2015 i 2016 r.,
 - b. aplikanci III AS oraz 7 aplikantów II AS rozpoczęło 18-miesięczny staż na stanowisku referendarza sądowego w czwartym kwartale 2015 r.,
 - c. aplikanci IV AS rozpoczęli 18-miesięczny staż na stanowisku referendarza sądowego w czwartym kwartale 2016 r.

- 3) Aplikanci V–VIII AS odbywają 30-miesięczną aplikację sędziowską. Aplikacja ta nie przewiduje etapu stażu referendarskiego. Ukończenie tej aplikacji i złożenie egzaminu nie daje – w przeciwieństwie do roczników I–IV -uprawnień do ubiegania się o powołanie na urząd sędziego sądu rejonowego.
- 4) Egzamin sędziowski jest składany w 30-tym miesiącu aplikacji.
- 5) Ostatnia kolumna przedstawia postulowane terminy rozpoczęcia asesury sądowej przez aplikantów poszczególnych roczników aplikacji sędziowskiej, kontynuujących szkolenie po ukończeniu aplikacji ogólnej. Wskazane terminy mogą zostać dotrzymane w przypadku uchwalenia przepisu przejściowego (art. 13), zgodnie z którym absolwentom roczników I–IV AS powierzone zostaną stanowiska asesorów sądowych niezwłocznie po wejściu w życie projektowanej ustawy w 2017 r. Jednakże w ich przypadku powołanie nastąpi nie wcześniej niż w 2018 r. Absolwenci roczników V–VIII otrzymywaliby propozycje powołania na stanowiska niezwłocznie po złożeniu egzaminu sędziowskiego.

Jak już wyjaśniono, kandydaci mający inne kwalifikacje zawodowe niż absolwenci Krajowej Szkoły będą mogli ubiegać się o stanowiska sędziowskie w trybie konkursowym na dotychczasowych zasadach, a zmiany w tym zakresie dotyczą jedynie wyłączenia docelowo możliwości ubiegania się o urząd sędziego po dniu wejścia w życie projektowanej ustawy osób zatrudnionych na stanowisku referendarza sądowego, asystenta sędziego i asesora prokuratury. Na zasadzie regulacji przejściowej zachowano uprawnienia tych osób, które w dniu wejścia w życie projektowanej ustawy spełniały wymagania do powołania na stanowisko sędziego sądu rejonowego na podstawie przepisów art. 15 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 694 i z 2016 r. poz. 633) oraz art. 65 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2017 r. poz. 146). Osoby te zachowują prawo ubiegania się o wolne stanowiska sędziowskie przez 5 lat od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy (art. 16 ust. 1).

W tym okresie ww. osoby będą mogły nadal przystępować do konkursów na wolne stanowiska sędziowskie na dotychczasowych zasadach.

W art. 17 projektu pozostawiono jednocześnie, dla osób zatrudnionych w dniu wejścia w życie ustawy na stanowisku referendarza sądowego lub asystenta sędziego,

możliwość przystąpienia do egzaminu sędziowskiego w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoby te w dniu wejścia w życie ustawy spełniają warunki z art. 151c § 1 u.s.p. (dla referendarzy) lub 155 § 7 u.s.p. (dla asystentów) w dotychczasowym brzmieniu. Jeżeli osoby zatrudnione w dniu wejścia w życie ustawy na stanowisku referendarza lub asystenta, w dniu wejścia w życie ustawy nie spełniają warunków z art. 151c § 1 u.s.p. (dla referendarzy) lub 155 § 7 u.s.p. (dla asystentów) w dotychczasowym brzmieniu, mogą przystępować do egzaminu sędziowskiego w okresie 2 lat od spełnienia tych warunków.

Osoby wskazane w art. 17 projektu, jeżeli spełnią wymagania określone w art. 61 § 1 pkt 1–6 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, mogą być powołane na stanowisko sędziowskie w okresie 5 lat od dnia złożenia egzaminu sędziowskiego z wynikiem pozytywnym.

Ocena kwalifikacji referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy zgłoszą swoje kandydatury na wolne stanowiska sędziowskie obwieszczane po dniu wejścia w życie projektowanej ustawy będzie dokonywana na dotychczasowych zasadach.

Ponadto ze względu na uchylanie w art. 61 § 5 u.s.p. możliwości powołania na stanowisko sędziowskie przez asesora prokuratorskiego w art. 16 ust. 2 uregulowano sytuację asesorów prokuratorskich, którzy w dniu wejścia w życie ustawy spełniają wymagania do powołania na stanowisko sędziowskie – zajmowali stanowisko asesora prokuratorskiego co najmniej 3 lata. Takie osoby zachowują prawo do powołania przez okres 5 lat od dnia wejścia w życie ustawy.

Zmiana modelu szkolenia wstępnego kandydatów na prokuratorów, przewidująca m. in. zrezygnowanie z kolokwium po 12 miesiącach szkolenia wymusza nadanie nowego brzmienia art. 183 § 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 177, z późn. zm.). Nowy przepis uzależnia uprawnienie aplikantów prokuratorskich do występowania przed sądem rejonowym w charakterze oskarżyciela publicznego od odbycia 12-miesięcznego szkolenia na aplikacji, a nie – jak to obecnie jest uregulowane – od zdania kolokwium. W projekcie przewidziano również zmianę art. 106 i art. 107 oraz art. 113, a także art. 115 § 1 i 121 § 3 ustawy – Prawo o prokuraturze na wzór uprawnień przysługujących sędziom.

Art. 12 projektu dotyczy Rady Programowej Krajowej Szkoły – mowa w nim o terminie wygaśnięcia kadencji składu Rady powołanej pod rządami poprzednich przepisów.

Proponowany w ustawie model dojścia do zawodu sędziego zakłada, że osoba, która ukończy aplikację sędziowską, powinna przepracować, co najmniej trzy lata na stanowisku asesora sądowego, pełniąc obowiązki sędziego. Przydział stanowisk asesorskich ma następować w ten sposób, że po zakończeniu egzaminu sędziowskiego aplikanci będą umieszczani na liście klasyfikacyjnej egzaminowanych aplikantów aplikacji sędziowskiej, w kolejności wynikającej z liczby punktów uzyskanych przez nich na egzaminie. Następnie aplikanci dokonają wyboru stanowisk asesorskich ujętych w wykazie wolnych stanowisk ogłaszanym corocznie przez Ministra Sprawiedliwości.

Jak wcześniej wspomniano, opisane wyżej rozwiązanie zostaje rozciągnięte na aplikantów tych roczników aplikacji sędziowskiej, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy złożyli już egzamin sędziowski (cztery pierwsze roczniki aplikantów) oraz na referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy w latach 2011–2016 zdali w Krajowej Szkole egzamin sędziowski (art. 13). Aktualnie osoby, które po długim i intensywnym szkoleniu ukończyły aplikację sędziowską, pomimo zdobytych kwalifikacji, nie mogą sprawdzić się na stanowisku sędziego, ponieważ Krajowa Rada Sądownictwa nie przedstawia ich Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu sędziego. Spośród wszystkich dotychczasowych absolwentów Krajowej Szkoły w liczbie 165 jedynie 24 osoby zostały powołane do pełnienia urzędu sędziego.

W związku z rozszerzeniem na te kategorie osób uprawnienia do ubiegania się o stanowiska asesorów na zasadach przewidzianych dla aplikantów przyszłej aplikacji sędziowskiej, w art. 13 została zawarta szczegółowa regulacja dotycząca sporządzania listy klasyfikacyjnej, dokonywania wyboru miejsca oraz mianowania na stanowiska asesora sądowego. Przyjęte w tym artykule rozwiązanie zakłada, że zostanie ogłoszona tylko jedna lista klasyfikacyjna dla wszystkich wyżej opisanych kategorii osób (czterech roczników aplikantów sędziowskich, referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy zdali egzamin sędziowski w latach 2011–2016), natomiast Minister Sprawiedliwości będzie uprawniony do przedstawiania kolejnych wykazów wolnych stanowisk asesorskich do momentu, kiedy wszystkim osobom na liście umożliwi się złożenie oświadczeń o dokonaniu wyboru stanowiska asesorskiego.

Regulacja ta nie tylko nie pozbawia wyżej wymienionych osób uprawnienia do ubiegania się o wolne stanowisko sędziowskie bez konieczności odbycia asesury, ale

w przypadku niedokonania wyboru stanowiska asesorskiego na podstawie art. 13 projektu – pozwala na ubieganie się o wolne stanowiska sędziowskie na dotychczasowych zasadach w okresie 5 lat od dnia wejścia w życie ustawy. Z uwagi na fakt, iż uchylone zostaje art. 24 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1224 oraz z 2016 r. poz. 633) – ograniczenie czasowe wskazane w tym przepisie nie obowiązuje.

Ustawa przewiduje, że aplikanci, którzy w momencie jej wejścia w życie są jeszcze w toku odbywania 48-miesięcznej aplikacji sędziowskiej, a mają już za sobą 30-miesięczne szkolenie i zdany egzamin sędziowski, zakończą wcześniej aplikację, to jest z dniem poprzedzającym dzień, w którym zostanie nawiązany stosunek na pracy na stanowisku asesora sądowego. W przypadku niedokonania wyboru stanowiska asesorskiego kontynuują aplikację do czasu jej zakończenia, to jest zaliczenia 18-miesięcznego stażu na stanowisku referendarza sądowego.

Cztery pierwsze roczniki aplikantów aplikacji sędziowskiej (AS), którzy kontynuowali (I–II AS) lub kontynuują (III–IV AS) szkolenie po ukończeniu aplikacji ogólnej (AO)

Rocznik aplikacji ogólnej	Data rozpoczęcia aplikacji ogólnej	Rocznik aplikacji sędziowskiej	Data rozpoczęcia aplikacji sędziowskiej	Egzamin sędziowski i rozpoczęcie stażu referendarskiego	Rok zakończenia stażu referendarskiego oraz aplikacji sędziowskiej
I AO	30.11.2009	I AS	28.02.2011	2013	2015
II AO	29.11.2010	II AS	30.01.2012	2014	2016
III AO	06.02.2012	III AS	08.04.2013	2015	2017
IV AO	11.02.2013	IV AS	31.03.2014	2016	2018

Uwagi:

Aplikanci I–II AS odbyli, a aplikanci III–IV AS odbywają dwuetapowe szkolenie wstępne, na które składa się 12-miesięczna aplikacja ogólna i 48-miesięczna aplikacja sędziowska, w tym 18-miesięczny staż na stanowisku referendarza sądowego,

następujący po zdaniu egzaminu sędziowskiego. Osoby, które ukończyły tę aplikację, mogą zgłaszać swoje kandydatury na stanowisko sędziego sądu rejonowego.

Aplikanci I AS i II AS zakończyli staż na stanowisku referendarza sądowego odpowiednio w 2015 r. i 2016 r., aplikanci III AS rozpoczęli 18-miesięczny staż na stanowisku referendarza sądowego w ostatnim kwartale 2015 r., a aplikanci IV AS w ostatnim kwartale 2016 r.

(Art. 14.) Nowy system szkolenia wstępnego nie obejmuje aplikantów aplikacji ogólnej, sędziowskiej i prokuratorskiej, którzy rozpoczęli szkolenie pod rządami dotychczasowych przepisów oraz aplikantów aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej, którzy rozpoczną szkolenie w 2017 r. i 2018 r. po ukończeniu aplikacji ogólnej. W praktyce oznacza to, że roczniki siódmy i ósmy aplikacji ogólnej oraz roczniki piąty, szósty, siódmy i ósmy aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej będą podlegały reżimowi przepisów ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury w brzmieniu nadanym nowelą z dnia 11 lipca 2014 r. (Dz. U. poz. 1071 oraz z 2015 r. poz. 694). Aplikanci ci przechodzą dwuetapowe szkolenie wstępne, składające się z etapu 12-miesięcznej aplikacji ogólnej i następującego po nim etapu 30-miesięcznej aplikacji specjalistycznej (sędziowskiej lub prokuratorskiej). Osoby, które w tym systemie ukończyły aplikację prokuratorską mają zapewnioną możliwość pracy na stanowisku asesora prokuratury. Natomiast osoby, które ukończyły aplikację sędziowską w tym systemie, pozbawione są prawa do ubiegania się o stanowisko asesora sądowego lub sędziego. Aby ubiegać się w konkursie o stanowisko asesora sądowego, muszą dodatkowo przez okres co najmniej 18 miesięcy wykonywać wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej, stosowaniem lub tworzeniem prawa. Ten nieracjonalny system naboru absolwentów Krajowej Szkoły zostaje zmieniony niniejszą ustawą. Zakłada ona bowiem, że aplikanci roczników od piątego do ósmego będą powoływani na stanowiska asesorów sądowych na zasadach analogicznych do tych, jakie będą obowiązywać aplikantów nowej aplikacji sędziowskiej (roczników dziewiątego i następnych) prowadzonej zgodnie z przepisami wprowadzanymi przez niniejszą ustawę.

Roczniki aplikacji ogólnej (AO), sędziowskiej (AS) i prokuratorskiej (AP), które po wejściu w życie ustawy będą odbywać szkolenie wstępne na dotychczasowych zasadach.

Rocznik aplikacji ogólnej	Data rozpoczęcia aplikacji ogólnej	Rocznik aplikacji sędziowskiej	Rocznik aplikacji prokuratorskiej	Data rozpoczęcia aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej	Rok zakończenia aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej
V AO	27.01.2014	V AS	V AP	30.03.2015	2017
VI AO	26.01.2015	VI AS	VI AP	04.04.2016	2018
VII AO	01.02.2016	VII AS	VII AP	27.03.2017	2019
VIII AO	30.01.2017	VIII AS	VIII AS	09.04.2018	2020

Uwagi do tabeli:

Aplikanci wszystkich roczników V–VIII odbywają dwuetapowe szkolenie wstępne, na które składa się 12-miesięczna aplikacja ogólna oraz 30-miesięczna aplikacja specjalistyczna: sędziowska lub prokuratorska.

Aplikanci roczników V–VIII AS odbywają 30-miesięczną aplikację sędziowską, w trakcie której nie odbywają stażu na stanowisku referendarza sądowego, w przeciwieństwie do aplikantów wcześniejszych roczników.

Przepis art. 23 projektu reguluje kwestie intertemporalne związane z wprowadzaną w art. 41 ust. 2 pkt 6 ustawy o KSSiP możliwością skreślenia z listy aplikantów w przypadku zawieszenia w prawach i obowiązkach aplikanta przez okres przekraczający łącznie 3 lata. Przyjęto, że co do zasady okres zawieszenia mogący skutkować skreśleniem z listy aplikantów będzie liczony od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy (art. 24 projektu). Ma to na celu ochronę interesów aplikantów, którzy korzystali z możliwości zawieszenia odbywania aplikacji, albowiem aplikanci, którzy na podstawie przepisów dotychczasowych występowali z wnioskiem o zawieszenie ich w prawach i obowiązkach aplikanta z powodu długotrwałej choroby lub innych ważnych przyczyn czasowo uniemożliwiających kontynuowanie aplikacji nie mogli spodziewać się, że odpowiednio długi okres zawieszenia będzie skutkował możliwością skreślenia ich z listy aplikantów. Jednocześnie jednak intencją

projektodawcy jest stworzenie podstawy do możliwie szybkiego uregulowania statusu aplikantów, którzy obecnie pozostają w trakcie trwających od kilku lat zawiesznień. Dlatego w art. 24 ust. 2 projektu przewidziano jako wyjątek, że w przypadku osób, które będą zawieszone w prawach i obowiązkach aplikanta w dniu wejścia w życie projektowanej ustawy i jednocześnie zawieszenie to będzie nadal trwało po upływie 3 miesięcy od tego dnia, przy ustalaniu łącznego okresu zawieszenia warunkującego możliwość skreślenia z listy aplikantów będzie brany pod uwagę również okres zawieszenia przypadający przed dniem wejścia w życie ustawy. Rozwiązanie to zapewni aplikantom korzystającym z zawieszenia odpowiednio długi, trzymiesięczny okres, na podjęcie decyzji odnośnie do ewentualnego wznowienia odbywania aplikacji. W ocenie projektodawcy rozwiązanie to należyce równoważy ochronę indywidualnych interesów aplikantów i potrzebę wyklarowania sytuacji prawnej osób obecnie pozostających przez długi czas w okresie zawieszenia ich w prawach i obowiązkach aplikanta. Podkreślić przy tym należy, że projektowany przepis art. 41 ust. 2 pkt 6 ustawy o KSSiP stanowić będzie podstawę fakultatywnego, nie zaś obligatoryjnego skreślenia z listy aplikantów, w związku z czym każdy przypadek długotrwałego zawieszenia będzie analizowany indywidualnie.

Wejście w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. przepisu art. 1 pkt 35 projektu, w zakresie dodawanego art. 41a ust. 2, dotyczącego wysokości stypendium aplikanta aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej, uzasadnione jest koniecznością wprowadzenia nowych rozwiązań dotyczących stypendium od nowego roku budżetowego.

Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych

Niniejszy projekt utrzymuje zasadę, zgodnie z którą akty wykonawcze do ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych będzie wydawał Minister Sprawiedliwości.

Minister Sprawiedliwości będzie obowiązany do wydania, na podstawie art. 33a ust. 14 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, rozporządzenia określającego szczegółowy tryb dokonywania wyboru stanowisk asesorskich przez egzaminowanych aplikantów sędziowskich i prokuratorskich, uwzględniając w szczególności potrzebę sprawnego przeprowadzenia przez Dyrektora Krajowej Szkoły rekrutacji na stanowiska asesorskie. Wskazane regulacje powinny uwzględniać doświadczenia Krajowej Szkoły związane

z przeprowadzaniem rekrutacji na staż referendarski w oparciu o zasady określone w zarządzeniu Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury nr 158/2013 z dnia 27 sierpnia 2013 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad wyboru miejsca odbywania stażu w ramach aplikacji sędziowskiej.

W związku z przywróceniem instytucji patrona koordynatora dla aplikantów przewiduje się, że Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wydawanego na podstawie art. 49 ust. 2 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą szczegółowy tryb wyznaczania patronów koordynatorów, zakres ich obowiązków oraz warunki sprawowania patronatu nad aplikantami, uwzględniając zakres wiedzy teoretycznej i praktyki, niezbędny do zajmowania stanowiska sędziego i prokuratura, a także specyfikę tych urzędów. W oparciu o tożsame kryteria zostanie określony szczegółowy tryb wyznaczania patronów praktyk, zakres ich obowiązków oraz warunki sprawowania patronatu nad aplikantami. Przyszłe regulacje powinny w tym zakresie uwzględniać doświadczenia Krajowej Szkoły związane ze stosowaniem przepisów normujących instytucje patronów koordynatorów oraz patronów poszczególnych praktyk.

W analogiczny sposób do dotychczas obowiązującego Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia wydawanego na podstawie art. 49 ust. 3 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, wysokość wynagrodzenia patronów koordynatorów oraz patronów poszczególnych praktyk, zważając, aby wysokość ta nie przekroczyła 15% podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego i prokuratora oraz różnicując wysokość tych wynagrodzeń w zależności od zakresu i nakładu pracy wykonywanej w związku ze sprawowaniem patronatu.

W związku z likwidacją aplikacji ogólnej oraz odejściem od wprowadzonego ustawą z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 694, z późn. zm.) zdecentralizowanego modelu odbywania aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej, zakłada się konieczność wydania przez Ministra Sprawiedliwości, na podstawie art. 52 pkt 2 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nowego rozporządzenia określającego organizację, tryb i sposób odbywania tych aplikacji, sposób ustalania systemu punktowego oceny sprawdzianów

i ich poprawiania oraz systemu punktowego oceny praktyk. Przy tworzeniu przepisów tego aktu wykonawczego należy uwzględnić wytyczne dotyczące treści tego aktu prawnego sformułowane w powołanym powyżej przepisie upoważniającym, jak również dotychczasowe doświadczenia wynikające z prowadzenia przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury aplikacji ogólnej, sędziowskiej i prokuratorskiej. Z uwagi na to, że projektowana regulacja rozróżnia ukończenie aplikacji od złożenia egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego, konieczne jest również określenie przez Ministra Sprawiedliwości wzorów dyplomów ukończenia tych aplikacji.

Na podstawie art. 52 pkt 3 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, Minister Sprawiedliwości będzie obowiązany do wydania rozporządzenia określającego zakres, tryb i sposób przeprowadzania egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego. Przyszłe rozwiązania normatywne powinny być wzorowane na dotychczas obowiązującym akcie wykonawczym regulującym organizację i przebieg egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego, uwzględniając zawarte w powołanym powyżej przepisie wytyczne dotyczące treści aktu normatywnego. Minister Sprawiedliwości powinien również określić wzory dyplomów złożenia egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego.

Z kolei na podstawie art. 52e – co stanowi nowe rozwiązanie – Minister Sprawiedliwości będzie obowiązany do wydania rozporządzenia określającego zakres, tryb i sposób przeprowadzania egzaminu referendarskiego oraz wzór dyplomu złożenia tego egzaminu. Zaś na podstawie art. 52d ust. 7 Minister określi wysokość opłaty za przystąpienie do egzaminu referendarskiego. W analogiczny sposób powinno zostać określona wysokość opłaty za przystąpienie do egzaminu prokuratorskiego. Wysokość ta nie powinna być wyższa niż równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę. Przy jej określeniu należy uwzględnić konieczność pokrycia kosztów prawidłowego i efektywnego przeprowadzenia tych egzaminów.

W związku z wprowadzeniem nowych regulacji dotyczących stypendium Minister Sprawiedliwości będzie zobligowany do wydania, na podstawie art. 52 pkt 4 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nowego rozporządzenia określającego wysokość stypendium otrzymywanego przez aplikantów, tryb jego wypłacania oraz zwrotu, z uwzględnieniem zmian wprowadzonych niniejszą ustawą.

W art. 53 ust. 4 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, przewidziano kompetencję Ministra Sprawiedliwości do określenia wysokości wynagrodzenia koordynatora zajęć – nowej instytucji wprowadzonej niniejszą ustawą. Zakłada się, że wynagrodzenie to nie powinno być wyższe niż 40% wynagrodzenia zasadniczego sędziego i prokuratora w stawce pierwszej. Wysokość ta powinna też uwzględniać zakres obowiązków na takim stanowisku oraz związany z nim nakład pracy.

W art. 41 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, przewidziano kompetencję Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia określającego regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych. Przepisy tego regulaminu powinny uwzględniać zmiany w przepisach ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, wprowadzane niniejszą ustawą.

W związku ze zmianami obejmującymi instytucję asesora sądowego, wprowadzonymi niniejszą ustawą, Minister Sprawiedliwości będzie zobligowany do wydania, na podstawie art. 57i § 4 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nowego rozporządzenia określającego szczegółowy tryb i sposób dokonywania oceny kwalifikacji kandydata na wolne stanowisko sędziowskie, przy uwzględnieniu metodyki dokonywania tej oceny uwzględniającej specyfikę wykonywanego przez kandydata zawodu lub zajmowanego stanowiska oraz potrzebę jej dostosowania do zakresu analizy i kryteriów wskazanych w ustawie.

Ponadto z uwagi na zmianę treści delegacji ustawowej zawartej w art. 103 – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb ustalania i wypłacania uposażeń sędziom w stanie spoczynku oraz uposażeń rodzinnych członkom rodzin sędziów i sędziów w stanie spoczynku, jak również terminy przekazania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek.

Materia objęta projektowaną ustawą nie stanowi przedmiotu regulacji prawa wspólnotowego.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego

systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Łukasz Piebiak Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Paulina Gniewek – starszy specjalista w Departamencie Legislacyjnym, tel. 52-12-468 Paulina.Gniewek@ms.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 10.03.2017 r.</p> <p>Źródło: Inicjatywa Ministra Sprawiedliwości</p> <p>Nr w wykazie prac UD192</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

W dotychczas obowiązującym polskim porządku prawnym przewidziane są cztery zasadnicze drogi dojścia do urzędu sędziego.

Projektowana nowelizacja ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2017 r. poz. 146) przede wszystkim wprowadza nowy model dojścia do zawodu sędziego. Proponuje się, aby aplikacja sędziowska realizowana w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (dalej: Krajowa Szkoła) stanowiła podstawową drogę dojścia do zawodu sędziego, z uzupełnianym pozyskiwaniem kandydatów do służby sędziowskiej z innych zawodów prawniczych. Niniejszy projekt przewiduje nabór do służby publicznej w sądownictwie na podstawie zobiektywizowanego kryterium jakim jest egzamin. Proponowana w projekcie zmiana polega więc na przywróceniu Krajowej Szkole pełnych kompetencji do organizowania przebiegu aplikacji, w tym także organizowania odbywanych w ramach aplikacji praktyk oraz odejściu od przyznania aplikantowi aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej statusu pracownika sądu albo prokuratury.

Konieczne staje się również przywrócenie regulacji dotyczących zawieszania aplikanta w jego prawach i obowiązkach, a także reguł przyznawania i zwrotu stypendium.

Projekt ustawy zakłada objęcie aplikantów systemem stypendialnym. Zgodnie z projektowanymi regulacjami aplikanci nie podlegaliby ochronie w ramach systemu powszechnych ubezpieczeń społecznych. Zasadniczą cechą projektowanych zmian jest wsparcie materialne aplikantów również w przypadku choroby i macierzyństwa. Wprowadzenie mechanizmu wspierającego aplikantów, którzy staną się rodzicami jest konieczne m.in. ze względu na potrzebę realizacji polityki prorodzinnej państwa.

W dotychczasowym stanie prawnym dostęp do stanowiska asesora sądowego przewidziany był dla wielu grup kandydatów, których kształcenie zawodowe nie odbywało się na takim poziomie merytorycznym i przy tak wysokim zaangażowaniu środków publicznych, jak w przypadku absolwentów Krajowej Szkoły. Zasadne jest natomiast, by instytucję asesora sądowego powiązać z przyjętym modelem kształcenia wstępnego kandydatów na stanowiska sędziowskie realizowanym przez Krajową Szkołę, jako sposób praktycznej weryfikacji wiedzy, umiejętności i predyspozycji absolwentów aplikacji sędziowskiej przez okres nie krótszy niż 36 miesięcy. Również z punktu widzenia prawidłowego gospodarowania środkami budżetowymi państwa nie można dalej akceptować sytuacji, która pozwala na odraczanie w czasie podejmowania przez egzaminowanych aplikantów sędziowskich zadań polegających na sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości.

W związku z powyższym, jedną z istotniejszych nowości zaproponowanych w projekcie ustawy jest wprowadzenie całkowicie obiektywnych i przejrzystych zasad naboru na asesurę sądową. Projektowana regulacja zakłada, że mianowanie na stanowisko asesora sądowego mogą uzyskać tylko te osoby, które ukończyły aplikację w Krajowej Szkole i złożyły egzamin sędziowski z wynikiem pozytywnym (wyjątkowo w razie nieobjęcia wszystkich stanowisk asesorskich w wydziałach karnych przez aplikantów aplikacji sędziowskiej, Minister Sprawiedliwości może zarządzić przeznaczenie ich dla aplikantów aplikacji prokuratorskiej).

Zapewnia się gwarancję niezależności asesora sądowego, z jednej strony przez zerwanie, po akcie mianowania, więzi między asesorem i Ministrem Sprawiedliwości, a z drugiej strony przez zapewnienie wpływu Krajowej Rady Sądownictwa zarówno na powierzanie asesorom sądowym pełnienia funkcji sędziowskich, jak również w zakresie wpływu na dalszą karierę zawodową na stanowisku sędziego.

Projektowana zmiana ustawy z dnia 21 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, z późn. zm.), obejmuje przepisy, których nowelizacja ma za zadanie wyeliminowanie istniejących w praktyce funkcjonowania sądownictwa powszechnego wad systemowych oraz redukcję biurokratycznych regulacji zbędnych z punktu widzenia sprawności zarządzania wymiarem sprawiedliwości.

Przykładowo projektuje się ograniczenie możliwości składania przez sędziów wniosków o przeniesienia na inne miejsce służbowe. W przypadku nieuwzględnienia wniosku o przeniesienie sędziego może złożyć ponowny wniosek nie

wcześniej niż po upływie 3 lat, chyba że przyczyną odmowy uwzględnienia wniosku był jedynie brak wystarczającej liczby wolnych stanowisk w odniesieniu do liczby wniosków. Proponowana regulacja ma pozytywnie wpłynąć na stabilizację kadry orzeczniczej w poszczególnych sądach. Tabela poniżej przedstawia rosnącą liczbę składanych przez sędziów wniosków o przeniesienie na inne miejsce służbowe.

Rok	Liczba wniosków
2013	72
2014	138
2015	210

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Niniejszy projekt przewiduje nabór do służby publicznej w sądownictwie na podstawie zobjektywizowanego kryterium jakim jest egzamin. Pierwszym etapem będzie, przeprowadzany w formie egzaminu, konkurs na aplikację sędziowską, a następnie – po odbyciu aplikacji – wynik egzaminu sędziowskiego (ewent. prokuratorskiego) będzie decydował o pierwszeństwie przyjęcia na asesurę sądową. Po odbyciu asesury, jeśli przebieg służby nie będzie budził żadnych zastrzeżeń, asesor otrzyma propozycję nominacji sędziowskiej już bez konieczności uczestniczenia w konkursie.

Tab. Liczba osób, które przystąpiły do egzaminów sędziowskich w latach 2013–2016

Kategorie osób, które przystąpiły do egzaminu	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Łącznie w latach 2013–2016
Aplikanci aplikacji sędziowskiej	70	104	98	90	362
Aplikanci ponownie przystępujący do egzaminu	0	4	7	2	13
Referendarze sądowi	4	3	4	10	21
Asystenci sędziów	60	31	40	39	170
Razem	134	142	149	141	566

Przedmiotowy projekt przewiduje wprowadzenie następujących zmian:

- Proponuje się przywrócenie Krajowej Szkole pełnych kompetencji do organizowania przebiegu aplikacji, w tym także organizowania odbywanych w ramach aplikacji praktyk oraz odejście od przyznania aplikantowi aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej statusu pracownika sądu lub prokuratury.
- Wprowadza się nowy model szkolenia, polegający na umożliwieniu aplikantowi w ostatniej fazie aplikacji skonfrontowanie swojej wiedzy nabytej w Krajowej Szkole i podczas praktyk w sądzie w realiach prawdziwej sali rozpraw i w czasie rzeczywistym - aplikant po odbyciu 24 miesięcy aplikacji sędziowskiej może zostać upoważniony przez sędziego patrona praktyki do wykonywania czynności stanowiących kompetencję sędziego – przewodniczącego składu w obecności i pod nadzorem sędziego – bez możliwości wydawania orzeczeń.
- Powraca się do rozwiązania, zgodnie z którym kandydat przedstawia zaświadczenie, potwierdzające zdolność, ze względu na stan zdrowia, do wykonywania w przyszłości służby w zawodzie sędziego lub prokuratora.
- Dopuszczono możliwość wskazywania jako członków zespołu konkursowego sędziów sądów rejonowych i prokuratorów prokuratur rejonowych.
- Wprowadza się możliwość ustalenia indywidualnego toku odbywania aplikacji (tzw. indywidualny tok szkolenia). Indywidualny tok szkolenia Dyrektor Krajowej Szkoły może ustalić także na wniosek aplikanta, który przed podjęciem aplikacji przepracował co najmniej 3 lata na stanowisku referendarza sądowego, asystenta sędziego lub asystenta prokuratora – w takim przypadku czas trwania aplikacji sędziowskiej lub aplikacji prokuratorskiej może zostać skrócony, jednak nie więcej niż o 12 miesięcy. Stwarza to szansę dla referendarzy i asystentów dojścia do zawodu sędziego przez ukończenie aplikacji w Krajowej Szkole, skróconej ze względu na umiejętności nabyte podczas pracy w sądzie lub prokuraturze.
- Zmianie ulegają również regulacje dotyczące skreślenia z listy aplikantów.
- Projektuje się regulację zgodnie, z którą Minister Sprawiedliwości będzie dokonywał mianowania na stanowisko asesora sądowego na czas nieokreślony. Projektowana regulacja czyni zadość konstytucyjnej zasadzie orzekania przez

organ niezawisły, podlegający tylko Konstytucji i ustawom. Asesor sądowy, zatrudniany na podstawie mianowania na czas nieokreślony, nie będzie w żaden sposób uzależniony od Ministra Sprawiedliwości, jednocześnie określone zostały ramy czasowe powierzenia asesorowi pełnienia funkcji sędziowskich, a przy tym powierzenie tych funkcji odbywa się z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa – w tym zakresie więc asesor sądowy pozostaje niezależny od kolegium sądu okręgowego.

- Projektowane zmiany precyzują również okoliczności, w których stosunek służbowy asesora sądowego będzie wygasł.
- Zgodnie z projektowanymi zmianami mianowanie na stanowisko asesora sądowego mogą uzyskać tylko te osoby, które ukończyły aplikację w Krajowej Szkole i złożyły egzamin sędziowski (ewentualnie prokuratorski) z wynikiem pozytywnym. Jednocześnie rezygnuje się z dotychczasowego wymogu wykonywania przez okres co najmniej 18 miesięcy, wymagających wiedzy prawniczej czynności, które są bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej, stosowaniem lub tworzeniem prawa.
- Przewiduje się modyfikację katalogu spraw, w których asesory sądowi nie będą mogli orzekać.
- Wyłącza się możliwość delegowania asesora do innego sądu, jak i pozostałych jednostek. Jednocześnie enumeratywnie wskazano przypadki, w których przeniesienie na inne miejsce służbowe będzie możliwe.
- Proponuje się by zajmowanie stanowiska referendarza sądowego było możliwe po złożeniu z wynikiem pozytywnym egzaminu referendarskiego.
- Przewiduje się wzmocnienie pozycji Dyrektora Krajowej Szkoły oraz nowe ukształtowanie wzajemnych relacji organów Krajowej Szkoły. Zgodnie z projektowanymi regulacjami Dyrektor Szkoły z urzędu będzie wchodził w skład Rady Programowej.
- Poszerza się zakres zadań realizowanych przez Krajową Szkołę o prowadzenie analiz i badań służących ustaleniu potrzeb szkoleniowych adresatów szkoleń.
- Projektowana ustawa przyznaje pracownikom sądów i prokuratury dodatek z tytułu delegowania do Krajowej Szkoły.
- Z uwagi na zasadnicze zadania Krajowej Szkoły, to jest prowadzenie aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej, których celem jest przygotowanie do zajmowania stanowisk sędziego i asesora sądowego, prokuratora i asesora prokuratury, jak również z uwagi na wydatkowane na ten cel środki publiczne wprowadza się regulacje, które zobligują absolwentów aplikacji do objęcia urzędu w sądownictwie i prokuraturze.
- Doprecyzowano reguły podejmowania przez pracowników Krajowej Szkoły dodatkowego zarobkowego zajęcia lub zatrudnienia, wprowadzając wymóg uzyskania pisemnej zgody Dyrektora Krajowej Szkoły.
- Projektowane zmiany określają Ministrowi Sprawiedliwości, który udziela sędziemu urlopu dla poratowania zdrowia, przesłanki ustawowe udzielenia tego świadczenia w sposób analogiczny, jak dla innych grup zawodowych posiadających takie uprawnienia (np. nauczycieli).
- Projekt przewiduje również, zwiększenie liczby członków:
 - zespołu egzaminacyjnego opracowującego zadania i kazusy na egzamin prokuratorski;
 - komisji egzaminacyjnej powołanej do przeprowadzenia egzaminu prokuratorskiego;
 - zespołu egzaminacyjnego opracowującego zadania i kazusy na egzamin sędziowski;
 - komisji egzaminacyjnej powołanej do przeprowadzenia egzaminu sędziowskiego.

Skład każdego z wyżej wymienionych ciał zostanie rozszerzony o przewodniczącego wskazanego przez Ministra Sprawiedliwości.

- W celu wyeliminowania wątpliwości wynikających z dotychczasowej treści regulacji, jednoznacznie wskazano, że zwrot kosztów przejazdu przysługuje sędziemu również w sytuacji, gdy wykonuje obowiązki służbowe poza siedzibą sądu – w wydziale albo ośrodku zamiejscowym.
- Zgodnie z projektowaną nowelizacją wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności za wykroczenie przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji będzie wiązało się z uchyleniem odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Z uwagi na opóźnienia w procedowaniu przed Krajową Radą Sądownictwa wniosków o przeniesienie sędziego w stan spoczynku (po upływie roku nieobecności w pracy z powodu choroby) do czasu rozpatrzenia wniosku przewiduje się wypłacanie sędziom 75% wynagrodzenia. Wskazane działanie ma na celu zapewnienie należytego zabezpieczenia finansowego w okresie pomiędzy pozostaniem sędziego w stosunku służbowym, a stanem spoczynku.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Francja

We Francji w ostatniej fazie praktyki aplikanci prowadzą przesłuchania, sporządzają decyzje procesowe, prowadzą postępowania przygotowawcze w sprawach karnych, podsumowując podejmują wszystkie czynności sędziowskie lub prokuratorskie, z którymi będą mieli do czynienia po powołaniu na wybrany urząd. Oczywiście wszystkie czynności podejmowane są pod nadzorem patrona będącego sędzią lub prokuratorem.

Hiszpania

W Hiszpanii po ukończeniu szkolenia teoretycznego, w pierwszej fazie szkolenia praktycznego aplikant określany jest jako asystent sędziego. W tym okresie wykonuje czynności polegające między innymi na przygotowywaniu projektów orzeczeń. Aplikant pracuje pod opieką tutorów wskazanych przez szkołę, jego ocena na tym etapie należy do szkoły, dokąd przesyła przygotowane przez siebie w czasie praktyk projekty. Ponadto tutorzy przekazują szkole swoją ocenę pracy aplikanta. Po

zakończeniu tej fazy szkolenia aplikant zaczyna obowiązkowy okres pracy w charakterze zastępcy sędziego i personelu wspomagającego. Aplikanci mają pierwszeństwo przy ubieganiu się o posadę sędziego. W trakcie ostatniej fazy szkolenia, aplikant działający jako zastępca i wsparcie sędziego, ma kompetencje jak zwykły sędzia.

Niemcy

Obecnie w Niemczech model dojścia do zawodu sędziego przedstawia się następująco: po 2 latach szkolenia wstępnego, które jest wspólne dla wszystkich prawniczych zawodów regulowanych, oraz pomyślnym zdaniu egzaminu państwowego drugiego stopnia (pierwszy zdaje się po ukończeniu studiów prawniczych), można aplikować do pracy w charakterze sędziego lub prokuratora w każdym z 16 krajów związkowych, jednakże w praktyce to Ministerstwa Sprawiedliwości tychże landów zapraszają osoby z najlepszym wynikiem z drugiego egzaminu na wywiad (rozmowę), którego celem jest ocena zdolności komunikacyjnych kandydata. Nie istnieje specjalna krajowa instytucja do spraw szkolenia. Odpowiedzialność za każdą czynność sędziowską wykonaną przez aplikanta spoczywa na sędzim, któremu aplikant podlega. Sędzia może przekazać aplikantowi pewien zakres uprawnień (wysłuchanie ustnych wyjaśnień, przeprowadzanie dowodu, przesłuchanie stron w postępowaniu niekarnym), ale w swej niezawisłości zachowuje władztwo proceduralne, omawiając z aplikantem właściwe dla sprawy kwestie prawne i faktyczne oraz sprawując pieczę nad prowadzeniem przez niego sprawy i, w razie konieczności, interweniując osobiście.

Holandia

W Holandii istnieją odrębne programy dla sędziów i prokuratorów; od 2015 r. model szkolenia wstępnego zmienił znacząco swój kształt i obecnie przedstawia się on następująco:

Po centralnie zorganizowanej procedurze wyboru (która obejmuje także ocenę osobowości) aplikanci dzielą się na dwie grupy: tych, którzy po uzyskaniu wyższego wykształcenia mają doświadczenie praktyczne od 2 do 5 lat (często w charakterze adwokata lub urzędnika służby cywilnej), i tych, którzy mają doświadczenie ponad 5-letnie. Po wybraniu uczestnicy aplikacji sądowej odbywają staż w sądzie, gdzie będą pracować. Tutaj, w porozumieniu z Holenderskim Ośrodkiem Kształcenia i Szkolenia Sądownictwa zostanie ustalona długość programu szkolenia (co najmniej rok i 3 miesiące do 4 lat w zależności od wiedzy i doświadczenia) jak również zakres szkolenia z uwzględnieniem wymogów przyszłego stanowiska. Następnie aplikanci biorą udział w tygodniu wdrożenia, który oznacza początek 3-miesięcznej fazy wstępnej. Podczas tygodniowego wdrażania aplikanci zostaną zapoznani z organizacją aplikacji i pracą zawodową. Następnie aplikant rozpoczyna pracę w sądzie, gdzie przez resztę fazy wstępnej poświęca czas na pisanie projektów i praktykuje sesje sądowe przez symulacje. Ponadto odbywa krótki staż w prokuraturze. Pod koniec fazy wstępnej aplikant dokonuje samooceny i ustala indywidualny plan szkolenia. Wtedy rozpoczyna się główny etap programu (trwający co najmniej rok do maksymalnie 3 lat i 9 miesięcy). Faza główna odbywa się w dwóch lub trzech ośrodkach roboczo-szkoleniowych w ramach sądu, w zależności od długości programu i indywidualnego planu nauki. W związku z tym, możliwe jest „przechodzenie” między sądami. Pierwszy ośrodek pracy i szkolenia jest taki sam jak ośrodek szkoleniowy w fazie wstępnej, w którym szkolenie koncentruje się na prawie cywilnym i administracyjnym. Nadzór prowadzony jest przez sędziów pełniących w praktyce funkcje „mentorów”. Ponadto, przez jeden dzień w tygodniu, główny „mentor” koncentruje się na procesie uczenia się, zdolności do pracy i planie nauki, jak również projektach badawczych i kompetencjach, które wykraczają poza ośrodek roboczo-szkoleniowy. Kontrola głównych mentorów skupia się wyłącznie na nauce, a nie na ocenianiu. Aplikant odbywa również staż w europejskich i międzynarodowych sądach i krótki staż w prokuraturze, jeśli wybrał ośrodek roboczo-szkoleniowy z zakresu prawa karnego.

Pod koniec programu aplikant musi spełniać wszystkie warunki w odniesieniu do pięciu zakresów: „przygotowanie sesji sądu”, „sesji sądu”, „wyroków i decyzji”, „sądownictwa, profesjonalizacji, polityki” i „współpracy i komunikacji”. Aplikanci są oceniani na podstawie portfolio, które samodzielnie utworzyli. W zakresie tych pięciu tematów zostały opracowane poziomy osiągnięć w celu określenia, czy aplikant osiągnął etap niezależnego funkcjonowania jako nowy sędzia. Te poziomy osiągnięć służą jako standardy pomiarów przy ocenie aplikantów.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury			Określenie zadań oraz pozycji w systemie kształcenia kadry sędziowskiej i prokuratorskiej
Aplikanci aplikacji sędziowskiej	Zestawienie roczników od I do VIII aplikacji sędziowskiej przedstawia zał. nr 1		Zmiana warunków zdania egzaminu sędziowskiego Możliwość otrzymania stypendium Odejście od modelu zatrudniania aplikantów Zmiana modelu objęcia stanowiska asesorskiego
Aplikanci aplikacji prokuratorskiej	269 – wg stanu na dzień 05.12.2016 r.		Zmiana warunków zdania egzaminu prokuratorskiego Możliwość otrzymania stypendium Odejście od modelu zatrudniania aplikantów Możliwość objęcia stanowisk asesorskich w sądach w przypadku podjęcia przez Ministra

			Sprawiedliwości decyzji co do przeznaczenia stanowisk asesorskich nieobjętych przez aplikantów aplikacji sędziowskiej
Kandydaci na aplikację sędziowską lub prokuratorską			W przypadku umieszczenia na liście kwalifikacyjnej obowiązkowe przedłożenie zaświadczenia o stanie zdrowia oraz aktualnej fotografii
Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury			Włączenie w skład Rady programowej Krajowej Szkoły Powoływanie patronów koordynatorów oraz patronów praktyk
Pracownicy Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury			Obligatoryjne uzyskanie pisemnej zgody Dyrektora Szkoły na podjęcie dodatkowego, zarobkowego zajęcia lub zatrudnienia
Sąd Najwyższy			Rozstrzygnięcie w przedmiocie prawidłowości oceny przesłanek do udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia
Prezesi Sądów oraz prokuratorzy kierujący powszechnymi jednostkami organizacyjnymi prokuratury			Zobowiązanie do współpracy z Dyrektorem Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury przy realizacji zadań Krajowej Szkoły
Minister Sprawiedliwości			Zostaje organem właściwym do mianowania asesorów sądowych Zarządza przeprowadzenie egzaminu referendarskiego
Krajowa Rada Sądownictwa			Zmiana charakteru uczestnictwa w egzaminie sędziowskim Uzyskanie uprawnienia do wyrażania sprzeciwu co do pełnienia obowiązków sędziowskich przez asesora Uzyskanie uprawnienia do wskazania jednego członka rady programowej Krajowej Szkoły
Krajowa Rada Prokuratorów			Zmiana charakteru uczestnictwa w egzaminie prokuratorskim Uzyskanie uprawnienia do wskazania jednego członka rady programowej Krajowej Szkoły
Asesorzy sądowi			Mianowanie na czas nieokreślony Wydłużenie o rok okresu asesury niezbędnego do ubiegania się o powołanie na stanowisko sędziego sądu rejonowego
Komendanci Wojewódzkich Komend Policji, Krajowy Rejestr Karny	17 – liczba KWP (w tym Stołeczny KP)		Przekazywanie Dyrektorowi Krajowej Szkoły informacji o aplikancie przystępującym do egzaminu sędziowskiego
Kierownicy i specjaliści zatrudnieni w opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów			Ustalanie wysokości nagrody jubileuszowej na podstawie wysokości miesięcznego wynagrodzenia

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny, stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) i § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006 i 1204).

Projekt ustawy został przekazany do zaopiniowania/konsultacji:

1. Prokuratorowi Krajowemu,
2. Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury,
3. Krajowej Radzie Sądownictwa,

4. prezesom sądów apelacyjnych,
5. prezesom wojewódzkich sądów administracyjnych,
6. Sądowi Najwyższemu,
7. Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu,
8. Naczelnej Radzie Adwokackiej,
9. Krajowej Radzie Radców Prawnych,
10. Krajowej Radzie Notarialnej,
11. Stowarzyszeniu Sędziów Polskich IUSTITIA,
12. Stowarzyszeniu Sędziów Rodziny w Polsce,
13. Stowarzyszeniu Sędziów THEMIS,
14. Stowarzyszeniu Sędziów Rodziny „Pro Familia”,
15. Stowarzyszeniu Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej,
16. Niezależnemu Stowarzyszeniu Prokuratorów „Ad Vocem”,
17. Porozumieniu Samorządów Zawodowych i Stowarzyszeń Prawniczych,
18. Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Asystentów Sędziów,
19. Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Referendarzy Sądowych,
20. Stowarzyszeniu Referendarzy Sądowych Rzeczypospolitej Polskiej,
21. Związkowi Zawodowemu Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej,
22. NSZZ Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej,
23. Międzyzakładowej Organizacji Związkowej Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” Pracowników Sądownictwa,
24. Związkowi Zawodowemu Prokuratorów i Pracowników Prokuratury Rzeczypospolitej Polskiej.

W toku konsultacji uwagi zgłosiły następujące podmioty: Prezes Sądu Najwyższego, Prokurator Krajowy, Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, Prezes Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, Prezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, Prezes Sądu Apelacyjnego w Łodzi, Prezes Sądu Apelacyjnego w Lublinie, Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie, Prezes Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie, Stowarzyszenie Sędziów Themis, Porozumienie Samorządów Zawodowych i Stowarzyszeń Prawniczych, Stowarzyszenie Sędziów Polskich Iustitia, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Asystentów Sędziów, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych, Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia „Porozumienie Zielonogórskie”, asystenci sędziów i referendarze sądowi z Sądu Rejonowego w Gdyni, aplikanci V rocznika aplikacji sędziowskiej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, Paweł Przygucki, Tomasz Olejek, Szymon Śniady, Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury, Krajowa Rada Sądownictwa, Przedstawiciele Referendarzy Okręgu Krośnieńskiego, starsi asystenci sędziów Sądu Okręgowego w Łodzi, Iwona Chelminiak-Szymkiewicz, Anna Rusinowska, asystenci z SO w Białymstoku, Krajowa Rada ZZ Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości, MOZ NSZZ „Solidarność” Pracowników Sądownictwa, Jakub Borkowski, Jolanta Stec, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, Sąd Apelacyjny w Katowicach, referendarze z Opola, Leokadia Dybek, referendarze sądowi z Sądu Rejonowego dla Warszawy – Woli w Warszawie, Krajowa Izba Radców Prawnych.

Zostały uwzględnione uwagi dotyczące następujących kwestii:

poszerzono katalog spraw, w których nie mogą orzekać asesory sądowi; wskazano, że powierzenie aplikantowi prowadzenia poszczególnych czynności w trakcie rozprawy i posiedzenia jawnego pod nadzorem sędziego nie może obejmować wydawania orzeczeń; zrezygnowano z powierzenia Dyrektorowi Krajowej Szkoły funkcji Przewodniczącego Rady Programowej; wprowadzono przepis przejściowy, który stanowi, że do czasu wydania przez Ministra Sprawiedliwości rozporządzenia określającego sąd właściwy do rozpoznawania spraw z zakresu ochrony unijnych znaków towarowych i wspólnotowych wzorów przemysłowych, sądem właściwym w zakresie wyżej wymienionych spraw pozostanie Sąd Okręgowy w Warszawie; wprowadzono regulację, która przewiduje, że w razie nieobjęcia wszystkich stanowisk asesorskich w wydziałach karnych przez aplikantów aplikacji sędziowskiej, Minister Sprawiedliwości może zarządzić przeznaczenie ich dla aplikantów aplikacji prokuratorskiej; zwiększono z 40% do 50% wysokość punktacji wymaganej do uzyskania z każdej dziedziny z części ustnej egzaminu sędziowskiego, prokuratorskiego i referendarskiego.

Nie uwzględniono uwag dotyczących:

liczebnej i osobowej zmiany składu Rady Programowej Krajowej Szkoły; zmiany kompetencji Rady Programowej i Dyrektora Krajowej Szkoły; umożliwienia eksternistycznego zdawania przez asystentów i referendarzy sądowych egzaminów sędziowskich albo wydłużenia okresów przejściowych umożliwiających zdawanie egzaminów; rezygnacji z umożliwienia powierzenia aplikantowi, który odbył 24 miesiące aplikacji, podejmowania pod nadzorem sędziego poszczególnych czynności na rozprawie i posiedzeniach jawnych; zarzutów braku konstytucyjności przepisów dotyczących kształtu asesury i mianowania asesorów przez Ministra Sprawiedliwości; poszerzenia katalogu podmiotów mogących ubiegać się o asesurę sądową; rezygnacji z przyznania aplikantom statusu stypendystów Krajowej Szkoły; powołania aplikacji referendarskiej; przenoszenia asesorów sądowych

– ponieważ wskazane uwagi są sprzeczne z podstawowymi założeniami projektu ustawy.

Ponadto wystąpiono z dwoma zgłoszeniami zainteresowania pracami nad projektem w trybie ustawy o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2017 r.)		Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
		0	1 (2018)	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem			0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	6
budżet państwa			0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	6
Wydatki ogółem	Min.		-0,897	-0,904	-0,904	-0,904	-0,904	-0,904	-0,904	-0,904	-0,904	-0,904	-9,249
	Max.		-0,921	-0,928	-0,928	-0,928	-0,928	-0,928	-0,928	-0,928	-0,928	-0,928	-9,273
budżet państwa	Min.		-0,897	-0,904	-0,904	-0,904	-0,904	-0,904	-0,904	-0,904	-0,904	-0,904	-9,249
	Max.		-0,921	-0,928	-0,928	-0,928	-0,928	-0,928	-0,928	-0,928	-0,928	-0,928	-9,273
Saldo ogółem	Min.		1,497	1,504	1,504	1,504	1,504	1,504	1,504	1,504	1,504	1,504	15,033
	Max.		1,521	1,528	1,528	1,528	1,528	1,528	1,528	1,528	1,528	1,528	15,273
budżet państwa	Min.		1,497	1,504	1,504	1,504	1,504	1,504	1,504	1,504	1,504	1,504	15,033
	Max.		1,521	1,528	1,528	1,528	1,528	1,528	1,528	1,528	1,528	1,528	15,273
Źródła finansowania		<p>Projektowana ustawa spowoduje skutki finansowe dla sektora budżetu państwa, w szczególności w części 37 – <i>Sprawiedliwość</i>, 15 – <i>Sądy powszechne</i> i 88 – <i>Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury</i>.</p> <p>Skutki finansowe związane z planowanymi zmianami zostaną sfinansowane w ramach aktualnego limitu wydatków i nie będą wymagały angażowania dodatkowych środków budżetowych w roku wejścia w życie ustawy oraz w latach kolejnych.</p>											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		<p>Planowane zmniejszenie maksymalnej liczby osób wchodzących w skład Rady Programowej (z 18 do 13) spowoduje zmniejszenie wydatków budżetu państwa w części 37 – <i>Sprawiedliwość</i>. Szacowane zmniejszenie wydatków na diety oraz wydatków na zwrot kosztów podróży i noclegów wyniesie ok. 36 tys. w skali roku [(dieta 295,14 zł + 300 zł) x 12 miesięcy x 5 członków ≈ 36 tys. zł].</p> <p>Jednocześnie należy wskazać, że kadencja członków trwa 4 lata i upływa z dniem 25 kwietnia 2017 r. Wskazanie kandydatów do nowego składu Rady następuje 30 dni przed upływem kadencji. Wobec powyższego w przypadku wejścia w życie projektowanej ustawy po terminie powołania kolejnego składu Rady zmniejszenie wydatków z tego tytułu nastąpi w 2021 r.</p> <p>Projektowane regulacje skutkują również powstaniem wydatków na wynagrodzenia i koszty funkcjonowania zespołu egzaminacyjnego, opracowującego zadania i kazusy na egzamin referendarski, a także wydatków związanych z działaniem komisji egzaminacyjnej. Przewiduje się zwiększenie wydatków budżetu państwa w części 37 – <i>Sprawiedliwość</i>. Szacowany wzrost wyniesie 90 600 zł w skali roku [6000 zł x 7 członków = 42 000 zł; 9100 zł x 7 członków = 63 700 zł].</p> <p>Projekt przewiduje również, zwiększenie liczby członków:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zespołu egzaminacyjnego opracowującego zadania i kazusy na egzamin prokuratorski; – komisji egzaminacyjnej powołanej do przeprowadzenia egzaminu prokuratorskiego; – zespołu egzaminacyjnego opracowującego zadania i kazusy na egzamin sędziowski; – komisji egzaminacyjnej powołanej do przeprowadzenia egzaminu sędziowskiego. <p>Przewiduje się, że w skład każdego z wyżej wymienionych ciał dodatkowo będzie wchodził przewodniczący wskazany przez Ministra Sprawiedliwości.</p> <p>Powyższa zmiana spowoduje wzrost wydatków budżetu państwa w części 37 – <i>Sprawiedliwość</i>. Szacowany wzrost wyniesie 30 200 zł [6000 zł x 2 członków = 12 000 zł; 9100 zł x 2 członków = 18 200 zł].</p> <p>Zgodnie z projektem Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty egzaminacyjnej za przystąpienie do egzaminu referendarskiego, nie wyższej niż równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę.</p> <p>Zgodnie z danymi zawartymi w Małym Roczniku Statystycznym Polski za rok 2016 liczba referendarzy sądowych kształtowała się następująco:</p>											

- w 2014 r. było 1790 referendarzy sądowych;
- w 2015 r. było 1851 referendarzy sądowych.

Roczny wzrost liczby referendarzy sądowych wyniósł 61 osób.

Zakładając, że rocznie do egzaminu referendarskiego będzie przystępowało ok. 300 osób oraz wysokość opłaty za egzamin na poziomie 2000 zł szacowany dochód z tytułu przeprowadzenia egzaminu referendarskiego wyniesie ok. 0,6 mln zł.

Dodatkowo zwiększenie wydatków w części 37 – *Sprawiedliwość*, w wysokości 39 547,68 zł w skali roku, nastąpi w związku z wprowadzeniem funkcji koordynatora zajęć w Krajowej Szkole [(4 019,08 zł x 2,05) x 40% x 12 miesięcy = 39 547,68 zł].

Planowane wprowadzenie legitymacji aplikanta wpłynie na zwiększenie wydatków w części 37 – *Sprawiedliwość*, przy czym w pierwszym roku obowiązywania projektowanego przepisu wydatki wyniosą ok. 10 tys. zł (przy szacowanym koszcie jednej legitymacji 20 zł i aktualnej liczbie aplikantów – 506). W kolejnych latach przyjmuje się średnią liczbę 170 aplikantów każdego nowego rocznika, co będzie skutkowało corocznymi wydatkami na poziomie 3400 zł.

Tab. Liczba aplikantów aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej

Rocznik	Aplikacja sędziowska	Aplikacja prokuratorska	Łącznie
IV	90	58	148
V	85	84	169
VI	62	127	189
SUMA			506

Ze względu na brak precyzyjnie określonej w projekcie ustawy wysokości stypendium dla aplikantów aplikacji sędziowskiej i aplikantów aplikacji prokuratorskiej, jak również w związku z projektowanym objęciem aplikantów systemem stypendialnym, precyzyjne oszacowanie wielkości związanych z powyższym ewentualnych skutków finansowych dla części 37 budżetu państwa, które po raz pierwszy wystąpią w roku 2018, możliwe będzie dopiero po opracowaniu projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, określającego wysokość przedmiotowego stypendium. Obecnie stypendium aplikanta aplikacji sędziowskiej i aplikanta aplikacji prokuratorskiej wynosi 3800 zł.

Projekt przewiduje wypłacanie stypendium również osobom zawieszonym w prawach i obowiązkach aplikanta w następujących przypadkach: długotrwałej choroby, powodującej niezdolność do odbywania aplikacji przez okres dłuższy niż 30 dni, konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem własnym długotrwale chorym, legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, albo małżonkiem legitymującym się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności. W powyższych przypadkach aplikanci otrzymywaliby 80% stypendium, jednak nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy. Również aplikantowi zawieszonemu w prawach i obowiązkach z powodu urodzenia dziecka i konieczności sprawowania w związku z tym osobistej opieki nad dzieckiem ustawa gwarantowałaby wypłacanie 80% stypendium, nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy od urodzenia dziecka. Z kolei aplikantka zawieszona w prawach i obowiązkach z powodu stanu zdrowia skutkującego niezdolnością do odbywania aplikacji przypadającą w okresie ciąży zachowałaby prawo do pobierania przyznanego stypendium w wysokości 100%.

Tabela: Dane dotyczące nieobecności na zjazdach aplikantów aplikacji ogólnej (AO), aplikacji sędziowskiej (AS) i aplikacji prokuratorskiej (AP) w okresie 1 stycznia 2016 r. – 31 grudnia 2016 r.

2016							
Rodzaj i rocznik aplikacji	Liczba aplikantów	Liczba zjazdów	Liczba nieobecnych aplikantów	Liczba godzin opuszczonych	Średnia arytmetyczna długości nieobecności (w godzinach)	Liczba godzin usprawiedliwionych	Liczba godzin nieusprawiedliwionych
VII AO	150	10	111	1864	16,79	979	885
IV AS	90	7	79	1312	16,60	647	665
IV AP	58	7	54	852	15,77	315	537

VAS	85	11	73	1839	25,19	1271	568
V AP	84	11	74	1505	20,33	802	703
VIAS	62	8	36	445	12,36	283	162
VI AP	127	8	85	1058	12,44	503	555
Razem	506	62	401	7011	17,48	3821	3190

Dotychczas decyzja o udzieleniu przerwy w odbywaniu aplikacji została wydana wobec następującej liczby aplikantów Krajowej Szkoły:

– 13 aplikantów w 2015 r.

– 26 aplikantów w 2016 r.

Z uwagi na brak możliwości określenia długości przerw w odbywaniu aplikacji oraz okoliczności im towarzyszących nie jest możliwe dokładne określenie wpływu projektowanej zmiany na sektor finansów publicznych. Jednocześnie ze względu na dostępne dane historyczne szacuje się, że wskazana zmiana nie będzie znacząco wpływać na sektor finansów publicznych.

Tabela poniżej przedstawia wysokość wydatków wynikających z wypłacanych przez Krajową Szkołę, stypendiów dla aplikantów. Ponadto przedstawia się przychody z tytułu opłat za udział w konkursie na aplikację ogólną oraz koszty działalności Ośrodka Szkolenia Wstępnego.

	2015 rok	2016 rok
Wysokość wypłaconych stypendiów	26 310 556,46 zł	25 559 691,50 zł
Przychody z tytułu opłat za udział w konkursie na aplikację ogólną	1 404 783,71 zł	1 705 726,37 zł
Sumaryczny koszt działalności Ośrodka Szkolenia Wstępnego	34 261 947,19 zł	33 533 336,47 zł

Należy zwrócić uwagę, że zniesienie aplikacji ogólnej będzie skutkowało likwidacją kosztów z tytułu powołania zespołu opracowującego test oraz zadania na konkurs na aplikację ogólną oraz komisji konkursowej przeprowadzającej konkurs na tą aplikację. Jednocześnie podkreślenia wymaga, że zaistnieją koszty powołania zespołu opracowującego test oraz zadania, a także koszty powołania komisji konkursowej do przeprowadzenia konkursu, na aplikacje sędziowską i prokuratorską.

Wydatki na wynagrodzenia dla członków zespołu konkursowego opracowującego test oraz zadania na konkurs na aplikację ogólną wyniosły: w 2015 roku 44 131,60 zł, a w 2016 roku 45 487,60 zł.

Natomiast wynagrodzenia komisji konkursowej przeprowadzającej konkurs na aplikację ogólną wyniosły: w 2015 r. 80 319,59 zł, a w 2016 r. 82 787,38 zł.

Sumaryczny koszt powołania wyżej wymienionych zespołu oraz komisji kształtuje się w granicach 124–128 tys. zł.

Skrócenie okresu kształcenia w Krajowej Szkole spowodowane likwidacją aplikacji ogólnej może w rezultacie wpłynąć na poziom wydatków ponoszonych przez Krajową Szkołę z tytułu wypłacanych stypendiów.

Dotychczas, podczas pierwszego roku kształcenia – na aplikacji ogólnej wynosiło ono 3300 zł. W proponowanym stanie prawnym w toku całej aplikacji sądowej oraz prokuratorskiej będzie ono wynosić 3800 zł. Jednocześnie skróceniu ulega łączny czas kształcenia w Krajowej Szkole (z 42 do 36 miesięcy).

Nie mniej jednak ostateczny wpływ wyżej wymienionych regulacji na sektor finansów publicznych nie jest możliwy do oszacowania, gdyż zależy będzie od liczby aplikantów przyjętych w poszczególnych latach.

W latach 2015–2016 liczba aplikantów realizujących aplikację ogólną kształtowała się następująco:

– 181 aplikantów w 2015 r.,

– 150 aplikantów w 2016 r.

Zakładając, że średnio w danym roku kalendarzowym kształconych jest ok. 165 aplikantów aplikacji ogólnej oraz przyjmując wysokość wypłacanego im stypendium w kwocie 3 300 zł, zmniejszenie rocznych wydatków na stypendia będzie wynosiło 0,5445 mln zł. Jednocześnie przewiduje się wydłużenie do 36 miesięcy czasu trwania aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej.

(wydłużenie czasu trwania aplikacji o 20%). Przyjmując tym samym, wzrost liczby aplikantów realizujących w danym roku aplikacje prokuratorską i sędziowską o 100 osób, szacowane wydatki na stypendia dla tych osób wyniosą 0,38 mln zł.

W związku z powyższym przewiduje się zmniejszenie wydatków na stypendia w kwocie 0,16 mln zł.

Krajowa Szkoła współpracowała z następującą liczbą opiekunów praktyk aplikantów aplikacji ogólnej, sędziowskiej i prokuratorskiej:

- w 2015 r. z 169 patronami koordynatorami oraz 6495 patronami praktyk, ponosząc z tego tytułu koszty wynoszące łącznie 3 213 250,36 zł,
- w 2016 r. z 166 patronami koordynatorami oraz 6736 patronami praktyk, ponosząc z tego tytułu koszty wynoszące łącznie 3 255 972,97 zł.

W 2016 r. aplikanci aplikacji ogólnej stanowili ok. 30% wszystkich kształconych aplikantów. Przyjmując że podobny procent stanowili opiekunowie praktyk aplikacji ogólnej (patroni koordynatorzy oraz patroni praktyk), a wydatki na ich wynagrodzenia są proporcjonalne do liczby aplikantów na praktykach, przyjmuje się, że likwidacja aplikacji ogólnej spowoduje proporcjonalny spadek wydatków na wynagrodzenia dla opiekunów praktyk.

$30\% \times 3\,255\,972,97 \text{ zł} = 0,977 \text{ mln zł}$.

Przyjmując za podstawę wydatki na wynagrodzenia opiekunów praktyk aplikantów aplikacji ogólnej w 2016 r. szacuje się zmniejszenie wydatków w wysokości ok. 0,977 mln zł.

Ponadto projekt przewiduje obniżenie górnej granicy wynagrodzenia patronów koordynatorów oraz patronów praktyk z 25% do 15% podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego i prokuratora. Należy podkreślić, że projektowana zmiana odnosi się do górnej granicy wynagrodzenia, a precyzyjne określenie wysokości wynagrodzenia patronów koordynatorów oraz patronów poszczególnych praktyk ma być przedmiotem odrębnej regulacji. Zwraca się uwagę, że w uchylonym z dniem 27 sierpnia 2015 r. rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 lipca 2009 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia patronów koordynatorów oraz patronów poszczególnych praktyk i staży wynagrodzenie było określone w wysokości 11% podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego i prokuratora, za każdy miesiąc sprawowania patronatu. Zastosowanie wyższych stawek procentowych znajdowało zastosowanie w przypadku wystąpienia ściśle określonych okoliczności. Jednocześnie wskazuje się, że wyżej wymienione rozporządzenie zostało wydane na podstawie regulacji, zgodnie z którą Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia wysokość wynagrodzenia patronów koordynatorów oraz patronów poszczególnych praktyk, w wymiarze nie większym niż 25% podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego i prokuratora, uwzględniając zakres i nakład ich pracy.

W związku z powyższym na obecnym stanie procedowania projektu nie jest możliwe wskazanie zaistnienia oraz wysokości ewentualnych oszczędności z tytułu obniżenia górnej granicy wynagrodzenia patronów koordynatorów oraz patronów praktyk z 25% do 15% podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego i prokuratora.

W odniesieniu do aplikantów Krajowej Szkoły zobowiązanych do zwrotu stypendium w związku ze skreśleniem z listy aplikantów wskazać należy, że okoliczność ta dotyczyła:

- 1 aplikanta w 2015 r. który zobowiązany został do zwrotu kwoty pobranego stypendium wynoszącej 21 481,66 zł;
- 1 aplikanta w 2016 r. który zobowiązany został do zwrotu kwoty pobranego stypendium wynoszącej 13 300,00 zł.

W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2016 r. żaden z aplikantów Krajowej Szkoły nie został zobowiązany do zwrotu stypendium wskutek niewywiązywania się, po ukończeniu aplikacji, z obowiązku zatrudnienia na stanowisku sędziego, asesora prokuratury, referendarza sądowego, asystenta sędziego lub asystenta prokuratora.

Przyjmując dane historyczne dotyczące zwrotów stypendiów szacuje się, że średnio roczne kwoty zwroty będą kształtować się na poziomie ok. 0,017 mln zł.

Przewiduje się wprowadzenie nowego rozwiązania w postaci możliwości ustalenia indywidualnego toku odbywania aplikacji. Projektowana regulacja stanowi istotne novum, toteż brak jest danych wyjściowych stanowiących podstawę do przeprowadzenia analizy wpływu danego rozwiązania na sektor finansów publicznych.

Jednocześnie należy dodać, że na wysokość skutków finansowych wpływ będzie miał także limit przyjęć na aplikację sędziowską i aplikację prokuratorską, którego prognozowane wielkości nie zostały określone.

Dodatkowo należy wskazać, że przewidziane w projekcie przyznanie dodatków funkcyjnych dla urzędników sądów i prokuratury, delegowanych do Krajowej Szkoły może spowodować zwiększenie wydatków w częściach 15 i 88 budżetu państwa. Z informacji wskazanych przez Krajową Szkołę projektowana regulacja może w przyszłości objąć nie więcej niż 5 osób. Wysokość dodatku będzie zatem wynosić od 300 zł do 700 zł. Roczne wydatki z tytułu delegowania będą kształtować się na poziomie od 0,018 mln zł do 0,042 mln zł.

Podkreślenia wymaga fakt, że przewidziane w projekcie ustawy ustalanie wysokości nagrody jubileuszowej kierowników i specjalistów zatrudnionych w opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów, na podstawie ich miesięcznego wynagrodzenia (dotychczas ustalane przy zastosowaniu miesięcznego wynagrodzenia bazowego, nie uwzględniającego między innymi dodatku za wieloletnią pracę lub nagród za osiągnięcia w pracy) spowoduje skutki finansowe w części 15 – *Sądy powszechne*. Jednakże powinny one zostać sfinansowane w ramach posiadanego przez sądy budżetu, bez konieczności jego zwiększania. Ze względu na niemożliwe kwotowe oszacowanie nowych składników wchodzących w skład podstawy do obliczenia nagrody jubileuszowej, precyzyjne określenie skutków finansowych wynikających z wejścia w życie projektowanej zmiany jest trudne do oszacowania. Należy dodać, że wskazane zespoły funkcjonują przy 45 sądach okręgowych.

Projekt nie spowoduje skutków dla części 15, 37 i 88 budżetu państwa w związku z realizacją szkoleń przez Krajową Szkołę na podstawie art. 15a ukssip, ponieważ szkolenia będą realizowane w ramach dotychczasowych środków budżetowych.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2017 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
Niemierzalne								
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Zgodnie z projektem aplikanci Krajowej Szkoły nie podlegaliby ochronie w ramach systemu powszechnych ubezpieczeń społecznych. Zakłada się wypłacanie stypendium w przypadku: długotrwałej choroby, powodującej niezdolność do odbywania aplikacji przez okres dłuższy niż 30 dni, konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem własnym długotrwale chorym, legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, albo małżonkiem legitymującym się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności. W powyższych przypadkach aplikanci otrzymywaliby 80% stypendium, jednak nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy w toku całego kształcenia na aplikacji. Również aplikantowi zawieszonemu w prawach i obowiązkach z powodu urodzenia dziecka i konieczności sprawowania w związku z tym osobistej opieki nad dzieckiem ustawa gwarantowałaby wypłacanie 80% stypendium, nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy od urodzenia dziecka. Z kolei aplikantka zawieszona w prawach i obowiązkach z powodu stanu zdrowia skutkującego niezdolnością do odbywania aplikacji przypadającą w okresie ciąży zachowałaby prawo do pobierania przyznanego						

	stypendium w wysokości 100%. Zasadniczą cechą wskazanych zmian jest wsparcie materialne aplikantów również w przypadku choroby i macierzyństwa. W ocenie ustawodawcy jest konieczne wprowadzenie mechanizmów wspierających aplikantów, którzy staną się rodzicami.
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegółowy w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.

tak
 nie
 nie dotyczy

Komentarz:

Projekt nakłada na Komendantów Wojewódzkich Komend Policji – 17, obowiązek przekazywania Dyrektorowi Krajowej Szkoły informacji o aplikancie przystępującym do egzaminu sędziowskiego. Należy wskazać, że w okresie od 2013 r. do 2016 r. liczba osób, które przystąpiły do egzaminów sędziowskich zawierała się w przedziale od 134 do 149 osób rocznie. W związku z powyższym przyjmuje się, że dane obciążenie nie będzie powodowało znacznego zwiększenia obciążeń finansowych lub znaczącego wzrostu obciążenia pracą.

9. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 inne:

demografia
 mienie państwowe

informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2017 r., z wyjątkiem art. 1 pkt 36, w zakresie dodawanego art. 41a ust. 2, który wchodzi w życie 1 stycznia 2018 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Projekt może zostać poddany ewaluacji w oparciu o następujące mierniki:

- Liczba osób ubiegających się o przyjęcie na aplikację sędziowską i aplikację prokuratorską.
- Liczba, udzielonych sędziom, urlopów dla poratowania zdrowia.
- Liczba absolwentów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.
- Liczba asesorów sądowych.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Tabela zawierająca zestawienie roczników od I do VIII aplikacji sędziowskiej

Zestawienie roczników od I do VIII aplikacji sędziowskiej przedstawia poniższa tabela.

**Roczniki aplikantów aplikacji sędziowskich,
kontynuujących szkolenie po ukończeniu aplikacji ogólnej
(I–VIII AS – stan na dzień 1.09.2016 r.)**

Rocznik aplikacji sędziowskiej	Czas trwania aplikacji w miesiącach	Rozpoczęcie aplikacji sędziowskiej	Zakończenie aplikacji	Data egzaminu sędziowskiego	Okres odbywania stażu referendarskiego	Liczba aplikantów/ absolwentów	Rozpoczęcie asesury sądowej
I	48	28.02.2011	2015	VIII.2013	2013–2015	47	2017
II	48	30.01.2012	2016	VII.2014	2014–2016	99	2017
III	48	08.04.2013	2017	IX.2015	2015–2017	103	2017
IV	48	31.03.2014	2018	IX.2016	2016–2018	92	2017
V	30	30.03.2015	2017	IX.2017	brak stażu	85	2017
VI	30	04.04.2016	2018	IX.2018	brak stażu	61	2018
VII	30	27.03.2017	2019	IX.2019	brak stażu	VII AO – 150	2019
VIII	30	26.03.2018	2020	IX.2020	brak stażu	VIII AO – 220	2020

Uwagi do tabeli:

- 1) Aplikanci roczników I–VIII odbywają dwuetapowe szkolenie wstępne, na które składa się 12-miesięczna aplikacja ogólna i następująca po niej aplikacja sędziowska, trwająca 48 miesięcy w przypadku roczników I–IV oraz 30 miesięcy w przypadku roczników V–VIII.
- 2) Aplikanci roczników I–IV odbywają 48-miesięczną aplikację sędziowską, w tym 18-miesięczny staż na stanowisku referendarza sądowego, z tym że:
 - a. aplikanci I AS i II AS zakończyli staż na stanowisku referendarza sądowego odpowiednio w 2015 i 2016 r.,
 - b. aplikanci III AS oraz 7 aplikantów II AS rozpoczęło 18-miesięczny staż na stanowisku referendarza sądowego w czwartym kwartale 2015 r.,
 - c. aplikanci IV AS rozpoczęli 18-miesięczny staż na stanowisku referendarza sądowego w czwartym kwartale 2016 r.
- 3) Aplikanci V–VIII AS odbywają 30-miesięczną aplikację sędziowską. Aplikacja ta nie przewiduje etapu stażu referendarskiego. Ukończenie tej aplikacji i złożenie egzaminu nie daje – w przeciwieństwie do roczników I–IV – uprawnień do ubiegania się o powołanie na urząd sędziego sądu rejonowego.
- 4) Egzamin sędziowski jest składany w 30. miesiącu aplikacji.

Ostatnia kolumna przedstawia postulowane terminy rozpoczęcia asesury sądowej przez aplikantów poszczególnych roczników aplikacji sędziowskiej, kontynuujących szkolenie po ukończeniu aplikacji ogólnej. Wskazane terminy mogą zostać dotrzymane w przypadku uchwalenia przepisu przejściowego, zgodnie z którym absolwentom roczników I–IV AS powierzone zostaną stanowiska asesorów sądowych niezwłocznie po wejściu w życie projektowanej ustawy w 2017 r. Jednakże w ich przypadku powołanie nastąpi nie wcześniej niż w 2018 r. Absolwenci roczników V–VIII otrzymywaliby propozycje powołania na stanowiska niezwłocznie po złożeniu egzaminu sędziowskiego.

Warszawa, 14 marca 2017 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

KPRM

DPUE.920.181.2017 / 15/MN

RWP-23910-2017

dot.: RM-10-33-17 z 16.03.2017 r.
(tekst ostateczny)

Pani
Jolanta Rusiniak
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia

o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowna Pani Minister,

w związku z przedłożonym projektem ustawy pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem

złp. Ministra Spraw Zagranicznych
SEKRETARZ STANU
Konrad Szymański
Konrad Szymański

Do wiadomości:

Pan Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia

w sprawie wyznaczania patronów koordynatorów oraz patronów poszczególnych praktyk

Na podstawie art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2017 r. poz.146) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowy tryb wyznaczania patronów koordynatorów oraz patronów praktyk dla aplikantów odbywających aplikację sędziowską i prokuratorską, a także zakres ich obowiązków oraz sposób sprawowania patronatu.

§ 2. 1. Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, zwanej dalej „Krajową Szkołą”, najpóźniej na 14 dni przed rozpoczęciem aplikacji, wyznacza aplikantowi aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej, zwanemu dalej „aplikantem”, patrona koordynatora.

2. Patron koordynator sprawuje jednocześnie patronat nad nie więcej niż 10 aplikantami.

3. Patron koordynator odpowiada za prawidłowy przebieg aplikacji. Służy aplikantowi pomocą w zakresie zagadnień merytorycznych objętych programem aplikacji oraz czuwa nad właściwym przebiegiem praktyk, dbając, aby aplikant w ramach praktyki wykonywał czynności bezpośrednio związane z zakresem tematycznym poprzedzającego praktykę cyklu zajęć szkoleniowych.

§ 3. 1. Na czas odbywania przez aplikanta praktyk Dyrektor Krajowej Szkoły, w uzgodnieniu z patronem koordynatorem, wyznacza aplikantowi, najpóźniej na 30 dni przed rozpoczęciem praktyki, patronów poszczególnych praktyk.

2. Patron praktyki sprawuje jednocześnie patronat nad jednym aplikantem.

3. Patron praktyki zapoznaje aplikanta z czynnościami należącymi do zakresu jego obowiązków w trakcie praktyki, z uwzględnieniem czynności z zakresu tematyki poprzedzającego praktyki cyklu szkoleniowego, udziela aplikantowi wskazówek i pomocy przy wykonywaniu

zleconych mu czynności oraz kontroluje poziom ich wykonania i niezwłocznie po zakończeniu praktyk przedstawia patronowi koordynatorowi pisemną opinię wraz z oceną przebiegu praktyki.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOSCI

UZASADNIENIE

Potrzeba zmiany przedmiotowego rozporządzenia wynika ze zmiany przepisu upoważniającego do jego wydania.

Projekt przedmiotowego rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji ustawowej, o której mowa art. 49 ust. 2 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia

**w sprawie wysokości wynagrodzenia patronów koordynatorów oraz patronów
poszczególnych praktyk**

Na podstawie art. 49 ust. 3 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2017 r. poz.146) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa wysokość wynagrodzenia patronów koordynatorów oraz patronów poszczególnych praktyk wyznaczonych aplikantom odbywającym aplikację sędziowską i prokuratorską.

§ 2. 1. Patron koordynator wyznaczony aplikantowi odbywającemu aplikację sędziowską lub prokuratorską otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 11% podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego i prokuratora, za każdy miesiąc sprawowania patronatu. Jeżeli patronat sprawowany jest jednocześnie nad więcej niż jednym aplikantem, za każdego kolejnego aplikanta wysokość wynagrodzenia wzrasta o 1% podstawy ustalenia wynagrodzenia sędziego i prokuratora, nie więcej jednak niż do wysokości 20% tej podstawy.

2. Jeżeli patron sprawuje patronat przez okres krótszy niż 30 dni, wynagrodzenie ulega proporcjonalnemu obniżeniu.

§ 3. Patron poszczególnych praktyk wyznaczony aplikantowi odbywającemu aplikację sędziowską lub prokuratorską otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 10% podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego i prokuratora, za każdy miesiąc sprawowania patronatu. Przepis § 2 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

UZASADNIENIE

Potrzeba zmiany przedmiotowego rozporządzenia wynika ze zmiany przepisu upoważniającego do jego wydania.

Projekt przedmiotowego rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji ustawowej, o której mowa art. 49 ust. 3 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

w sprawie przeprowadzania egzaminu referendarskiego

Na podstawie art. 52e ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2017 r. poz.146) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) zakres, tryb i sposób przeprowadzania egzaminu referendarskiego, zwanego dalej „egzaminem”;
- 2) tryb powoływania i działania zespołu egzaminacyjnego i komisji egzaminacyjnej;
- 3) wzory dyplomu złożenia egzaminu referendarskiego.

§ 2. Termin przeprowadzenia egzaminu wyznacza Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z Dyrektorem Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, zwanej dalej „Krajową Szkołą”. Informację o terminie egzaminu Dyrektor Krajowej Szkoły zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej Krajowej Szkoły.

§ 3. Zespół egzaminacyjny, zwany dalej „zespołem”, powołuje się nie później niż na sześć miesięcy przed terminem egzaminu.

§ 4. Komisję egzaminacyjną, zwaną dalej „komisją”, powołuje się nie później niż na dwa miesiące przed terminem egzaminu.

§ 5. Część pisemna egzaminu referendarskiego polega na opracowaniu projektu postanowienia wraz z uzasadnieniem – po jednym z zakresu:

- 1) prawa cywilnego, postępowania cywilnego lub prawa handlowego;
- 2) postępowania wieczystoksięgowego oraz
- 3) prawa karnego, postępowania karnego lub prawa karnego wykonawczego.

§ 6. 1. Zadania praktyczne zespół może opracować na podstawie akt spraw lub innych materiałów zakwalifikowanych przez zespół na potrzeby egzaminu.

2. Członek zespołu może zwrócić się o udostępnienie akt spraw na potrzeby opracowania zadań praktycznych na egzamin do prezesa sądu lub prokuratora kierującego powszechną

jednostką organizacyjną prokuratury, którzy udostępniają akta, chyba że zachodzą istotne przeszkody prawne lub faktyczne.

§ 7. 1. Kazusy na część ustną egzaminu referendarskiego obejmują zagadnienia z następujących dziedzin prawa:

- 1) prawa cywilnego;
- 2) postępowania cywilnego;
- 3) prawa handlowego;
- 4) prawa karnego;
- 5) postępowania karnego;
- 6) prawa karnego wykonawczego;
- 7) prawa wykroczeń;
- 8) postępowania w sprawach o wykroczenia;
- 9) prawa karnego skarbowego;
- 10) postępowania karnego skarbowego.

2. Zestawy kasusów opracowuje się odrębnie dla każdej z wymienionych w ust. 1 grup zagadnień. Zestaw zawiera trzy kazusy.

3. Zestawy kasusów z poszczególnych grup zagadnień opracowuje się w liczbie co najmniej 50 i umieszcza w bezpiecznych kopertach depozytowych.

§ 8. 1. Nie później niż na miesiąc przed terminem egzaminu przewodniczący zespołu przekazuje przewodniczącemu komisji, za pośrednictwem Dyrektora Krajowej Szkoły, opracowane zadania praktyczne wraz z materiałami na część pisemną oraz zestawy kasusów na część ustną w sposób uniemożliwiający ich ujawnienie. Przekazanie wymaga sporządzenia protokołu, w którym wskazuje się także sposób i miejsce przechowywania dokumentów, o których mowa w zdaniu pierwszym.

2. Opracowane przez zespół zadania praktyczne wraz z materiałami oraz zestawy kasusów przechowuje się w Krajowej Szkole, w sposób uniemożliwiający ich ujawnienie. Dostęp do nich wymaga upoważnienia przewodniczącego komisji.

§ 9. Dyrektor Krajowej Szkoły, nie później niż na dwa tygodnie przed terminem egzaminu, przekazuje przewodniczącemu komisji listę zdających oraz ogłasza ją w Biuletynie Informacji Publicznej Krajowej Szkoły i na tablicy ogłoszeń w siedzibie Krajowej Szkoły, wskazując czas

i miejsce przeprowadzenia egzaminu.

§ 10. Przewodniczący komisji wydaje zarządzenia o charakterze porządkowym lub organizacyjnym.

§ 11. 1. Nie później niż na dwa tygodnie przed terminem, odpowiednio, części pisemnej lub części ustnej egzaminu, przewodniczący komisji podaje do wiadomości zdających godziny i warunki rejestracji zdających oraz inne informacje o sposobie przeprowadzenia egzaminu. Informacje przewodniczącego komisji Dyrektor Krajowej Szkoły zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej Krajowej Szkoły.

2. Niestawienie się zdającego na egzamin w wyznaczonym terminie, bez względu na przyczynę, uważa się za nieprzystąpienie do egzaminu.

§ 12. 1. Przed rozpoczęciem każdej części egzaminu zdający okazuje komisji dokument tożsamości.

2. Zdający nie może posiadać urządzeń służących do przekazu, odbioru i rejestracji informacji na odległość ani urządzeń służących do elektronicznego gromadzenia, pobierania lub przetwarzania danych.

§ 13. 1. Przewodniczący komisji może wykluczyć z egzaminu zdającego, który w trakcie jego trwania komunikuje się z innym zdającym lub z osobą z zewnątrz, posiada urządzenie, o którym mowa w § 12 ust. 2, lub w inny sposób celowo zakłóca przebieg egzaminu.

2. Wykluczenie, ze wskazaniem przyczyny, odnotowuje się w protokole przebiegu egzaminu.

3. Wykluczenie jest równoznaczne z uzyskaniem z egzaminu 0 punktów.

§ 14. W sali, w której przeprowadza się egzamin, poza zdającymi mogą być obecni tylko członkowie komisji oraz osoby upoważnione przez przewodniczącego komisji.

§ 15. W trakcie egzaminu zdający może opuścić salę jedynie w uzasadnionych przypadkach, po uzyskaniu zgody przewodniczącego komisji, pod nadzorem członka komisji.

§ 16. 1. Zdająca karmiąca dziecko piersią ma prawo do dwóch półgodzinnych przerw w czasie trwania każdego dnia egzaminu. Zdająca karmiąca więcej niż jedno dziecko w czasie trwania każdego dnia egzaminu ma prawo do dwóch przerw w czasie trwania każdego dnia egzaminu, po 45 minut każda. Przerwy na karmienie na wniosek zdającej mogą być udzielane łącznie. Wykorzystane przez zdającą przerwy na karmienie nie podlegają wliczaniu do czasu trwania

danego dnia egzaminu.

2. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje zdającej karmiącej dziecko piersią, która złoży zaświadczenie lekarskie potwierdzające fakt karmienia dziecka piersią, nie później niż na 3 dni przed terminem egzaminu.

§ 17. 1. Część pisemna egzaminu trwa dwa dni, po sześć godzin dziennie.

2. W pierwszym dniu części pisemnej egzaminu referendarskiego zdający rozwiązują zadanie praktyczne, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 1 i 2; w drugim dniu – zadanie praktyczne, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 3.

§ 18. 1. Prace egzaminacyjne zawierające rozwiązanie zadań praktycznych, o których mowa w § 5, są kodowane. Dane zdających wraz z przypisanymi im kodami komisja zabezpiecza i przechowuje w sposób uniemożliwiający dostęp do nich osobom nieuprawnionym.

2. Komisja rozkodowuje prace egzaminacyjne po dokonaniu oceny wszystkich prac egzaminacyjnych.

§ 19. Część pisemną egzaminu komisja przeprowadza w obecności co najmniej czterech członków komisji.

§ 20. Podczas części pisemnej egzaminu zdający mogą posługiwać się tekstami aktów prawnych, komentarzami i zbiorami orzeczeń.

§ 21. 1. Część pisemna egzaminu jest przeprowadzana przy użyciu zapewnionego przez Krajową Szkołę sprzętu komputerowego, uniemożliwiającego przekaz, odbiór i rejestrację informacji na odległość oraz korzystanie z danych innych niż określone w § 20.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Dyrektor Krajowej Szkoły lub przewodniczący komisji może zarządzić rozwiązywanie zadań praktycznych z części pisemnej egzaminu odręcznie.

§ 22. 1. Oceny rozwiązania zadania praktycznego dokonuje się w systemie punktowym, z zastosowaniem skali od 0 do 60 punktów; do zadań praktycznych, o których mowa w § 5 ust. 2 pkt 2 i 3, stosuje się skalę od 0 do 30 punktów.

2. Ocena rozwiązania zadań praktycznych, o których mowa w § 5 ust. 1, obejmuje:

- 1) prawidłowość konstrukcji orzeczenia;
- 2) prawidłowość zastosowanych przepisów prawa i ich wykładni;
- 3) prawidłowość dokonania ustaleń faktycznych, oceny dowodów i rozstrzygnięcia;

4) sposób formułowania wypowiedzi.

3. Do oceny rozwiązywania zadań praktycznych, o których mowa w § 5 ust. 2, przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. Oceny rozwiązania każdego zadania praktycznego dokonują niezależnie od siebie dwaj członkowie komisji. Każdy z oceniających, poza wskazaniem liczby przyznanych punktów, sporządza zwięzłe uzasadnienie oceny, które dołącza się do protokołu posiedzenia komisji.

5. Liczba punktów uzyskanych przez zdającego za rozwiązanie danego zadania praktycznego jest średnią arytmetyczną liczby punktów przyznanych przez każdego z oceniających członków komisji.

6. Liczba punktów uzyskanych z części pisemnej egzaminu jest sumą punktów uzyskanych za rozwiązanie poszczególnych zadań praktycznych.

§ 23. 1. Komisja ogłasza wyniki części pisemnej egzaminu w terminie nie dłuższym niż miesiąc od dnia zakończenia tej części egzaminu i sporządza listę osób dopuszczonych do części ustnej egzaminu.

2. Do części ustnej egzaminu może zostać dopuszczony zdający, który z części pisemnej egzaminu uzyskał co najmniej 72 punkty.

§ 24. 1. Część ustną egzaminu przeprowadzają poszczególni członkowie komisji, będący specjalistami z danej dziedziny prawa lub nauki pokrewnej, w obecności pozostałych członków komisji. Członkowie komisji mogą zadawać pytania uzupełniające, związane z treścią kazusu.

2. Podczas części ustnej egzaminu zdający mogą posługiwać się tekstami aktów prawnych, udostępnionymi przez komisję.

§ 25. 1. W części ustnej egzaminu zdający rozwiązują kazusy, losując po jednym zestawie kazusów z każdej grupy zagadnień, o których mowa, odpowiednio, w § 7 ust. 1 albo ust. 2.

2. Po wylosowaniu zestawu kazusów z danej grupy zagadnień zdający ma prawo przygotowania się do odpowiedzi w czasie nie krótszym niż 15 minut.

§ 26. 1. Oceny rozwiązywania kazusu dokonuje się w systemie punktowym, z zastosowaniem skali od 0 do 10 punktów. Przepis § 22 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Oceny rozwiązywania kazusu dokonuje członek komisji, będący specjalistą z danej dziedziny prawa lub nauki pokrewnej.

3. Liczba punktów uzyskanych za część ustną egzaminu jest sumą punktów uzyskanych za

rozwiązanie poszczególnych kazusów.

§ 27. Komisja ogłasza wyniki części ustnej i wyniki egzaminu niezwłocznie po wyczerpaniu przewidzianej na dany dzień listy zdających.

§ 28. 1. Podstawą ustalenia wyniku egzaminu jest suma punktów uzyskanych przez zdającego za część pisemną i część ustną egzaminu.

2. Wynik egzaminu ustala się według następującej skali:

- 1) powyżej 299 punktów – wynik celujący;
- 2) 267–299 punktów – wynik bardzo dobry;
- 3) 233–266 punktów – wynik dobry;
- 4) 198–232 punktów – wynik dostateczny;
- 5) poniżej 198 punktów – wynik niedostateczny.

3. Jeżeli zdający w trakcie części ustnej egzaminu nie uzyskał z każdej grupy zagadnień, o których mowa, odpowiednio, w § 7 ust. 1 albo ust. 2, co najmniej 18 punktów, przyjmuje się, że wynik z egzaminu jest niedostateczny.

4. Przyjmuje się, że zdający, który przystąpił do części pisemnej egzaminu, ale nie został dopuszczony do części ustnej, uzyskuje z egzaminu wynik niedostateczny.

5. Za złożenie egzaminu z wynikiem pozytywnym uważa się uzyskanie przez zdającego wyniku celującego, bardzo dobrego, dobrego albo dostatecznego.

§ 29. 1. Przebieg egzaminu oraz posiedzenia komisji są protokołowane. Protokoły posiedzeń komisji stanowią załączniki do protokołu przebiegu egzaminu.

2. Protokół przebiegu egzaminu podpisują wszyscy członkowie komisji. Protokół posiedzenia komisji podpisują wszyscy członkowie komisji obecni na posiedzeniu.

§ 30. Niezwłocznie po zakończeniu egzaminu przewodniczący komisji przekazuje Dyrektorowi Krajowej Szkoły protokół przebiegu egzaminu wraz z pełną dokumentacją.

§ 31. Obsługę administracyjno-biurową oraz techniczną zespołów i komisji, w tym odpowiednie warunki przechowywania dokumentacji związanej z przeprowadzaniem egzaminów, zapewnia Dyrektor Krajowej Szkoły.

§ 32. Wzór dyplomu złożenia egzaminu referendarskiego jest określony w załączniku do rozporządzenia.

§ 33. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

**Załącznik
do rozporządzenia
Ministra Sprawiedliwości
z dnia ... (poz. ...)**

WZÓR

**DYPLOM
ZŁOŻENIA EGZAMINU REFERENDARSKIEGO**

RZECZPOSPOLITA POLSKA
KRAJOWA SZKOŁA SĄDOWNICTWA I PROKURATURY

**DYPLOM
ZŁOŻENIA EGZAMINU REFERENDARSKIEGO**

Pan(i)
(imię i nazwisko)

syn/córka
(imię ojca)

urodzony(-a) dnia W
(data urodzenia) (miejsce urodzenia)

złożył(-a) egzamin referendarski w dniach

z wynikiem

uzyskując pkt.

.....
(miejsce i data wystawienia dyplomu)

.....
(pieczęć KSSiP)

.....
(podpis Dyrektora KSSiP)

NR/ROK

UZASADNIENIE

Projekt przedmiotowego rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji ustawowej, o której mowa art. 52e ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia

w sprawie oceny kwalifikacji kandydata na wolne stanowisko sędziowskie

Na podstawie art. 57i § 4 pkt 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, 2103 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 38 i 60) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowy tryb i sposób dokonywania oceny kwalifikacji kandydata na wolne stanowisko sędziowskie, zwanego dalej „kandydatem”.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) kategorii spraw – należy przez to rozumieć rodzaj spraw wyodrębniony według oznaczeń stosowanych w prowadzonych w sądach urządzeniach ewidencyjnych;
- 2) referacie – należy przez to rozumieć:
 - a) ogół spraw przydzielonych kandydatowi zajmującemu stanowisko sędziego albo asesora sądowego do rozpoznania, przy czym w zakresie spraw rozpoznawanych w składzie zawodowym uwzględnia się jedynie sprawy przydzielone kandydatowi do rozpoznania jako sędziemu sprawozdawcy albo asesorowi sądowemu jako sprawozdawcy,
 - b) ogół spraw przydzielonych kandydatowi zajmującemu stanowisko prokuratora do prowadzenia, nadzorowania lub oceny;
- 3) podpisie elektronicznym – należy przez to rozumieć podpis elektroniczny, o którym mowa w art. 3 pkt 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania publicznego w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającego dyrektywę 1999/93/WE (Dz.U.U.E.L.2014.257.73), nadany przez system teleinformatyczny obsługujący postępowanie w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim.

§ 3. 1. Prezes sądu w zarządzeniu o dokonaniu oceny kwalifikacji kandydata wyznacza sędziego dokonującego oceny oraz termin do dokonania oceny. W razie wyznaczenia do dokonania oceny kwalifikacji kandydata więcej niż jednego sędziego prezes sądu wskazuje zakres oceny dokonywanej przez każdego z wyznaczonych sędziów.

2. W razie potrzeby prezes sądu może zmienić sędziego wyznaczonego do dokonania oceny kwalifikacji kandydata.

3. W uzasadnionych przypadkach prezes sądu apelacyjnego może zarządzić dokonanie oceny kwalifikacji przez sędziego wyznaczonego z obszaru innej apelacji. W takim przypadku zwraca się do właściwego prezesa sądu apelacyjnego o wskazanie sędziego dokonującego oceny.

§ 4. 1. Ocena kwalifikacji obejmuje:

- 1) przedstawienie przebiegu pracy zawodowej kandydata;
- 2) wskazanie akt spraw, opinii prawnych, publikacji, aktów notarialnych lub innych dokumentów, na podstawie których jest dokonywana ocena;
- 3) opis wyników pracy kandydata oraz przedstawienie w tym zakresie opinii odnoszącej się do kryteriów, o których mowa odpowiednio w art. 57b–57i ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, zwanej dalej „ustawą”;
- 4) wnioski.

2. Wyznaczony sędzia tworzy dokument zawierający ocenę kwalifikacji kandydata w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim i wnosi ten dokument za pośrednictwem tego systemu informatycznego, opatrując ten dokument podpisem elektronicznym.

3. Wyznaczony sędzia dołącza do oceny kwalifikacji dokumenty mające w oryginale postać papierową, zamieszczając je w systemie, o którym mowa w ust. 2, w postaci elektronicznych kopii i opatruje te kopie podpisem elektronicznym, co jednocześnie stanowi oświadczenie o zgodności elektronicznej kopii dokumentu z oryginałem w postaci papierowej.

4. W przypadku, o którym mowa w § 3 ust. 3, wyznaczony sędzia sporządza ocenę kwalifikacji kandydata na piśmie i przekazuje ją wraz z dołączonymi dokumentami i informacjami właściwemu prezesowi sądu, który zamieszcza te dokumenty i informacje w systemie

teleinformatycznym, o którym mowa w ust. 2, w postaci elektronicznych kopii i opatruje te kopie podpisem elektronicznym, co jednocześnie stanowi oświadczenie o zgodności elektronicznej kopii dokumentu z oryginałem w postaci papierowej.

§ 5. 1. Opis wyników pracy kandydata zajmującego stanowisko sędziego sądu powszechnego zawiera:

- 1) dane przedstawiające wielkość referatu, ruch spraw i obciążenie pracą, a także statystyczne ujęcie wyników pracy kandydata w okresie, o którym mowa w art. 57b § 3 i 5 ustawy, na koniec poszczególnych pełnych okresów statystycznych zawierających się w okresie objętym oceną kwalifikacji, w odniesieniu do danych stanowiących miarodajne odniesienie porównawcze, dotyczących odpowiednio wydziału, pionu, okręgu, apelacji, kraju, w szczególności:
 - a) liczbę spraw w referacie, ze wskazaniem liczby spraw poszczególnych kategorii,
 - b) wpływ, załatwienia i pozostałość spraw w referacie, w odniesieniu do poszczególnych kategorii spraw,
 - c) średnią miesięczną liczbę sesji, ze wskazaniem liczby i kategorii spraw wyznaczonych i załatwionych na rozprawie lub posiedzeniu,
 - d) liczbę sporządzonych i wygłoszonych uzasadnień, dane dotyczące terminowości sporządzania uzasadnień oraz wskazanie liczby orzeczeń, w których sporządzono lub wygłoszono uzasadnienie i nie wniesiono środka zaskarżenia,
 - e) wskaźnik stabilności orzecznictwa, obliczony przez odniesienie liczby spraw z referatu, w których orzeczenia zostały zmienione lub uchylone na skutek złożenia apelacji, skargi kasacyjnej lub kasacji, do ogólnej liczby spraw z referatu, w których wydano orzeczenie podlegające zaskarżeniu tymi środkami,
 - f) wskaźnik zaskarżalności orzeczeń, obliczony przez odniesienie liczby spraw z referatu, w których wniesiono apelację, skargę kasacyjną lub kasację, do ogólnej liczby spraw z referatu, w których wydano orzeczenie podlegające zaskarżeniu tymi środkami,
 - g) liczbę spraw z referatu, w których została uwzględniona skarga w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora

i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2016 r. poz. 1259),

- h) liczbę spraw z referatu, w których doszło do stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia;
- 2) omówienie zakresu oraz przyczyn zmiany lub uchylenia orzeczenia na skutek złożonej apelacji, skargi kasacyjnej lub kasacji oraz omówienie wszystkich spraw, w których uwzględniono skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia; w przypadku spraw, w których uwzględniono skargę, o której mowa w pkt 1 lit. g – omówienie motywów rozstrzygnięcia;
- 3) opis warunków pracy sędziego, obejmujący w szczególności wskazanie, czy sędzia korzystał w okresie, o którym mowa w art. 57b § 3 i 5 ustawy, z pomocy asystenta sędziego lub stałej obsługi sekretarskiej, dysponował odpowiednim zapleczem organizacyjno-technicznym, a także omówienie okoliczności utrudniających pracę lub skutkujących zwiększonym obciążeniem pracą.

2. Jeżeli opis wyników pracy zawiera omówienie uchybień stwierdzonych podczas badania akt spraw, należy wskazać sygnaturę akt sprawy, do której to omówienie się odnosi.

3. W przypadku wykonywania przez kandydata obowiązków sędziego w więcej niż jednym wydziale, w opisie wyników pracy dane, o których mowa w ust. 1, przedstawia się odrębnie dla każdego z wydziałów, wskazując wymiar czasu pracy kandydata w każdym z wydziałów przyjęty w podziale czynności.

4. Przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do opisu wyników pracy kandydata zajmującego stanowisko: sędziego sądu administracyjnego, sędziego sądu wojskowego, asesora sądowego.

§ 6. 1. Opis wyników pracy kandydata zajmującego stanowisko prokuratora zawiera w szczególności:

- 1) dane przedstawiające wielkość referatu, ruch spraw i obciążenie pracą, a także statystyczne ujęcie wyników pracy kandydata w okresie, o którym mowa w art. 57b § 3 i 5 ustawy, na koniec poszczególnych pełnych okresów statystycznych zawierających się w okresie objętym oceną kwalifikacji, w odniesieniu do danych stanowiących miarodajne odniesienie porównawcze, dotyczących odpowiednio wydziału, pionu, okręgu, apelacji, kraju, w szczególności:

- a) liczbę spraw w referacie, ze wskazaniem liczby spraw poszczególnych kategorii,
 - b) wpływ, załatwienia i pozostałość spraw w referacie, w odniesieniu do poszczególnych kategorii spraw,
 - c) liczbę spraw z referatu, w których uniewinniono oskarżonego, uniewinniono oskarżonego jedynie od części zarzutów, zwrócono akt oskarżenia, uchylono postanowienie o umorzeniu postępowania lub odmowie jego wszczęcia,
 - d) liczbę spraw z referatu, w których została uwzględniona skarga w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki;
- 2) omówienie zakresu oraz powodów wydania przez sąd orzeczeń bądź podjęcia czynności, o których mowa w pkt 1 lit. c; w przypadku spraw, w których uwzględniono skargę, o której mowa w pkt 1 lit. d – omówienie motywów rozstrzygnięcia;
 - 3) omówienie pism procesowych i innych, poddanych ocenie, sporządzonych przez kandydata dokumentów, ze wskazaniem kategorii spraw lub zakresu zagadnień;
 - 4) omówienie postawy kandydata w trakcie postępowania sądowego, w tym obecności i aktywności na rozprawach lub posiedzeniach, sposobu realizacji obowiązków procesowych i przestrzegania terminów procesowych.

2. Jeżeli opis wyników pracy zawiera omówienie zachowań kandydata skutkujących zwłoką w rozpoznaniu sprawy w postępowaniu sądowym, uchybień lub naruszeń prawa, stwierdzonych podczas badania akt spraw, należy wskazać sygnaturę akt sprawy, do której to omówienie się odnosi.

3. Do opisu wyników pracy kandydata zajmującego stanowisko prokuratora lub asesora prokuratorskiego stosuje się odpowiednio przepisy § 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3.

§ 7. 1. Opis wyników pracy kandydata wykonującego zawód adwokata lub radcy prawnego albo zajmującego stanowisko starszego radcy lub radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zawiera w szczególności:

- 1) omówienie opinii prawnych i innych, poddanych ocenie, dokumentów, w tym pism

procesowych, sporządzanych w związku ze stosowaniem lub tworzeniem prawa, ze wskazaniem kategorii spraw lub zakresu zagadnień;

- 2) omówienie postawy kandydata w trakcie postępowania sądowego, w tym sposobu realizacji obowiązków procesowych oraz przestrzegania terminów procesowych;
- 3) informację o warunkach wykonywania zawodu lub warunkach pracy.

2. Jeżeli opis wyników pracy zawiera omówienie zachowań kandydata skutkujących zwłoką w rozpoznaniu sprawy w postępowaniu sądowym, uchybień lub naruszeń prawa, w szczególności skutkujących rozstrzygnięciem na niekorzyść reprezentowanych stron lub uczestników postępowania, stwierdzonych podczas badania akt spraw, należy wskazać sygnaturę akt sprawy, do której to omówienie się odnosi.

§ 8. 1. Opis wyników pracy kandydata wykonującego zawód notariusza zawiera w szczególności dane o liczbie i wynikach spraw, w których rozpoznano środki odwoławcze na odmowę dokonania wpisu lub odmowę dokonania czynności.

2. Do opisów wyników pracy kandydata wykonującego zawód notariusza przepisy § 8 stosuje się odpowiednio.

§ 9. 1. Opis wyników pracy kandydata mającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych zawiera w szczególności omówienie dorobku naukowego lub osiągnięć w zakresie kształcenia kadr.

2. Do opisów wyników pracy kandydata mającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych przepisy § 8 stosuje się odpowiednio.

§ 10. Do opisu wyników pracy kandydata zajmującego stanowisko prezesa lub wiceprezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej stosuje się odpowiednio, stosownie do zawodu wykonywanego przed powołaniem na to stanowisko, przepisy § 5 i § 8–10.

§ 11. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

UZASADNIENIE

Potrzeba zmiany przedmiotowego rozporządzenia wynika ze zmiany przepisu upoważniającego do jego wydania.

Projekt przedmiotowego rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji ustawowej, o której mowa art. 57i § 4 pkt 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia

w sprawie uposażeń sędziów w stanie spoczynku oraz uposażeń rodzinnych członków rodzin sędziów i sędziów w stanie spoczynku oraz terminów przekazania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek na ubezpieczenie społeczne

Na podstawie art. 103 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, 2103 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 38 i 60) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa sposób i tryb ustalania i wypłacania uposażeń sędziów i sędziów w stanie spoczynku oraz uposażeń rodzinnych członków rodzin sędziów i sędziów w stanie spoczynku oraz terminy przekazania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek, o których mowa w art. 91 § 10 i § 11 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o osobie uprawnionej, rozumie się przez to:

- 1) sędziego w stanie spoczynku;
- 2) członka rodziny zmarłego sędziego lub sędziego w stanie spoczynku, spełniającego warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887, 1948, 2036 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 2 i 38);
- 3) byłego sędziego, o którym mowa w art. 200 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

§ 3. 1. Uposażenie oraz uposażenie rodzinne wypłaca sąd, w którym sędzia otrzymywał ostatnio wynagrodzenie lub uposażenie.

2. W przypadku zniesienia sądu, o którym mowa w ust. 1, Minister Sprawiedliwości wskaże inny sąd właściwy do ustalania i wypłaty uposażenia lub uposażenia rodzinnego.

§ 4. 1. Uposażenie oraz uposażenie rodzinne wypłaca się, poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, przy czym odnośnie do uposażenia rodzinnego nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym złożono wniosek o wypłatę uposażenia rodzinnego.

2. W razie złożenia wniosku o wypłatę uposażenia rodzinnego w miesiącu przypadającym bezpośrednio po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć sędziego lub sędziogo w stanie spoczynku, uposażenie rodzinne wypłaca się od dnia śmierci, nie wcześniej jednak niż od dnia spełnienia warunków do świadczenia przez osoby uprawnione.

§ 5. 1. Wszystkim uprawnionym członkom rodziny zmarłego sędziego lub sędziom w stanie spoczynku przysługuje jedno łączne uposażenie rodzinne.

2. Uposażenie rodzinne podlega podziałowi na równe części między osoby uprawnione.

3. W razie ujawnienia okoliczności powodujących konieczność dokonania podziału uposażenia rodzinnego po raz pierwszy lub zmiany warunków dotychczasowego podziału świadczenia ze względu na zmianę liczby osób uprawnionych dokonuje się podziału świadczenia od miesiąca ujawnienia tych okoliczności.

§ 6. 1. Osoba ubiegająca się o wypłatę uposażenia rodzinnego składa w sądzie, o którym mowa w § 3, wniosek o wypłatę tego uposażenia.

2. Do wniosku należy dołączyć dokumenty potwierdzające spełnienie warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 116 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

§ 7. 1. Uposażenie oraz uposażenie rodzinne wypłaca się osobie uprawnionej w formie pieniężnej raz w miesiącu, z dołu, w terminie wypłat wynagrodzenia.

2. Wypłata uposażenia lub uposażenia rodzinnego w inny sposób może być dokonana na pisemny wniosek osoby uprawnionej.

3. Wypłaty uposażenia lub uposażenia rodzinnego dokonuje się:

1) do rąk własnych osoby uprawnionej;

2) na wniosek osoby uprawnionej:

a) na jej rachunek płatniczy lub jej rachunek w banku lub spółdzielczej kasie

oszczędnościowo-kredytowej inny niż rachunek płatniczy albo

- b) do rąk osoby uprawnionej za pośrednictwem operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1113, 1250, 1823 i 1948).

§ 8. Sąd, o którym mowa w § 3, zawiadamia na piśmie osoby uprawnione o wysokości należnego im w danym roku uposażenia albo uposażenia rodzinnego, o dacie wypłaty oraz o miejscu wypłaty dokonywanej w sposób określony w § 7 ust. 3 pkt 1.

§ 9. Na wniosek osoby uprawnionej, zamieszkałej poza okręgiem sądu, o którym mowa w § 3, sąd ten powierza dokonywanie wypłaty uposażenia lub uposażenia rodzinnego w sposób określony w § 7 ust. 3 pkt 1 oraz dokonywanie zawiadomień, o których mowa w § 8, sądowi, w którego okręgu osoba uprawniona ma miejsce zamieszkania.

§ 10. W razie rozwiązania albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego w sposób określony w art. 68 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych zwaloryzowaną składkę na ubezpieczenie społeczne, o której mowa w art. 91 § 10 i § 11 ustawy, przekazuje się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w terminie 60 dni od dnia rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku służbowego.

§ 11. 1. Sądy, które dokonują wypłaty uposażenia lub uposażenia rodzinnego osobom uprawnionym na dzień wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, pozostają sądami właściwymi do ustalania i wypłaty świadczeń dla tych osób.

2. Urząd obsługujący Ministra Sprawiedliwości pozostaje właściwy do ustalania i wypłaty:

- 1) uposażenia sędziom, którzy do dnia 31 grudnia 2008 r. przeszli w stan spoczynku w okresie delegowania do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości, lub
- 2) uposażenia rodzinnego członkom rodzin sędziów, o których mowa w pkt 1.

§ 12. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 stycznia 2017 r. w sprawie uposażeń oraz uposażeń rodzinnych sędziów w stanie spoczynku i członków ich rodzin oraz terminów przekazania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek na ubezpieczenie społeczne (Dz. U. poz. 199).

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu

ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

UZASADNIENIE

Potrzeba zmiany przedmiotowego rozporządzenia wynika ze zmiany przepisu upoważniającego do jego wydania.

Projekt przedmiotowego rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji ustawowej, o której mowa w art. 103 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.